

UREDNIŠTVO IN UPRAVA LJUBLJANA, KNAPJEVA ULICA 5. TELEFON 31-22 do 31-26

INŠERBATNI ODELEK LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ST. 3. TELEFON 38-32, 38-33

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Tov. Boris Kidrič podpredsednik IOOF

Ljubljana, 15. junija 1946. Danes se je vršila seja Izvršnega odbora Osvoobodilne fronte Slovenije, na kateri je podal tov. Boris Kidrič demisijo na mesto sekretarja Izvršnega odbora OF, ker je bil imenovan za ministra industrije pri zvezni vladi FLR Jugoslavije. Na mesto sekretarja Izvršnega odbora OF je predlagal tov. Miho Mariška. Predsednik tov. Josip Vidmar je v svojem govoru poudaril veliki pomen dela Borisa Kidriča za razvoj Osvoobodilne fronte slovenskega naroda. Njegova demisija je bila sprejeta z razrešnico s pohvalo. Na predlog tov. Toneta Fajfarja je bil tov. Boris Kidrič izvoljen za velikim navdušenjem za podpredsednika Izvršnega odbora OF Slovenije.

Odhod Borisa Kidriča v Beograd

Tov. Boris Kidrič, ki je bil imenovan na še odgovornejše mesto ministra zvezne vlade, odhaja danes z brzim vlakom v Beograd.

Pariška konferenca zunanjih ministrov

Pariz, 14. junija. Sovjetski minister za zunanje zadeve Vjačeslav Molotov je danes ob 16.30 prispel za letalno na pariško letališče Le Bourget, da se udeleži konference zunanjih ministrov. Sovjetska delegacija šteje 36 članov. Britanski zunanji minister Ernest Bevin je z letalom zapustil London kmalu po 17.30 in odletel v Pariz. Ameriški zunanji minister James Byrnes in njegovo spremstvo so odpoštovali iz Washingtona v Pariz že včeraj. Byrnes spremljata tudi predsednik komiteja za zunanje zadeve ameriškega senata Tom Connally in senator Vandenberg. član komiteja za zunanje zadeve ameriškega senata. Pariz, 15. junija. AFP. Konferenca starih zunanjih ministrov, ki je bila prekinjena 17. maja, je danes popoldne zopet pricela z delom v luxemburški palači. Prvi je prispel nemški zunanji minister, nato Ernest Bevin, za njim britanski poslanec Duff Cooper, ameriška delegata Van-

Vincent Auriol predsednik francoske ustavodajne skupščine

Pariz, 14. junija. Za predsednika francoske ustavodajne skupščine je bil izvoljen s 466 glasovi član socialistične stranke Vincent Auriol. V poročilu, ki je bilo izdano po sestanku parlamentarne skupine Komunistične partije Francije, je rečeno, da komunistična skupina ni predložila kandidature za predsednika skupščine, predlaga pa, naj se j. dodelita dve podpredsedniški mesti, za kateri kandidira Jacquesa Duclosa in Madelaino Braun.

Položaj v Španiji pred Varnostnim svetom

Nova resolucija pododbora za proučevanje španskega vprašanja — Govor predstavnika Sovjetske zveze Gromika

New York, 15. junija. (Tass) Včeraj je bila seja Varnostnega sveta, na kateri so proučevali predlog pododbora za ugotavljanje položaja v Španiji. Prvi je govoril predstavnik Avstralijskega ministra za zunanje zadeve Ewatt, ki je izjavil, da je pododbor sklenil sprejeti resolucijo, ki je bila predložena Varnostnemu svetu. Izpremenjeno besedilo priporočila pododbora se glasi: »Pododbor priporoča Varnostnemu svetu, naj izroči Generalni skupščini dokazne in poročila pododbora skupno s priporočilom. Če Frankov režim ne bo odstranjen in če po mišljenju Generalne skupščine ne bodo ostali pogoj političnih svoboščin, omenjeni v deklaraciji, popolnoma izpolnjeni, bi morala potrditi resolucijo, ki priporoča vsem članom Združenih narodov prekinitev diplomatskih odnosov s Francovim režimom, ali da napravi kakšne druge ukrepe, ki jih bo Generalna skupščina sprejela in smatrala za pravilne in uspešne v teh okoliščinah.« Ameriški delegat Johnson je odobrilo predloženo izpremenjeno resolucijo, vendar je izjavil, da to ne pomeni, da Združene države Amerike sprejemajo kakšno obveznost v zvezi s stališčem, ki ga bodo zavzele na zasedanju Generalne skupščine. Egipčanski delegat Afifi paša je izjavil, da bo Egipt glasoval za predlog pododbora, toda s pridržkom, da bo Egipt zavzel to ali ono stališče na

blížnjem zasedanju skupščine. Nato je govoril predstavnik Sovjetske zveze Gromiko, ki je izjavil, da gradivo, ki ga je zbral pododbor in so ga poslale države — članice organizacije Združenih narodov in Giranova španska republikanska vlada, popolnoma potrjuje točnost obtožbe, ki so jo dvignili proti Francovemu režimu predstavniki Poljske v svojih pismih na generalnega sekretarja z dne 8. in 9. aprila t. l. Poudarjajoč, da tisti ljudje, ki trdijo, da fašistični režim v Španiji daje stvarno ne ogroža miru, ponavljajo argumente, ki so propadli in so bili izdani svojevčasno v zvezi z Mussolinijevim fašističnim režimom, je Gromiko nadaljeval: »Prvi pozitivni korak, ki ga lahko napravimo pri reševanju španskega problema, je prekinitev diplomatskih odnosov vseh držav — članic Združenih narodov s Francom. Položaj v Španiji je takšen, da zahteva ne samo normalno obtožbo Francu, temveč tudi praktične ukrepe, ki odgovarjajo Ustanovni listini organizacije Združenih narodov.« Ko se je na koncu dotaknil zaključkov pododbora, ki so istovestno tudi predlogi za Varnostni svet, je Gromiko analiziral te sklepe in pokazal na nepravilnosti. Poudarjajoč, da je ravno Varnostni svet tisti organ, ki naj čvrsto v ukrepih v zvezi z vzdrževanjem miru, je Gromiko rekel:

Franco je prišel do oblasti v Španiji samo z nemško vojaško pomočjo

Moskva, 14. junija. (Tass). Bivši generalništant nemške armade Jänsche je podal sovjetski vladi naslednjo izjavo o Francu in njegovem režimu: Med državljansko vojno v Španiji, to je od oktobra 1936. do novembra 1938. sem bil načelnik štaba za specialne namene »W«. Temu štabu je bila poverjena naloga, da organizira nemško pomoč Francu v borbi proti republikanski vladi in oskrbovanje nemških orožnih sil v španski državljanski vojni. Franco je mogel ustanoviti svojo fašistično diktaturo v Španiji z direktno vojaško pomočjo, ki jo je dobil od hitlerjevske Nemčije. Med drugo svetovno vojno, ki jo je vodila Nemčija proti Združenim narodom, je nudila Španija pod krinko nevtralnosti Nemčiji znatno vojaško pomoč. Franco je bil ob izbruhu državljanske vojne v Španiji na Kanarskih otokih. V Španiji so bila tedaj samo osamljena središča kotarevolucionarnih sil, pač pa so imeli belogardisti zadostno število enot v španskem Maroku. Ker je mornarica španske republikanske vlade nadzorovala Gibraltar in Sredozemsko morje, je bilo nemogoče prepeljati afrikanke enote v Španijo. Franco se je zaradi tega obrnil na Hitlerja za pomoč, ki jo je tudi dobil. Prva pomoč, ki jo je dala Nemčija Francu l. 1936., je bila v pošiljki 18 transportnih letal, ene lovske eskadrije in ene protiletalske baterije. Vsa letala, ki so vzdrževala zvezo med Nemčijo in Španijo, so bila zakrinkana kot letala nemške transportne družbe »Lufthansa«. S temi nemškimi transportnimi letali je Franco v 14 dneh prepeljal iz Maroka v Španijo 18.000 vojakov. S temi silami je prišel Franco prodirati proti Madridu, vendar se je kmalu pokazalo, da nikakor ne

vill. Letalci so se preoblekli v civilne obleke že v Nemčiji. Čeprav je Nemčija tedaj sama zelo potrebovala vojni material, je poslala poleg tega Francu še 60.000 pušk z 100 naboji za vsako, 10 baterij topov kalibra 7,8 cm, kasneje pa še 20.000 do 30.000 pušk. Seveda je šlo pri vsem tem Nemčiji tudi za to, da preizkusi učinkovitost svojega novega orožja na španskem bojišču in da izvežba tamkaj svoje letalstvo.

Franco še vedno izreka smrtno obsodbo

Barcelona, 14. junija. AFP poroča, da je bila potrjena smrtna obsodba proti Bonifaciu Garciji, Juanu Quadru in Rafaelu Garciji, trije španski protifašisti pa so bili obsojeni na 30 let zapore.

Grško delavstvo v borbi za politične in sindikalne svoboščine

Atene, 14. junija. (Tass). Vodstvo Generalne konfederacije dela je oddredilo 24.urno splošno stavko v protest proti izrednemu zakonu, ki ukina politične in sindikalne svoboščine v Grčiji. Stavka se bo izvedla, ako skupščina ne bo odklonila omenjenega zakona. V uradnih krogi govore, da namerava vlada zadušiti stavko z vsemi sredstvi. Atene, 14. junija. Vlada je pod pritiskom demokratičnih protestov objavila, da se razveljavlja zakon o kaznovanju stavkujočih, v smislu katerega je bila določena kot najmanjša kazen zaporna kazen petih let. Vlada je morala prav tako izjaviti, da ne bo brez sodnega sklepa dovolila izvrševati preiskav po stanovanjih. Minister za javno varnost Teotokis je prav tako priznal, da je prišlo do spopadov z makedonsko manjšino v severni Grčiji. Kot poroča Reuter, se je v severni Grčiji pričelo avtonomistično gibanje, ki bi v bodočnosti lahko ogrozilo varnost države. Neredi na Olimpu Atene, 14. junija. Na Olimpu v Tesaliji je prišlo do spopadov. Pogrešajo 8 orožnikov. Za izginulimi iščejo sledi odredi vojske in policije. Sovjetsko-afganistanski sporazum o razmejitvi Moskva, 14. junija. (Tass). Minister za zunanje zadeve ZSSR Molotov in afganistanski veleposlanik v ZSSR Sultan Ahmed Kan sta po nalogu svojih vlad podpisala v Moskvi 10. junija sporazum glede meja med Sovjetsko zvezo in Afganistanom.

»Izvestija« o problemu plovbe po Donavi

Moskva, 14. junija. (Tass) Diplomatski urednik »Izvestij« piše v zvezi z Bevinovim govorom: Živahne komentarje v angleško-ameriškem tisku so izjavili govorniki, ki so jih imeli po pariški konferenci prvak znanje politike ZDA in Velike Britanije. Tisk je z velikim zadovoljstvom vzdrževal trditve, da baje Sovjetska zveza ne upošteva mišljenj in nazorov svojih zaveznikov in da je to eden glavnih razlogov, zaradi katerih ni prišlo do sporazuma na konferenci. V »Time and Tide« se trdi, da se briga britanska politika samo za koristi »trpečih narodov«, srbij izključno za njihove potrebe in ima pred očmi samo njihova naziranja glede raznih vprašanj. Dejstva pa se v resnici razlikujejo od trditve omenjega časopisa in vi-

Minister Široky za temeljito čistko v vrstah slovaške demokratske stranke

Bratislava, 14. junija. Podpredsednik češkoslovaške vlade in predsednik Komunistične partije Slovaške Široky je izjavil novinarjem o položaju na Slovaškem: Slovaška je bila na poti konsolidacije in so Slovaki navdušeno delali za obnovo svoje dežele. Ta razvoj je zavrela volivna borba, v kateri je demokratska stranka agitirala, da so volitve plebiscit med krščanstvom in komunizmom. Znano je, da se ničesar ni zgodilo niti onim duhovnikom, ki so bili stebri Tisove stranke in njegovega režima. Škof Voutašek še danes ne priznava niti republike, niti predsednika. Sporazum s katoličani je danes dejansko samo krinka za sporazum s pristaši Hlinkove ljudske stranke. V vodstvu današnje demokratske so tudi bivši kolaboracionisti, dve tretjini Glavnega odbora pa so v rokah pristašev Hlinkove ljudske stranke. Današnja politična linija ni več ista, kot je bila med vstajo. Med tem, ko so komunisti v agitaciji med pristaši Hlinkove ljudske stranke zahtevali, da sprejmejo nova načela in zapustijo ona, ki so leta 1938 privedla do katastrofe, je demokratska stranka hvalila čase v katerih je bila Slovaška zaveznica Nemčije in Italije. Demokratične Slovaške ne predstavljajo volivni kadri demokratske stranke, ampak slovaško ljudstvo in tisti, ki so v Bratislavi demonstrirali proti izzivanjem pristašev Hlinkove ljudske stranke. Da bi se razmere popravile, je potrebno, da se do konca izvede zapletba sovražnikovega premoženja, kakor tudi one imovine, ki pripada

Smrtna kazen za voditelja »Vlajka«

Praga, 14. junija. Državni tožilec je zahteval smrtno kazen za voditelja češke fašistične organizacije »Vlajka«. Obtožnica navaja, da je organizacija »Vlajka« v prvi republiki izvajala fašistično propagando in med okupacijo prostovoljno stopila v službo okupatorjev ter izvajala teror nad češkim narodom.

Pogajanja v Tabrizu

Teheran, 13. junija. Agencija France Presse poroča, da so se včeraj nadaljevala pogajanja v Tabrizu med delegacijo Azerbejdžana in teheransko delegacijo v najpreručnejšem ozračju.

V Harbinu ni sovjetskih čet

Moskva, 14. junija. (Tass). Čunjanzičaoe, glasilo Kuomintanga, je te dni objavilo poročilo iz Pejpinga, da je v Harbinu ostalo določeno število sovjetskih čet. Tass je pooblaščen izjaviti, da navedeno poročilo v celoti ne odgovarja stvarnosti. Kakor je znano iz poročila, ki je bilo objavljeno 22. maja 1946., je bilo umikanje sovjetskih čet iz Mandžurije popolnoma končano 3. maja.

Podpredsednika zvezne vlade FLR Jugoslavije tov. Edvarda Kardelja so na poti na konferenco zunanjih ministrov v Parizu pozdravili na ljubljanskem kolodvoru predstavniki naših oblasti. Tov. Edvard Kardelj v razgovoru z ministrom zvezne vlade tov. Borisom Kidričem, tov. Miho Marinkom in tov. dr. Marijano m Brecljem

Zahvala veleposlanštva Sovjetske zveze

Beograd, 14. junija. Veleposlanstvo ZSSR v Jugoslaviji izraža globoko zahvalo javnim ustanovam, množičnim in političnim organizacijam ter vsem osebam FLRJ, ki so izrazile svoje sožalje ob smrti Mihaila Ivanoviča Kalinina.

Sodelovanje Jugoslavije in ZSSR je dragocen prispevek za mir

Moskva, 14. junija. Radio Moskva poroča: V svojem mednarodnem pregledu pravijo »Izvestija« o nedavnih pogajanjih med Jugoslavijo in ZSSR, da je sodelovanje med ZSSR in Jugoslavijo najbolj dragoceni prispevek za Povejni mir in utrditev varnosti.

Julij Beltram aretiran v Kobaridu

Trst, 14. junija. Anglo-ameriška policija v Kobaridu je v terek aretirala tajnika okrožnega odbora SIAU-ja za Goriško tov. Julija Beltrama. Z njim vred sta bila aretirana tudi članica Izvršnega odbora za Goriško Marinka Ribičič in sofer avtomobila, ki pa so ju pustili že naslednjega dne, dočim so Beltrama prepeljali v goriške zapore. Vest o aretaciji znanega partizanskega borca Beltrama se je hipoma razširila po vsej pokrajini in vzbudila vihar protestov. Krajevne organizacije nešteti večjih in manjših vasi so poslale zavezniški vojaški upravi proteste.

Vest o aretaciji znanega partizanskega borca Beltrama se je hipoma razširila po vsej pokrajini in vzbudila vihar protestov. Krajevne organizacije nešteti večjih in manjših vasi so poslale zavezniški vojaški upravi proteste.

Zavezniške oblasti so rekvirirale v Trstu vilo SIAU-a

Trst, 14. junija. Po nalogu odgovornega zavezniškega oficirja za stanovanja v Trstu so rekvirirali vilo, v kateri je sedež Glavnega odbora SIAU za Juljsko Krajino. Tajnik Glavnega odbora tov. Laurentij je takoj protestiral pri odgovornem zavezniškem oficirju, ki e je izgovarjal, da sam ne more storiti ničesar, ker je odvisen od tržaškega guvernerja polkovnika Smutsa ta pa se je zopet izgovarjal na odgovornega oficirja za stanovanja. Tov. Laurentiju so tudi odgovorili, da nimajo namena dati Glavnomu odboru SIAU v zameno za vilo drugih prostorov, češ, da organizacija SIAU tak ni potrebna, ker opravi vse poše 13. zavezniški korpus.

Poizkusi ustrahovanja koroških Slovencev

Celovec, 12. junija. Informacijski organ Osvoobodilne fronte za slovensko Koroško »Vestnik« z dne 31. maja poroča, da so se v nekaterih občinah slovenske Koroške pojavili agenti, ki nadlegujejo ljudi z grožnjami o plovni izselitvah in hočejo na ta način izsiliti od koroških Slovencev, da s podpisom potrdijo gelo, »Koroška mora ostati nedeljena«, ki jo je nacistični Gauleiter Reiner ob svojem slovesu 7. maja 1945 kot oporo zapustil zagrozenim protifašističnim in protidemokracičnim zaletljivim velikonemške sovniščišne politike na Koroškem. Kakor je iz poročil razvidno, so se te akcije v prvi vrsti pridružili nacisti, ki hočejo z grožnjami in lažmi pod okriljem takomenovnih »demokracičnih« strank ustrahovati koroške Slovence.

Trgovinski odnosi Bolgarije s Poljsko in Češko

Sofija, 14. junija v Bolgarijo je odpoštovala poljska delegacija, ki bo sodelovala pri izpolnitvi gospodarskega sporazuma, ki je bil podpisan med Bolgarijo in Poljsko v Varšavi. V ministristvu za trgovino je bila seja članov bolgarske trgovinske delegacije, ki bo vodila trgovinska pogajanja s češkoslovaško. Obravnali so vsa vprašanja v zvezi s temi razgovori.

Prpriave za razpravo proti izdajalcu Tisu

Bratislava, 12. junija. V zvezi s pripravami za razpravo proti izdajalcu Tisu, predsedniku slovaške lutkovne države in proti članom njegove vlade, piše bratislavski časopis »Narodna obroda«: »Tiso bo odgovarjal: 1. Ker je povzročil razcepitev češkoslovaške republike; 2. zaradi vojne proti Poljski in Sovjetski zvezi; 3. zaradi izjave slovaške narodne vstaje in 4. zaradi zločinov proti človečanstvu.

Noel Backer predsednik laburistične stranke

London, 14. junija. Izvršni odbor britanske laburistične stranke je izvolil Noela Backerja za svojega predsednika. Za podpredsednika je bil izvoljen Emanuel Shinwell, minister za gorivo in energijo. Na konferenci britanske laburistične stranke je bila z ogromno večino sprejeta resolucija, ki kritizira vladno poljedelsko politiko. Resolucijo so sprejeli kljub na sprotnanju Toma Williama, ministra za poljedelstvo.

Mihajlovič je sodeloval z vsemi, ki so bili sovražni narodom Jugoslavije

Včeraj smo objavili podrobno poročilo o poteku razprave dne 13. t. m. proti vojnemu zločincu Draži Mihajloviču. V naslednjem pričujočem nadaljevanju včerajšnjega poročila.

Ko je predsednik vprašal obtožena Mihajloviča, ali so njegovi stiki s predstavnikmi Gestapa sodelovanje z okupatorjem, je Mihajlovič odgovoril: Tolmačite, kakor hočete.

Predsednik je nato čital, kaj je pisal Nedice major Ljubiša Djordjevič Marku Muzikarju, komandantu brigade v Gruziji: »Dragi Marko, vzdrži se nekoliko. Nemška aviacija bombardira prostor pri Vrbovi, ima dovolj bomb in strojnico. Ustanovil sem skupni štab z Nemci. Načelnik štaba bo vodil Nemce!«

Da to je sodelovanje z okupatorjem! priznava Mihajlovič.

Mihajlovičeve zveze z Gestapom

Nato vpraša predsednik obtoženca, kdaj je prišlo do drugega sestanka s Sterkerjem.

Obtoženec odgovori, da je bil drugi sestanek na Vučnjaku aprila ali koncem marca leta 1945 in da je sestanku prisostvoval tudi Acimovič. Sterker je prinesel ponudbo Lohra v kateri sponora zaveznikom, da se stavlja v njihovo službo in da odprepi s svojimi četami Avstrijo. Obtoženec pravi, da je to brzojavko sam šifriral in odpisal.

Predsednik vpraša, če se iz tega lahko sklepa, da je obtoženec na ta način šifiral Lohra.

Obtoženec odgovarja, da ne in da je prepustil zaveznikom samim, da se odločijo.

Nato vpraša predsednik obtoženca, če je imel zvezo z agentom Gestapa in voditeljem teroristične skupine Gasparovičem, kar obtoženec potrjuje. Predsednik zahteva, naj pojasni te zveze. Obtoženec pravi, da se je Gasparovič pojavil v okolici Sarajeva s 50 do 60 ljudmi. Gasparovič je prišel k polkovniku Pavloviču. Draža misli, da ga je povezal z Gasparovičem Acimovič. Nato prečita predsednik izpovedbo, ki jo je dal v preiskavi. V njej je rečeno, da ga je povezal z Gasparovičem Borota, odnosno, da ga je obvestil Borota z brzojavko o prihodu Gasparoviča in njegove skupine iz Avstrije in vprašal, če ga bo sprejel. Obtoženec pravi, da je točno, ko pa ga predsednik iznova vpraša, katera izpoved je potem prava, odgovarja obtoženec, da ne more dati točnega odgovora. Po večih vprašanjih vpraša predsednik, zakaj so prišli vojniki Gasparovičeve skupine v angleških uniformah in ne v nemških? Obtoženec odgovarja, da zato, ker bi bili tako

lepše sprejeti na poti skozi Srbijo. Predsednik vpraša, če se je hotela Gasparovičeva skupina pokazati pred narodom kot Angleži in če je bilo to po navodilih Angležev ali po navodilih Nemcev? Obtoženec odgovarja, da bi verjetno obstojale take možnosti.

Nato vpraša predsednik, kdo je dal Gasparoviču dovoljenje za prehod skozi Srbijo, nakar odgovarja obtoženec, da ga je dal komandant Dragoslav Topalović, ki je bil pod njegovo komando.

Tožilec: Ali ste izdali ukaz, da se ti ljudje prepeljejo v Srbijo? Obtoženec: Da. Toda takoj se prične izmolvati in pristavlja, da je izdal ukaz, naj ubijejo Gasparoviča.

Na vprašanje predsednika, če je izdal obtoženec navodila za delovanje te skupine, odgovarja obtoženec, da je izdal tak ukaz kapetanu Topaloviću, ki ga je izvršil. V ukazu je rečeno, naj gre Topalović na svoj teren v kačerski okraj. Skupina naj bi delovala na istem terenu in v okolici.

Predsednik zastavi še nekaj vprašanj v zvezi z Gasparovičovo skupino. Nalo odredi odmor 15 minut.

Delovanje terorističnih komandosov

Predsednik: Ali ste imeli komandosov?

Obtoženec: Imeli smo jih.

Na vprašanje, kje je bila šola za komandosov, odgovarja obtoženec, da je bila ena v Srednjem, druga pa v Modriču. Na čelu komandosov je bil polkovnik Pavlovič. Komandosov se pripravljali za propagandisti, se vžebali v orožju in se pripravljali za diverzantske akcije na terenu. Glavni namen pa je bil pripraviti četniškega povratka v Srbijo.

Tožilec: Ali so imeli ukaz, da režejo glave odborikom ljudskih odborov?

Obtoženec odgovarja, da on ni izdal takega ukaza. Gasparovičeva skupina je imela nalogo, da s pomočjo Topaloviča izvaja diverzantske akcije, sabotažna dejanja in atentate. Brez naredb Topaloviča Gasparovič ni mogel izvesti nobene akcije.

Predsednik: Pod čigavo komando je bil Topalović?

Obtoženec: Pod komando komandosov.

Predsednik: Kdo je bil komandant komandosov?

Obtoženec: Polkovnik Pavlovič.

Predsednik: Kdo pa je bil Pavlovičev komandant?

Obtoženec: Jaz.

Obtoženec je prejel tri brzojavke od Gasparoviča in pravi, da mu je odgovarjal.

Draža Mihajlovič in nadškof Štepinac

Po vrsti vprašanj o delovanju njegovih komandosov z okupatorjem, predsednik vpraša obtoženca, kdo je to Ranko Brašić, nakar Draža odgovori, da je bil pri generalu Trifunoviću in da je bil odvetnik v Beogradu.

Predsednik vpraša, če je kdaj poslal advokata Brašića v Zagreb?

Obtoženec: Da...

Predsednik: Zakaj ste poslali Brašića v Zagreb?

Obtoženec odgovarja, da je on to zahteval in da mu je general Trifunović rekel, da nima dovolj zvez s Mačkom, da ima tam prijatelje in da je treba obnoviti zveze, ki jih je izobil ob prihodu v Bosno.

Predsednik: Za katere prijatelje gre?

Obtoženec: Za pristaje Mačka, konkretno za inž. Košulića.

Predsednik vpraša, če je naročil v marcu ali aprilu leta 1945, Brašiću, ki je bil poslan v Zagreb, da vzpostavi zveze s Paveličem in Štepincom?

Obtoženec: Nikoli.

Predsednik mu pokaže pismo z njegovim podpisom, ki je bilo poslano Štepincu. Ali je to Vaš podpis, vpraša predsednik?

Obtoženec: Podpis je moj, pismo pa ne. (Smeh v dvorani). Predsednik čita nato pismo, poslano 15. aprila leta 1945, nekemu G. B.

Predsednik: Kdo je ta G. B.?

Obtoženec: To je lahko samo Brašić.

Vsi Dražini komandanti so sodelovali z okupatorjem

Beograd, 14. junija: Dnes ob 7.30 se je nadaljevala razprava proti Draži Mihajloviču. Ko so vstopili sodniki, je občinstvo vstalo in jih pozdravilo s pleskanjem. Nato je dal predsednik besedo tožilec, ki je postavil vprašanja obtoženemu Mihajloviču v zvezi z izpraševanjem, ki je bilo včeraj končano.

Tožilec: Obtoženi Mihajlovič, včeraj ste naštevati vaše komandante, ki so sodelovali z okupatorjem, in one, ki niso, in navedli določeno število komandantov, za katere ste trdili, da niso sodelovali z okupatorjem. Moram vas opozoriti na nekatera brzojavka iz preiskovalnega materiala. Rekli ste za vašega komandanta Radovića, da ni sodeloval z okupatorjem. Kakšen je bil njegov psevdonim?

Obtoženec: Kondor.

Tožilec: Dobro. Pod številko 11.014 vam piše: »V Užicu se vršijo že dve noči aretacije komunistov. Obveščeni sem, da je bilo ustreljenih nekaj komunistov v noči od 21. do 22.« Ali ste prečitali svojočasno to brzojavko?

Obtoženec: Nisem je prečital, toda vidim, da je Kondor sodeloval z oku-

ko je predsednik prečital pismo, je vprašal obtoženca, če je to njegovo pismo, nakar je obtoženec odgovoril da ni. Predsednik ga nato vpraša, če ga je podpis. Obtoženec mu odgovarja, da bi podpis lahko bil njegov. Nato pravi obtoženec, da je vodil 13. aprila ostre borbe z ustaši, ki da so trajale do 17. aprila.

Tožilec: To je treba dokazati!

Obtoženec: Borili smo se.

Tožilec: Ne priznam.

Predsednik je nato prebral pismo, ki ga je pisal Mihajlovič nadškofu Štepincu, v katerem pravi med drugim:

»Šmatram za svojo dolžnost, da zaprosim tudi Vašo prevzivenessnost, da vložim ves svoj vpliv in vse svoje napore za aktivizacijo vseh nacionalnih sil hrvatskega naroda v borbi proti boljševikom.«

Ko vam vročam to prošnjo, želim in verujem, da bo šla Vaša prevzivenessnost po stopinjah Vaših velikih prednikov in da bo izpolnila vse dolžnosti in naloge, ki se stavlja pred Vas v današnjih težkih časih, ker od Vašega pravilnega razumevanja teh dolžnosti in nalog je odvisno tudi mesto, ki vam ga bo odkazala zgodovina krščenstva in končno tudi zgodovina hrvatskega naroda.«

Predsednik: Ali je to Vaše pismo?

Obtoženec: Moje pismo to ni.

Predsednik: Ali je to Vaš podpis?

Obtoženec: Podpis je moj. Mislim, da sta mi bili obe pismi podtaknjeni v ugodnem trenutku.

Obtoženec: Glede časa ne. Tožilec: Radović pravi: V noči od 17. na 18. ob 12.30 uri so komunisti z znanimi silami napadli Bolgare in Nemce v Kremich. Po dolgotrajni borbi so komunisti razbili 1800 Bolgarov in 200 Nemcev. Bolgari so se v velikem neredu in brez orožja umaknili v Užice v paničnem begu. Bolgarska artilerija je padla v roke partizanom. V trenutku, ko to pišem, se del Bolgarov umika proti Bioski. — Veste, kje je Bioska?

Obtoženec: Ne vem...

Tožilec: Ne razumem vaših intrig. Ali se niste pazili, da se ne bi kompromitirali?

Po mojem mnenju se kompromitirati človek ne sme, intrigira pa lahko.

Tožilec: Rekli ste, da Drenović ni sodeloval z okupatorjem.

Obtoženec: Z njim sem imel najslabšo zvezo, mislim pa, da sploh ni sodeloval.

Tožilec: Dobro, prečital bom vaše depеше, ki ste jih pisali lastnoručno in iz katerih boste razvideli, da je sodeloval z Nedice, ustaši in Italijani.

Obtoženec: Pozneje sem to izvedel. Tožilec: Ali ste ga še vnaprej smatrali za svojega poveljnika?

tožencu. Iz poročila je razvidno, da mu je bila poverjena obramba nekaj odsekov na Drini. Na enem odseku so bili Italijani s strojnimi. Tožilec vpraša obtoženca, če je bil tam v začetku aprila z Ostojičem, nakar odgovarja obtoženec, da se ne more spominjati točno dneva, kje je takrat bil. Nato vpraša tožilec, če mu je znano, da je Momčilovič sodeloval z okupatorjem. Obtoženec odgovarja, da mu to ni bilo znano.

Tožilec vpraša obtoženca, če je Radmilo Grgić sodeloval z okupatorjem.

Obtoženec: Se preveč. (Smeh v dvorani.)

Tožilec: Potem o njem ne bom ničesar čital. Za Vojo Lukačevića smo razčistili in ugotovili, da je sodeloval z Nemci, Italijani in z vsemi.

Obtoženec: Imel je dogovor.

Tožilec: Kaj pa Keserović in Kalabić?

Obtoženec: Ta dva nista imela dogovora.

Tožilec: Ali ste bili obveščeni o brzojavki, da je prišel za Meissnerja dokument, iz katerega je razviden točen sporazum med nemško komando, Lukačevićem in Keserovićem?

Obtoženec: Tega ne verjamem za Keserovića.

Tožilec: Povejte, prosim, kolikor se spominjate!

Obtoženec: Voja Lukačević je poslal v Beograd kapetana Mitića.

Tožilec: Ali je res on poslal Mitića?

Obtoženec: Mislim, da.

Tožilec: Ali vas je obvestil o tem, da je Mitić prišel v Beograd?

Obtoženec: Mogoče, ne vem.

Tožilec: Ali ste storili kakke korake proti Voji Lukačeviću?

Obtoženec: Ničesar mu nisem mogel storiti.

Tožilec: Dobro. Ali je bil Sava Vukadinović vaš delegat? Morda delegat vrhovne komande v Črni gori?

Obtoženec: Da.

Četniški oficirji mislijo, da so sovražniki partizani, ne pa Nemci

Tožilec čita depešo, poslano Draži Mihajloviču, v kateri je rečeno, da je 18 tovrstnih avtomobilov z ljičevci prispelo v Ivanjico. V depeši je med drugim rečeno tudi, da je v več strani potrjeno, da je Tito v moraviškem okraju: Vi ste dobili od Armstronga obvestilo o Cvetiču. Kdo je Armstrong?

Obtoženec: Britanski brigadir.

Tožilec: V kakšni funkciji?

Obtoženec: Šef misije.

Tožilec: Glejte, kaj vam poroča. To vam pranaša Hans. To je šifra. Za koga?

Obtoženec: Za »Dronjo«, generala Trifunovića.

Tožilec: Glejte depešo, v kateri Armstrong poroča: »Sledil sem Cvetiču do Nehbina. Cvetič pa je bil že na zapadu. Nisem vedel, da so komunisti napadli četnike. Nisem videl ničesar strašnega. Ni požarih vaši. Jasno je, da so partizani napadli Osovino, Ivanjico, nato pa so bili pregnani.« V nadaljevanju šteje 958, ki je bilo poslano februarja 1944, je rečeno: »Jasno je, da četniki, Nemci in Bolgari napadajo partizane blizu Zlatibora. Niži, Cvetičevi oficirji pozabljajo Nemce. Ti oficirji mislijo, da so sovražniki partizani, ne pa Nemci.«

Obtoženec: Tu je drugo ozadje. Nato pravi obtoženec, da je Armstrong zahteval, naj se poruši most južno od Polumiva, da je on na to pristal, našel pa je takoj izgovor, da tega ni mogel zaradi beguncev in partizanskega napada.

Tožilec: Vi ste sedaj obtoženec, Armstrong je pa svoboden. Jaz verjamem njemu. Končno pa bomo o povelju za to akcijo, pri kateri je prišlo do gotovega spopada, imeli priliko ustaviti se pri dokazalnem postopku. Predložil vam bom zapisnik vašega sestanka, iz katerega je razvidno, da je bilo ozadje vaše odklonitve drugačno.

Obtoženec: Ne, to je bilo edino ozadje, saj je vas Polumir bila polna beguncev.

Partizanske edince razbijajo četnike, Bolgare in Nemce

Tožilec: To boste lahko razvideli z vaših dokumentov, ki jih bomo predložili pri dokazalnem postopku. Kapetan Radović vam pošilja poročilo: V noči od 17. na 18. okoli 12.30 ure — to je novembra 1943. — so partizanske sile pričele ogrožati Užice, ko so se približali Užicam na Zlatiboru. Ali se spominjate tega dogodka?

Obtoženec: Glede časa ne.

Tožilec: Radović pravi: V noči od 17. na 18. ob 12.30 uri so komunisti z znanimi silami napadli Bolgare in Nemce v Kremich. Po dolgotrajni borbi so komunisti razbili 1800 Bolgarov in 200 Nemcev. Bolgari so se v velikem neredu in brez orožja umaknili v Užice v paničnem begu. Bolgarska artilerija je padla v roke partizanom. V trenutku, ko to pišem, se del Bolgarov umika proti Bioski. — Veste, kje je Bioska?

Obtoženec: Ne vem...

Tožilec: Ne razumem vaših intrig. Ali se niste pazili, da se ne bi kompromitirali?

Po mojem mnenju se kompromitirati človek ne sme, intrigira pa lahko.

Tožilec: Rekli ste, da Drenović ni sodeloval z okupatorjem.

Obtoženec: Z njim sem imel najslabšo zvezo, mislim pa, da sploh ni sodeloval.

Tožilec: Dobro, prečital bom vaše depеше, ki ste jih pisali lastnoručno in iz katerih boste razvideli, da je sodeloval z Nedice, ustaši in Italijani.

Obtoženec: Pozneje sem to izvedel. Tožilec: Ali ste ga še vnaprej smatrali za svojega poveljnika?

Tožilec: Vidite, kaj vam poroča v zvezi z ubojem Baje Stanišića in Blaže Djukanovića v Ostrogu. Ali vam je to znano? On namreč piše: Za uboj Baje in Blaže sam zahteval od naših ljudi v Podgorici, naj intervenirajo pri Nemcih, da bo ustreljenih preko tri sto komunistov.

Obtoženec: To mi ni znano.

Tožilec: Ta brzojavka je prispela v vašo komando.

Obtoženec: To mi ni znano. Moja komanda je imela po večini oficirje iz Črne gore na vodilnih mestih.

Tožilec: Vidite, Sava Vukadinović zahteva od Nemcev, da izvršijo represalije zaradi uboja Blaže in Baje. Ali sta Blaže in Baje sodelovala z okupatorjem?

Obtoženec: Sta.

Tožilec: Torej sta izdajalca?

Obtoženec: Rekel sem, da sta sodelovala.

Tožilec: Ali vam je težko reči, da sta izdajalca?

Obtoženec: To mi ni potrebno izjaviti.

Tožilec: Partizani so ubijali izdajalce, on pa je zahteval, naj se za to ustrelijo 300 komunistov.

Nato citira tožilec dokument št. 315, v katerem Dražin komandant poroča, da bodo »rdeči« te dni napadli četnike. V brzojavki je rečeno, da je treba o tem obvestiti Nemce, da bodo tudi oni pomagali. Ali je bil to vaš komandant? vpraša tožilec.

Obtoženec: Da. Toda obtoženec se poizkuša izvlčiti in pravi, da mu o tem on ni ničesar pisal. Tožilec vpraša, čigav psevdonim je Stipe.

Obtoženec se dela, da ne ve, nakar mu tožilec pove, da je to Jesa Sinić, in vpraša, če je bil obveščeni, da gonijo Nemci in javorški korpus partizane od Ibra. Obtoženec se izmika direktnemu odgovoru in pravi, da se v zvezi z brzojavkami ne more zahteval natančen popis, kje je kdo bil.

Obtoženec: Nisem ga imenoval za komandanta, pa tudi ga nisem mogel izmenjati.

Tožilec: Dobro, poiskali bomo pooblastilo, s katerim ste to delali.

Obtoženec: Ostojič je dobil od mene podpis, ki ga je lahko uporabil, za kar koli je hotel.

Tožilec: Tega ne vem. Kako boste to dokazali?

Obtoženec: Dokazal bom z depesami komandantov, iz katerih je razvidno, da so izgubili moje podpise.

Tožilec: Tu vam predlagam drugi dokument, iz katerega je razvidno, da je general prišel, da bi izdal odloke... z vero v Boga, za kralja in domovino. Komandant Drenović. In tu je drug tak dokument št. 324, kjer je rečeno, da se sporoča nujno naslednje: »Vse želje glede municije so izpolnjene, uporabljna bo, kjer bo potrebna.«

Včeraj ste rekli, da Borota ni sodeloval z vami.

Obtoženec: Meni ni bilo znano.

Tožilec: Zdaj se pa, da je moral sporazumeti z vami, ko vam poroča o municiji.

Obtoženec: Tega ne vem in ne verjamem.

Tožilec: Sedaj pa bom našel to, kar ste v njemu odgovorili in kar vam je pisal. Pazite, sedaj ste rekli nekaj netočnega in vsi navzoči bodo videli, da to ne odgovarja resnici.

Tožilec navaja depešo št. 32 kot strogo zaupno 98-324, v kateri je rečeno: Štev. 11 poroča nujno naslednje: »Vse želje glede municije so izpolnjene, kaj pravite na to?« vpraša tožilec.

Obtoženec: Ne vem.

Tožilec: Ne veste, to se pravi, da Borota laže.

Nemci so dali na razpolago sabotersko skupino

Obtoženec spet pravi, da je ne vedel, nato ga tožilec vpraša, če je imel zveze v Bosni z Acimovičem, nakar je obtoženec odgovoril, da je Acimovič prišel na sestanek na Srednjem in Vučjaku, ne ve pa, s čim ga je Acimovič preskrboval z Dunaja. Nato ga tožilec opomni na depešo št. 13 z dne 12. januarja 1945: »Acimovič je javil s 3 depesami. Najnujnejša zdravila bodo dostavljena te dni v Sarajevo. Objubljam tudi municijo in obleko... Borota — naj se stalno interesira za to, naj vsak dan zahteva ponovno.«

Obtoženec: Jaz sem kupoval material.

Tožilec mu pravi, da izgleda, da je kupoval tudi orožje in municijo od Nemcev in vpraša, če je general Trifunović kupoval metalce plamena od Nemcev.

Obtoženec pravi, da se ne spominja. Nato mu je tožilec pokazal depešo št. 7, zaupno 8 in vpraša, kaj pomeni ta for.

Obtoženec: Vrhovno poveljstvo.

Tožilec čita depešo: »Poveljstvo 11 daje na razpolago skupino 64 saboterjev pod poveljstvom Gare; imajo tri večje in tri manjše radio postaje ter so odlično opremljeni in izvežbani... V Sarajevo je že prispelo prvih 29, ki so končali specialne tečaje. Gara je sporočil, da se popolnoma stavi na razpolago naši organizaciji in da sprejema vse naše direktive.« Tožilec pravi: V zvezi s to depešo poročate Boroti: »Po kličite polkovnika Pavlovića in vzpostavite zvezo z Garom. Recite polkovniku Pavloviču, da nimam ničesar proti temu ter sprejmemo moštvo Gara pod naše poveljstvo.«

Obtoženec se izmika direktnemu odgovoru.

Nato je tožilec zahteval vrsto vprašanj v zvezi s sodelovanjem četniških

komandantov z okupatorjem in pravi: »Glejte, drug dokument. To je priloga št. 275 komandanta brigade okraja azbunovskega — se spominjate nanj?«

Obtoženec: Spominjam se.

Tožilec: Poslal vam je pismo, v katerem vam poroča, da vas nemško poveljstvo v Šabcu prosi, da dovolite popravilo ceste v Krupanj. (Tožilec Minić čita dokument, v katerem je v glavnem rečeno, da nemško poveljstvo v Šabcu prosi, da se dovoli popravilo ceste in da se mu da na razpolago potrebna delovna sila. V istem pismu zatrjuje nadalje, da se, kakor je razvidno iz dobrih podatkov, Nemci stalno pripravljajo za akcijo proti komunistom v Bosni. Zaradi tega sem zapovedal, da komandanta radjevskega in azbunovskega okraja dovolita popravilo navedene ceste in dosta na razpolago potrebno delovno silo. V pismu je tudi rečeno, da je štab izdal potrebno dovolilnico, da lahko Nemci nabirajo delavce za popravilo ceste. Pismo se končava z besedami: Z vero v Boga, za kralja in domovino. Pismo je zaključeno s pečatom poveljstva in s podpisom komandanta.

Tožilec: Da razjasnimo vprašanje očuvanja ozemlja! Ali imenujete vi zgoraj navedeno, da so vaše čete čuvale ozemlje v Srbiji?

Obtoženec: Da.

Tožilec: To je podobno izdaji.

Obtoženec: Da, istočasno pa dokazuje tudi nekaj drugega, namreč, Nemci ne morejo na teren, ne da bi nas vprašali.

Tožilec: Kaj pa je tretja stvar, ki jo to dokazuje?

Obtoženec (vprašujoče gleda tožilec).

Tožilec: Ali to dokazuje tudi, da se četniki in Nemci niso borili? Ali je to točno?

Obtoženec: Da, je pa istočasno dokaz samovoljnosti, ki je obstojala.

Tožilec: Pomeni pa, da se četniki niso borili z Nemci.

Potem ko je Mihajlovič potrdil tožilecemu vprašanje, če je on postavil Djuriševića za kom

Viadukt pri Žalni je dograjen

Danes bo peljal prvi vlak čez obnovljeni viadukt pri Žalni. Spet bo pošel Dolenjska z Belokranjino neposredno zvezana z Ljubljano in s tem z ostalo Slovenijo. Zgodilo se je to po zaslugi izredne poštovitvenosti, ki je v resnično rekordnem času starih mesecev obnovila viadukt, ki je ena izmed največjih zgradb te vrste v Sloveniji.

Najprej so odstranili ruševine

Strateški razlogi so zahtevali, da je bil poleg ostale dolenjske proge po nemški ofenzivi proti koncu 1943 porušen veliki viadukt pri Žalni. Obnova po osvoboditvi pa je zahtevala, da se čim prej obnovi dolenjska proga in z njo vred viadukt. Načrt je izdelal konstrukcijski oddelek uprave državnih železnic v Ljubljani pod vodstvom tov. dr. inž. Marineka. Delo je bilo poverjeno stavbi družbi d. d. Gradis, ki je stavila najugodnejše pogoje. Nadzorstvo je v imenu železniške uprave vsrtil inž. Vaso Zajec.

Delo se je pričelo lani 3. septembra z odstranjevanjem ruševin. Od strani je bilo treba celoten viadukt, ki se bil po razstrelitvi sesedel v osi 6100 kubikov materiala so odstranili na deponije, da so nato lahko začeli od temeljev na novo graditi. Na višnjegorski strani so lezale štiri lokomotive in 60 cistern. Te je odstranila ljubljanska kurilnica, ki jih je s traktorji razvlekla na levo in desno. Odstranjanje so vse do 1. aprila 1946, ko se je med tem razvijalo že živahno gradbeno delo na viaduktu samem.

Ze je bil med prvimi deli do 15. decembra postavljen leseni oder, ki je zvezal oba bregova doline, da se je lahko razvijal promet s prestopanjem. Stavbna družba je pripeljala svoj veliki žerjav Wolfvoega sistema, ki je visok 30 m, ročico pa ima dolgo 20 m. Ta orjak dvigne naenkrat po poldruhu tona do dveh ton bremena; ako pa mu skrajšajo ročico na 10 m, dvigne na en mah kar 3 tone. Nadalje je družba razmesčila pri gradnji dva betonska mešalca, drobilce, kompresor in črpalke, vse na električni pogon. Pomenje je dajala hitrejšo izvršitev gradnje se nov betonski mešalec, da so se lahko dela vršila tudi s kakovostnim betoniranjem od vrha, čim je viadukt dosegel predpisano višino.

Kako se je razvijalo delo

Po zgraditvi odra je gradbena družba že pozimi začela zidati temelje. Prvotno so mislili, da bodo lahko viadukt postavili na stare temelje. Toda brž so se prepričali, da so bili stari temelji slabo zgrajeni. Prvotni viadukt so pod vodstvom nekoga zapitega Nenca gradili v letu 1896, iz klesanega kamna. Po 50 letih starosti je bil v slahovito slabem stanju in bi ga bilo treba dandanes podreti, če se to ne bi zgodilo že v narodno osvobodilni vojni. Pri razkopavanju temeljev so našli na sledove skrajne zanemarosti. Našli so med kamenjem celo zametan trhel.

Ker so bili stari temelji delno tudi po eksploziji prizadeti, je bilo treba zgraditi docela nove temelje, kar se je zgodilo ob velikih težavah. Zima je bila, voda je vdrla v stavbne jame, treba je bilo črpati in v tem spet sproti betonirati, pa je pogostokrat pritisnil se mrz, — a

kljub temu so bili vsi temelji do 15. januarja že obnovljeni. Še mesec dni napornega dela in že sta na temeljih zrasla v višavo že tudi prva dva orjaska stebra. Od 15. februarja pa do danes, torej v štirih mesecih, v času, ki je nujno potreben za tolikšno delo, je zrastle še vse ostalo, ves viadukt z devetimi stebri in desetim loki. Naj takoj pristavimo, da je bil prvotni rok za dovršitev določen za 1. avgusta 1946 in so torej graditelji obnovili viadukt pri Žalni za poldruhi mesec pred rokom.

Ogromne množine gradiva

Enotirni viadukt je dolg 150 m, vsak lok ima po 12 m razpešine. Visok je 20 m. Na dolžino 100 m se lahko dviga v vzponu 15%, dalje v smeri proti Višnji gori pa v vzponu 11% na daljavo 50 m.

Za gradnjo je bilo treba 5400 kubikov betona. Delno so uporabili kamnenje prejšnjega viadukta, ki so ga zdrobili. Opaznega lesa je bilo treba 4500 stirijskih metrov. Lok viadukta so iz armiranega betona, v vsakem je 1800 kg železa, skupno v vsem viaduktu pa ga je okrog 20 ton. Opazni les je bil štirikrat uporabljen, ker je vodstvo do skrajnosti štedilo s pomožnim gradivom. Za okrepitev so v temelje vžidali tirnice zrađni enakomernega prenašanja celotne teže viadukta. Okrog 300 vagonov gramoza so pripeljali iz Nakele, poleg tega je drobilce iz ruševin nadrobil okrog 2000 kubikov. Iz Trbovelj so pripeljali 800 ton (60 vagonov) cementa. Za izolacijo in dilatiranje, da voda ne zamaka staveb in za varstvo zoper vremenske razlike, so porabili čez 1000 kv. metrov izolacijskih sredstev: asfaltne lepene in klobučevine Emfa ter veliko količino smole.

Stroji v službi delovnega človeka

Pri obnovi velikega viadukta onkraj Žalne se je pokazalo v prav posebni meri, kako naglo se lahko razvija delo ob majhnem številu poštovitvenega delavstva, ako je delo prav razdeljeno in če delovnemu človeku služijo raznovrstna tehnična pomagala. Ves čas je bilo stalno zaposlenih povprečno po 65 ljudi, vstevši pisarniške moči in profesionaliste. Ob obsevnem inventarju stavbne družbe je bilo vse delo mehanizirano, da so ga lahko opravljali z najmanjšim številom delovnih moči in tako dosegli isti uspeh, kakor bi ga sicer bili dosegli pri 200 ljudeh v mnogo daljšem roku. Brez velikega žerjava bi bilo delo trajalo nad leto dni.

Večina delovnega kadra je bila iz okoliških vasi in med težaki so bile tudi ženske, ki so se izkazale prav tako pogumne in poštovitvene kakor moški. Profesionalisti — nekaj tesarjev, zidarjev, krivcev, železja, strojniki, monterji in pisarniške osebe — so bili iz Ljubljane. Dela je vodil kot zastopnik tvrdke tov. Kalin. Da bi se delo pospešilo, so zadnji čas delali tudi ponoči. Tako sta se vrstila štita od 7 zjutraj do 7 zvečer in potem vso noč do jutra, seveda s potrebnim počitkom opoldne in opolnoči. Delavstvo je prostovoljno pristalo na 10 delovnih ur. Poleg tega so pa vsak mesec izvršili po 4 delovne ure v dobrodelne namene. Podjetje pa se je s svoje strani potrudilo za preskrbo, s ka-

tero so bili prav vsi zadovoljni. S pomočjo dodatnih kart je podjetje lahko organiziralo skupno kuhinjo, ki se je postavila z res izdatno in okusno hrano.

Štednja pri stroških

Viadukt pri Žalni je največji betonski viadukt, kar jih je bilo po osvoboditvi zgrajenih v Jugoslaviji. Stroški za sam viadukt so bili izračunani na pet in pol milijona dinarjev. Poleg štednje pri uporabi možnega gradiva je posebno pozornost, da je bil zgrajen poldruhi mesec pred določenim rokom, s čemer je železniški upravljavec dnevno prihranjenih 6000 din, kolikor so znašali stroški za ustavljanjem vlakov na obeh straneh viadukta. Ves tovarni promet je šel čez Sevnico, po slesj pa bo usmerjen iz Ljubljane naravnost na Dolenjsko in obratno, kar je tudi zelo visok prihranek.

Od Ljubljane do Otovca teče zdaj obnovljena proga. Viadukt pri Otovcu je višji od viadukta pri Žalni (32 m) in tudi daljši, vendar je manj porušen in je do ene tretjine že obnovljen. Nadalje bo treba obnoviti most na Krupi (med Črnomlju in Gradcem) in naposled je most čez Kalopri pri Bubnarcih, ki pa je že na hrvatski strani. In spet bo Slovenija tudi po dolenjski progi zvezana s Hrvaško in s tem z Jadranom ter z ostalo Jugoslavijo.

Poslednje priprave

Ker so močni nalivi minulega tedna kdaj pa kdaj zavrli delo, je bilo treba počito odmerjeni čas do

današnje otvoritve izkoristiti v po-
spešenem tempu. Poslednji dan pred
otvoritvijo: Iz Ljubljane je prispela
komisija inštituta za preiskavo ma-
teriala, ki ga vodi rektor univ. prof.
dr. inž. Král. S svojimi preciznimi
instrumenti opravijo preizkušnje.
Most je v redu. Na koncu mostu
proti Višnji gori polagajo na nra-
stove pragove poslednje tirnice. Ze
pred tedni, ko je bil viadukt zgra-
jen do vrha, so ga delavci okrasili
z mabji. Za otvoritveno svečanost,
ki se je udeležile predstavniki naših
najvišjih oblastev, pa poslavljajo
nove mlaje. Most je usposobljen za
promet, vendar pa bo treba opraviti
še nekatera dela. Veliki žerjav je že
odstranil z lokov orjaska lesene poi-
krožne ramenate, ki jih je bila iz-
delala ljubljanska tvrdka Ravnukar,
nekaj pa so jih izdelali ob gradnji
sami. Zda j jih bodo uporabili na
drugih mestih. Nosična konstrukcija
se po enem mesecu lahko razopaži.
Tudi to delo bo opravljeno z velikim
žerjavom. Ta orjak, simbol sodobne
velike gradnje, je pri nas v službi
že od leta 1937. Ni bil docela nov,
ko je prispel v Ljubljano. Pomagal
je že pri velikih delih, tako pri
gradnji hotela Slon v Ljubljani in
palace »Slavijek« ter pri tovarni v
Jaršah.

Ce bi se vsa domovina obnov-
ljala s takimi žerjavi in stroji, bi
bila kmalu obnovljena tudi pri naj-
večjih delih, — nam zagoščajta inž.
Zajec, ko med trušcem strojev str-
močno ob vznožju viadukta v mo-
gočne stebre in loke. Pri vsej nagli
izgradnji naj ne pozabimo enega:
Ves čas se ni primerila niti ena
omemba vredna nesreča. To naj bi
bilo poročilo srečnega in uspešnega
prometa, ki bo poslej leto in dan
tekkel čez novi viadukt pri Žalni.

Politična šola IOOF Slovenije

Za uspešno politično delo, uresni-
čenje programa Osvobodilne fronte
je potreben dober političen kader.
Tega pa danes primanjkuje, čeprav
so leta narodno osvobodilnega boja
vzgojila veliko odličnih političnih
delavcev in aktivistov OF.

S perspektivo našega političnega
in gospodarskega razvoja, se nam
pokaže vprašanje dobrih političnih
delavcev še bolj pereče. Pri nas je
oblast v rokah ljudstva, zato je po-
trebno, da ljudstvo zna vladati. Za
vse to je treba zmogni ljudi, ki bodo
znali delati, upravljati in voditi.
Vprašanje političnega dela je po-
temtakem odvisno od dobrih in spo-
sobnih aktivistov in političnih delav-
cev.

Najnaravnejše je, da se takji poli-
tični delavci usposablajo v posebnih
političnih šolah in tečajih. V ta na-
men je pri nas Izvršni odbor Osvob-
odilne fronte ustanovil posebno po-
litično šolo.

Politična šola pri IOOF Slovenije
traja šest do sedem tednov. Casovno
je to razmeroma zelo malo, po ob-
sirnosti v tem času predelane učne
snovi pa pomeni veliko. Namen šole
je, da da tečajnikom osnovno poli-
tično vzgojo, ki jim naj da možnost,
da ob delu na terenu postanejo dobri
politični delavci, vzgojitelji, preda-
vatelji, propagatorji. Šola nudi vse
tiste osnovne možnosti nadaljnjega
dela in razvoja, ki ga ob študiju in
ob konkretnem političnem delu na
terenu lahko dosežejo absolventi.
Kader, ki prihaja v to šolo, prihaja
iz vseh delov Slovenije. Tu so kmeč-
ki fantje in dekleta, delavci in stu-
denti, ljudje iz partizanov in inter-
nacij, in tudi taki, ki so nekaj časa
prisilno služili v nemški vojski, pa
so se potem s svojim zadržanjem in
delom na terenu izkazali vredne, da
postanejo politični delavci med svo-
jim ljudstvom. Težnja po politični
izobrazbi in delu jih združuje in bri-
še med njimi različne stane in dela.

Ker je čas tega političnega šolanja
razmeroma kratek, je velikega po-
mena organizacija pouka. Ta je iz-
vedena tako, da je dejansko izkori-
ščena vsaka minuta. Običajno šte-
vilo udeležencev politične šole je
okoli 100. Ti so potem porazdeljeni
v skupine. Vsaka skupina posebej
ima še posebne referente za kulturno
prosvetno delo, za stenočas, posebne
študijske krožke. Po direktivah
uprave šol vodi odbor sam svoje
delo. Vsaka skupina ima svojo gra-
strukturjo iz uprave. Predavanja so
vsem skupna, členskičje so deloma

skupne, deloma ločene po skupinah.

Ker je šola namenjena za bodoče
politične delavce, za bodoče člane
odborov OF, AFZ in drugih organi-
zacij, je razumljivo, da je začetna
učna snov prežeta in zgodovina po-
litičnega dela Osvobodilne fronte in
njene borbe. Ob razlikah med staro
in novo Jugoslavijo se temeljito se-
zanjajo z vprašanji o razvoju in iz-
gradnji oblasti, seznanjajo se z naj-
bolj potrebnimi in najbolj splošnimi
zakoni, dobivajo vpogled v gospodar-
ska vprašanja in najbolj konkretne
naloge na terenu. Predavatelji obrav-
navajo največ gospodarska vpraša-
nja in vprašanja v zvezi s konkretni-
mi nalogami, dalje predavanja o
zadružništvu, o sindikatih itd. Te-
čajniki hodijo tudi na okrožne,
okrajne in krajevne konference OF,
poročajo o njih o napakah itd. Ne-
kateri delajo posebne referate o delu
na njihovem lastnem terenu. Ob teh
referatih razpravljajo in se učijo.
Knjižnica in dnevno časopisje jim
nudi dovolj možnosti, da se sezna-
nijo z osnovno, dnevno politično
problematiko, številne brošure in knji-
ge, ki jih študirajo, jih uvajajo v
vsa tista vprašanja, ki pridejo v
postav kot predmet njihovega študija.

Dnevni red tečajnikov je tako
razdeljen da je dejansko vsaka mi-
nuta plodno izkoriščena. Vstajajo ob
6., nota imajo dnevne proste vaje,
nakar je nujno potrebno zaradi stal-
nega študija, dolgega sedenja in na-
pornega duševnega dela. Ob 7. uri
imajo zajtrk in potem predavanja.
Po predavanjih se porazdelijo po
skupinah in študirajo predavano
snov. Po kosilu imajo do dveh pro-
sto a ta čas spet porabijo za razgo-
vore, debate in podobno. Od 2—4
imajo spet študij, od 4—7 ponavljajo
predelano snov. Instruktor izprašuje
in težje stvari iz dopoldanskih pre-
davanj znova razloži. Ob sedmih ve-
čerjajo, nakar se spet vrstijo refe-
rati o člankih, o knjigah, o delu na
terenu, o političnih pregledih. Vča-
sih gredo v tem času v kino, gleda-
lišče ali na koncerte, ob 23. uri pa
gredo spat.

Politična šola pri IOOF Slovenije
je važna ustanova pri vzgoji poli-
tičnih delavcev OF na terenu. Delo,
ki ga je do sedaj opravila, je veliko.
Iz dosedanjih šestih tečajev je izšla
vrsta dobrih političnih delavcev, ka-
terim je dala ne le politično vzgojo,
temveč veliko pobudo za nadaljnje
delo.

Umetniška skupina Jugoslovanske armade se vrača v domovino

Po šesttedenski turneji po Fran-
ciji, Belgiji in Švici, se vrača v do-
movino umetniška skupina Jugoslo-
vanske armade, ki je v tujini nadv-
se častno in uspešno predstavila
našo pesem in folklorna bogastva.
Umetniško skupino sestavljajo: zbor
primorskih Slovencev »Srečko Ko-
sovek«, reprezentativni pevski zbor
naše armade, ustanovljen že v letih
osvobodilnega boja, katerega umet-
niški sloves je že na široko poznan
po njegovih koncertnih nastopih in
turnejah po Italiji, po osvoboditvi
po vsej Jugoslaviji, po Bolgariji,
Češkoslovaški ter v coni A in B.
Zbor vodi dirigent Rado Simoniti.
V umetniški skupini sta nadalje še
folklorna skupina Lole Ribarja in
skupina beogradskega baleta pod
vodstvom poznane Mire Saninove, ki
izvaja stalinizirane plesne in končno
še skupina Makedoncev iz Lazaro
polja. Celotna grupa šteje 145 izva-
jalcev.

Turneja v zapadne dežele je bila
široko zamišljena. Prvikrat po osvo-
boditvi so Francozi, Belgijci in švi-
carji imeli priliko se seznaniti s
kulturnimi vrednotami naših nara-
dov, ki so v svobodni državi našle
svoje pravo in resnično mesto.
Umetniška skupina je nastopila s
koncerti naših narodnih, partizan-
skih in umetnih pesmi ter s prikazi
srbskih, hrvaških in makedonskih
narodnih plesov v Parizu, Lensu,
Grenoblu, Lyonu, Marseillu, Nici,
Bruslju, Anversu, Liegeu, Charle-
rou, v Ardenih, v Baslu in Zürichu.
Vsi ti nastopi so se poleg iz-
rednega umetniškega uspeha zme-
rom razvili v spontane množične
manifestacije za novo Jugoslavijo,
za maršala Tita in za pravično ure-
ditev vprašanja Trsta in Primorske.
Prebivalstvo je z veliko simpatijo
in navdušenjem pozdravljalo nasto-
pajoče, kamor so prišli. Tako so
bili izvajalci zmerom in povsed
pričevalci ugleda in pozornosti, ki ga
uživa v svetu nova Jugoslavija.

V Parizu je nastopila umetniška
skupina v treh največjih koncertnih
dvoranah, tako tudi v »Velodrome

d'hiver« — dvoranah, ki ima prostora
za preko 10.000 ljudi. Prvega
koncerta, ki se je vršil pod pokro-
viteljstvom ministrskega predsedni-
ka Goulina, so se udeležili poig
članov francoske vlade in najvid-
nejših političnih osebnosti ter naj-
vidnejših predstavnikov francoskega
kulturnega in umetniškega življe-
nja, diplomatskega zbora tudi pred-
stavniki naše delegacije na mirovni
konferenci s tov. Kardeljem in Be-
blerjem na čelu. Pozdravne besede
je govoril veliki francoski pesnik
Aragon, ki je naglasil upravičenost
naših zahtev, da pripade Trst in
Primorska Jugoslaviji. Predsednik
srbske ljudske skupščine Siniša
Stanković je v zahvali poudaril ne-
razdružljive prijateljske in kulturne
vezmi med Francijo in novo Jugosla-
vijo. V prvem odmoru je prišel po-
zdravit skupino zastopnik sovjetske
misije, kar je spontane manifesta-
cije še stopnjevalo. V Parizu je
umetniška skupina nastopila tudi v
delavskih predmestjih, prav tako v
velikim uspehom. Dalje je nastopila
v vseh radijskih postajah, kon-
certni program so smekali na plo-
šče v Parizu in Bruslju, plesne pa so
posneli tudi za film. Pevski zbor
»Srečko Kosovek« je prejel v Parizu
povabilo za koncertno turnejo po
Ameriki.

Umetniška skupina Jugoslovanske
armade se vrača v domovino s kar
najboljšimi vtisi. Bila je na vsej
poti iskreno pozdravljena in spreje-
ta tako od predstavnikov kulturne-
ga in umetniškega življenja kakor
od ljudstva ter je tako s svojo
uspešno kulturno misijo doprinesla
velik delež k zbliznanju med naši-
mi in zapadnimi narodi. S svojimi
nastopi in z neposrednim stikom z
najširšimi ljudskimi plastmi v za-
padnih deželah pa je prav tako
mnogo doprinesla k pravemu in
resničnemu poznavanju, ki ustvari-
vi resnične podobe življenja in pro-
speha naše ljudske države, ki ga
skuša mednarodna reakcija na vse
možne načine prikriti in klevetati
pred svetom.

Prvomajska Moskva. Na Manežnem trgu se se od jutra do večera vrstili praznični ljudski plesi in drugi skupinski nastopi

KULTURNI PREGLED

Koncert Zlate Gjungenac

V priredbi ESZDN Radio Ljublja-
na je bil v petek koncert priznane
operne pevke Zlate Gjungenčeve.
Obsegal je zanimiv spored, ki je
upošteval predvsem slovensko soli-
stično pevsko tvorbo. Slovenski skla-
datelji so bili zastopani s samospevi
Pavla Sivica (Jelnikova uspavanka,
Tri otrokove želje), Nika Štrifota
(Polček leze v ogled, Micka bi rada
Jurka dobila), Karla Pahorja (Ne bo
me strlo, V tretjo zimo) in Drago-
tina Cvetka (Partizanska romanca),
vsak zase značilni po čustveni raz-
gibanosti, vsebinski zamisli in stilni
gradnji. Arhitektonski zanimivi so
prav tako samospevi hrvaških skla-
dateljev Milana Sachsa (Ranjena
djevojka, Čigansko kolo) in Ive Lhot-
ke-Kalinskega (Kožulec). Še bolj pa
v tem pogledu izstopata silčno hrvat-
skim na narodno motiviko se nasla-
njajoča samospeva srbskih skladate-
ljev Milojke Milojevića (makedonska
narodna Marika) in Petra Konjovića
(Pod Penderi), ki sta skupno z na-
vedenimi hrvaškimi in slovenskimi
deli lepo izpolnila prikaz jugoslovani-
ske solistične literature. Iz izbora ri-
skih samospenov so bile vključene v
spored koncerta nekatere zelo zna-
čilne skladbe: Musorgskega prisrčna
skladba iz Otroške izbe (V kotič-
ku, Večerna molitev) in Hopak ter

tehnično in interpretacijski zelo za-
hтеvna arija Marje iz Filmskij-Kor-
sakovega opere Carska nevesta. Ves
spored je bil torej na splošno lepo
zaključnim je ustrezal zahtevam
koncertnega okvira. Predstavljam
je to, kar nas v izvedbi tako kvali-
tetnih pevcev kot je Gjungenčeva
predvsem zanima, namreč koncertno
literaturo in ne opernih arij, ki jih
moremo poslušati v operi. Samosp-
ve slovenskih tvorcev je solistka do-
polnila s samospevoma Megle (Re-
spighi) in Istrska uspavanka (Sa-
dero), od katerih je vsebinski zelo
izrazita predvsem Respighijeva sklad-
ba; oba samospeva je pela Gjungen-
čeva v izvornem italijanskem jeziku.
Gjungenčeva je v našem glasbe-
nem svetu po svojem opernem ude-
stvanju toliko znana in priznana,
da ni potrebno podrobno prikazova-
nje njenih kvalitete. Vendar naj kljub
temu naglasim, da je poleg njenega
kvalitetno in tehnično izvrstnega
glasu njena posebna odlika vsebinska
interpretacija. V tej zmore so-
listka s pomočjo izredno jasne izgo-
vorjave in polne predanosti vsebin-
skemu doživljanju izoblikovati vse ti-
ste izrazne potankosti, ki so potreb-
ne, da poslušalec sam sodoživlja in
da ostaja od začetka do konca na-
peto pozoren. Ta interpretacijski mo-

ment dobiva v izdelavi Gjungenčeve
naravnost mojstrsko izdelavo, ki je
razvidna iz marsikatero podane
skladbe in ki jo pevka podpira s po-
sebe privlačnim značajem glaslu in
ponekod tudi z nujnim gibnim-mi-
zičnim oblikovanjem. Za ponazoritev
te trditve navajam zlasti oba samo-
speva iz Musorgskega Otroške izbe,
Sachsovo Ranjeno djevojko, Šivicevo
Jelnikovo uspavanko, Respighijev
Megle, Konjovičovo Pod penderi,
arijo iz Carske neveste in vse tri
partizanske samospeve. V teh sklad-
bah so omenjene njene zmogljivosti
izstopile še prav posebej in znova
potrdile priznanja, ki so bila Gjun-
genčevi že mnogokrat izrečena. Vse
skladbe pa pevki niso nudile enakih
tehničnih in interpretacijskih možno-
sti. Vendar je tudi iz takšnih del iz-
klesala največ, kar je bilo mogoče in
jih predstavila kvalitetno in dojem-
ljivo. Kljub temu, da je Gjungenčeva
prvenstveno operna pevka in da na
koncertnih nastopih ne more uvelja-
viti svoje igre, ki njene postvarjalne
sposobnosti zlasti in še posebej ozna-
čuje, moramo reči, da je tudi kot
koncertna pevka kvalitetna in da
tudi na tem področju dosega svojim
kvalitetam odgovarjajoče uspehe.

Koncert Zlate Gjungenčeve je bil
večer lepega umetniškega užitka in
dostojne estetske višine ter je bil na-
vdušeno in prisrčno sprejet. Njegova
posebna važnost je bila v tem, da
nam je v kvalitetni izvedbi prikazal
tvornost jugoslovanskih skladateljev.
Ta vidik v izborju sporeda je ne-

dvomno pravičen in ga bodo morali
upoštavati tudi drugi koncertni pevci.
Uspehu koncerta Gjungenčeve je
doprinesel tudi pianist Pavle Sivica,
ki se je pevki z diskretno spremljanje
lepo prilagodil in je sam ugodno iz-
rabil interpretacijske možnosti, v ko-
likor so mu bile na razpolago.

Dr. D. Cvetko.

Film „Pygmalion“

Komedija »Pygmalion« znanega pi-
satelja irskega pokolenja, satirika in
komediografa, Bernarda Shawa, je

znana tudi slovenski gledališki publi-
ki. Pred leti so jo uprizorili v ljub-
ljanski drami.
V zadnjih letih pred veliko vojno
je zrežiral za film in sam prevzel
vlogo profesorja Higginsa — Pygma-
liona, znani ameriški igralec Leslie
Howard. Naslov komedije je vzet iz
grške mitologije o kiparju Pygmalio-
nu, ki mu je oživel pod rokami kip
boginje, katero je klesal iz kamna.
V komediji nosi vlogo Pygmaliona
londonski profesor matematik-fonetik,
ki si zada nalogo, da bo v treh me-
secih iz umazane prodajalke cvetlic
Elize Doolittle ustvaril damo, vojvo-
dinjo. To se mu tudi posreži, hkrati
pa se dekle preprosto zalubi vanj. In
profesor Higgins, ki si je hotel pri-
voščiti nadvse zanimiv psihološki
eksperiment, ko je hotel preizkusiti
svojo znanstveno metodo, obstoji
pred tem dejstvom.
Film je ostal do kraja zvest origi-
nalni odrski komediji, tekst sam je
neizpremenjen, dodanih je le nekaj
scen, ki jih odrska obdelava samo pri-
poveduje.
Režiser in nosilec glavne vloge se
je približal obdelavi z veliko literarno
občutiljivostjo, ogromnim poznavan-
jem filmskih možnosti, izrabe mate-
riala in z visoko igralsko kulturo.
Prav tako mu je uspelo z igralko
Wendy Hiller ustvariti, lahko rečemo,
nenadkrljivo Elizo Doolite, ki pred-
stavlja višek igralske zmogljivosti in
znanja.

Film je popolna harmonična stvarit-
tev svoji igralski, režijski in tehni-
čni strani. S svojim prikazovanjem
pa utrja v gledalcih zavest o vredno-
sti in ceni vsakega posameznika v
družbi in o kompliciranosti medseboj-
nih človeških odnosov. K. B.

Krst nove sovjetske opere

12. junija so v leningrajski mali
akademiški operi vprizorili novo ope-
ro Sergeja Prokofjeva »Vojna in mir«
po zgodovinskem romanu Leva Tol-
stojca.
Prvih osem scen nove opere pri-
kazuje osebo življenje glavnih jun-
akov, naslednje scene pa kažejo po-
tek vojne 1812. in uničenje Napo-
leonove armade. Ob tej priliki je
umetniški voditelj režije, nosilec Sta-
linove nagrade in narodni umetnik
ZSSR Samosud izjavil dopisniku
Tassa:
Dosedaj še ni bilo skladatelja, ki
bi samo poizkušal interpretirati Tol-
stojca, kajti to prav gotovo ni lahka
stvar. Vprav zato je zasluga Sergeja
Prokofjeva še dragocenejša. Ves gle-
dališki kolektiv je v vznemljenem in
interesom sodeloval pri tej režiji. V
operi nastopa okrog 450 igrancev.
Skladatelj Sergej Prokofjev je de-
jal dopisniku Tassa: Z mislijo, ustvari-
riti opero »Vojna in mir«, sem se
bavil že od l. 1941. Velika domovin-
ska vojna, ki se je tedaj pričela, je
moj sklep pospešila, da sem že av-
gusta istega leta pričel z delom, ki
sem ga končal maja 1942.

Peti dan razprave proti Mihajloviću

— Fotič in Slobodan Jovanović.
— Kaj pa Radoje Knežević?
— Da — potrjuje obtožence — Radoje Knežević in Zivan Knežević.
— Kako ste smatrali dr. Ničiča?
— O njegovem delu nisem imel nobenih obvestil.

— Kaj pa Peter Zivković?
— Tudi on je pomagal.
— Ali ste smatrali te ljudi kot vaše najzavestnejše opore v inozemstvu?
— Tako je — potrjuje obtožence.
— Tudi dr. Purića?
— Tudi dr. Purića.

Emigrantska vlada je vedela, da Mihajlovićevi komandanti sodelujejo z okupatorjem

Ko je obtožence postal načelnik štaba vrhovne komande v juniju 1942, je dobival od emigrantske vlade sporočila, naj čaka nemške kapitulacije ali izkrcanja zaveznikov in tedaj stopi v akcijo, do tedaj pa naj v deželi deluje za organizacijo. Vlada je, — kot priznava obtožence — morala vedeti, če že ne od njega, pa preko angleške službe, da njegovi komandanti v Črni gori in Dalmaciji sodelujejo z okupatorjem.

Junija 1943. je obtožence vzpostavil direktno zvezo s Fotičem ki je bil njegova opora v ZDA. Fotiču je pošiljal propagandni material in poročila preko ameriške agencije United Presse, ki jo je kontroliral ameriški generalni štab. Propagandni material je urejal Centralni nacionalni komite, končno redakcijo pa je opravljal sekretar komiteja dr. Djurovič.

Na tožilecovo vprašanje, ali je general Armstrong delal na tem, da pride do sporazuma med njim in partizani, je obtožence potrdil, vendar je rekel: »Vendar se to ni moglo zveličati po goj splošnega sporazuma ampak samo v tem smislu, da se ne napadamo, če se srečamo. Tega pa ni bilo mogoče doseči brez nekega posebnega sporazuma. Zato sem 23. decembra poslal neko pismo in prošil, da britanska vlada prevzame nalogo, da pride nekje v Sandžaku do sestanka med menoj in predstavniki partizanov. Tretjega januarja sem dobil odgovor, da britanska vlada ne želi posredovati. Obtožence smatra, da je bilo treba to odkloniti smatrati tako, da se je treba še bolj tožiti.

Nato tožilec postavlja vprašanja v zvezi z napadi četnikov na partizane. Obtožence priznava da so po njegovi direktivi št. 11 črnogorski četniki odšli na Neretvo proti partizanom. Četniki so prav tako napadli partizane v Črni gori, kjer so četniki sodelovali skupno z Italijani. Četniki so skupno z Italijani vrgli partizane iz Črne gore.

Mihajlovićev centralni nacionalni komite

Nato prehaja tožilec na zasliševanje glede osnovanja Centralnega nacionalnega komiteja. Komite je bil ustanovljen leta 1941. po prihodu Dražice Vasića v štab obtožence. Dražice Vasić se je najbolj opiral na odvetnika dr. Vujanca, ki je živel v Beogradu. Vujančevi sorodniki so bili Vlasta Petković, Nikola Stojanović, Slijepčević in prof. Stranjković. Leta 1942. je prišel v štab dr. Moljevič. Istega leta je prišel tudi dr. Zujović. Za vojaška vprašanja se je predvsem zanimal Vasić. Dr. Moljevič je bil zavzet z vprašanji Bosne ter Bosanske krajine posebej. Vasić Moljevič in Zujović so predstavljali Izvršni odbor Nacionalnega komiteja. To je bila vrhovna politična organizacija. Med centralnim komitejem, kot vrhovno politično organizacijo in vrhovno komando, kot vrhovnim vojaškim telesom je obstajalo sodelovanje. Glavno linijo v odnosih do partizanskega gibanja je vzdrževal Vasić. Centralni komitej je dobival po 1 izvod vseh poročil z dežele. Vasić, Moljevič in drugi, kakor tudi obtožence so vedeli, da komandanti sodelujejo z okupatorjem.

Sodelovanje političnih strank iz Beograda

V nadaljnjem izpraševanju je Mihajlović izjavil, da so se pričele priprave za kongres v vasi Ba po prihodu zivka Topalovića in posameznih predstavnikov političnih strank iz Beograda. Emigrantska vlada je prav tako dajala navodila v zvezi s tem kongresom.

Tožilec je vprašal Mihajlovića, ka-

Mihajlovićevo pismo Paveliću

Potem se je tožilec ponovno vrnil k zasliševanju o kongresu v vasi Ba. Na kongresu je prišlo do sporazuma med političnimi strankami. Načrt resolucije, ki jo je izdal kongres, naj bi bil načrt vseh političnih strank v Beogradu. Niti centralni komite, niti odbor v Beogradu pa nista prisostvovala temu kongresu. Obtožence se je postavil na stališče, naj bi bili v komiteju pripadniki vseh strank. Hrvat je na kongresu zastopal Predavec, muslimane Mulalić, bil je navzoč tudi eden izmed slovenskih beguncev v Srbiji. Na kongresu st abila navzoča zastopnika organizacije Jugoras Draga Golub in Mitić. Ta dva naj bi vodila tako zvano delavsko gibanje. Ob tej priliki je obtožence prejel neko pismo iz Beograda, poslano 1. septembra 1944. ki ga je prečital pomočnik tožilca kapetan Jovanović. V pismu, ki sta ga poslala Belič in Krekić, je med drugim rečeno: »da bo kongres prizadejal nesrečo in sramoto, katere nas ne bo oprala niti Sava niti Donava, če se sami tega ne rešimo. Osebnost in kot gibanje smo izpostavljali kritiki in napadom iz vrst sovražnikov.«

Tožilec se je nato dotaknil pisma, o katerih je Mihajlović dejal, da so mu bile podtaknjene.

teri politiki in politične skupine so sodelovali na njegovem kongresu. Draža pravi, da so najprej odbili sodelovanje JRZ, sprejel radikale AC Stanojevića, katerih predstavnik je bil Kopsa. Potem so bili sprejeti samostojni — Alksander-Saca Popović, Adam Pribičević je bil kot samostojen prav tako na kongresu, a od demokratov je bil navzoč Brane Ivković. JNS-ovce je zastopal Aleksander Aksentijević in še nekateri, katerih se obtožence ne more spomniti.

— A Kumanudi?
— On je odbil.
Potem je obtožence povedal, da je od Popovića prejel neki elaborat, pri katerem je tudi sodeloval Kumanudi. Ta elaborat je vseboval vprašanje zmage v vojni. Postavljeni sta bili dve tezi: Kaj je treba storiti, če zmaga Nemčija in kako je treba postopati, če zmagajo zavezniki. Za Sovjetsko zvezo pravi obtožence, da se ne spominja, če je bilo o tej državi govora.

— Kako se je glasila teza v slučaju nemške zmage?
Nedić.
— A če zmagajo zavezniki?
— Jaz.
— Ali je obstajala tudi tretja teza?

Tega se Mihajlović ne spominja.
— Ali bi v slučaju nemške zmage obstajala Jugoslavija?
Tudi tega se Mihajlović ne more spomniti.

Nato je Mihajlović izpovedal, da so prejeli iz Beograda ogromno pismo, ki so jim jih pošiljale politične osebe.

— Katere?
— Ne morem se spomniti. Bil so tudi duhovniki. Pismo sem dobil tudi od Nikolaja pa tudi od patriarha Gavriila. Ne spominjam se, če smo dobivali pisma od Josifa, toda vem, da sem mu poslal svečenika Budimira Sokolovića.

Mihajlović je dejal, da je zahteval od cerkve, da mu pošljejo v Srbijo duhovnike.

— A kaj vam je odgovoril Nikolaj?
— Bil je proti komunistom. Blagoslovil je našo borbo proti partizanom.

Mačkovići so se združili z Mihajlovićem

Po odmoru je Mihajlović odgovarjal na tožilecova vprašanja o peti Mladena Zujovića, ki ga je Mihajlović poslal v Dalmacijo.

Obtožence ne ve, če se je Zujović sestal s komandantom italijanske armade v Splitu, nakar mu je tožilec citiral njegovo izpoved: »Moral je tako delati. Poznal sem ga dobro in delal je tako, kakor sem jaz zahteval.« Nato je tožilec citiral pismo Mladena Zujovića y dne 4. avgusta 1943, v katerem ga obvešča o položaju. V pismu je med ostalim rečeno tudi: »Mačkovići so sklenili, da se bodo združili z nami. Mislim, da je to povelje londonske vlade, v ostalem pa so mačkovići precej slabotni, ker jim je skoraj vse ušlo v partizane...« Ali se spominjate tega sodelovanja Zujovića z mačkovići?

Obtožence: Spominjam se. Zujović vam piše — nadaljuje tožilec in čita se en del Zujovićevega pisma: Zahteval sem od Italijanov, kakor sem vam že sporočil z depešo 20.000 pušk, s katerimi bom oborožil prebivalce Knina in druge.

Tožilec vpraša obtožence, če to Zujovićevo delo pomeni sodelovanje z okupatorjem. Obtožence odgovori pritrdilno.

Obtožence je imel zveze z Andersovo vojsko, za zvezo je skrbel neki poljski oficir preko Carigrada. Poleg tega je imel Mihajlović zveze s Turčijo preko turškega konzula s pomočjo beogradske organizacije.

Obtožence ponavlja, da mu je to pismo podtaknilo nekdo iz njegove okolice. Obtožence pravi, da je imel tako okolico, ki je delala, kar je hotela.

Tožilec pravi: Mene pa vaš večerjšnji odgovor ne more prepričati. Javno je razviden vaš podpis na pismu ekscelenci Paveliću.

Obtožence se brani: Podpise sem dajal na prazno.

Tožilec: Navadno ste se podpisovali s cirilico, zakaj ste tukaj rabili latinico? Od vseh vaših aktov, ki sem jih našel, sta samo dva podpisana z latinico.

Obtožence: Če je bilo podpisano z latinico, nima nobene zveze z mojim mišljenjem.

Tožilec: Ali vas je Pavelić povabil, da pridete v Zagreb?

Obtožence: Povedati vam moram nekoliko dejstev, ki kažejo, da je to nemogoče. 10. januarja sem na Modriču napadel ustaše. Marca meseca sem napadel pri Odzakčinu ustaške oddelke, meseca aprila sem jih potolkel med Dervento in Erdodom. Takoj nato pa obtožence prizna, da je s svojo depešo dal povelje, naj se vzpostavi zveza s Pasarićem Hodžo v Prijepolju, ki je bil ustaša in je imel zveze z vsemi muslimani v Sandžaku.

Na vprašanje tožilca je obtožence izjavil, da je leta 1943. prišel k njemu mačkovec polkovnik Ejelamić. Ker ni imel nobene legitimacije, mu je pokazal fotografijo, na kateri je slikan z Mačkom.

Obtožence misli, da ga je Košutić delegiral, da bi vzpostavil sodelovanje mačkovec in četnikov.

Zvezo s Hrvatji je Mihajlović vzdrževal preko Tadije Sondermayerja, ki ga je stavil pod Z, ker je sodeloval z Nemci.

Ali je bilo napačno, da je Sondermayer sodeloval z Nemci — je vprašal tožilec?

Obtožence: Prepričan sem se, da ne.

Črka „Z“

Tožilec: Ko ste se torej prepričali o tem, je postal zopet vaša zveza z Mačkom. Tožilec pristavlja: Zanimivo je, da ste vi stavili pod Z ljudi, ki so sodelovali z Nemci, tako da se jim ni nič storilo, tiste pa, ki so se borili proti okupatorju, niste niti postavljali pod črko Z, ampak ste jim enostavno sekali glave. Ali ste jih morda stavili pod črko Z?

Obtožence izjavlja: Mislim, da niti eden ni prišel pod črko Z. Imenastih, ki so prišli pod črko Z, je objavil radio London.

Obtožence potrjuje, da so njegovi komandanti izvrševali povelja samo toliko, kolikor so hoteli. Nato mu je tožilec prečital njegovo izpoved, ki pravi, da se niti ena akcija v nobenem delu četniškega ozemlja ni mogla izvesti brez njegovega povelja. Potem ga je opozoril na protislovje. Obtožence ni našel drugega izgovora, kakor da je odgovoril: Jaz nisem pravnik in sem v slabem zdravstvenem položaju.

Tožilec vpraša: Ali ste vašo voljo izjavljali z železno roko?

Obtožence: Sem.

Tožilec: Ali ste bili dovolj močni, da ste dosegli to, kar ste hoteli. Obtožence se izogibe odgovoru.

Tožilec: Zakaj ste zaprli vsakega polkovnika Pavlovića?

Obtožence: Pri njem je nekaj drugega. Nato je obtožence pojasnil, da je združil 3 korpuse in je v okolici Smedereva intriniral ter govoril proti Mihajloviću.

Tožilec: S kakšnim namenom?

Obtožence: Zaradi Anglije.

Tožilec: Kako, v ozadju je Anglija?

Obtožence: Gotovo moje komandante so skušali pridobiti zase.

Tožilec: Čemu?

Obtožence: Misijo so lahko poslali, kamor so jo hoteli in povsod so poskušali, da ne bi zveze šle več preko mene, ampak preko Kaira. Na ta način, ko so imeli aparat tako razmeščen, so mislili, da bodo lahko poveljevali posameznim oddelkom.

V ta namen je podpolkovnik Pavlović držal nekaj govorov v okolici Smedereva in Mihajlović je izdal povelje, naj ga razorožijo. Prišlo je do borbe, v kateri je bil Pavlović premagan in so ga zvezanega odvedli na Ravno goro.

Ta primer kaže — pristavlja tožilec, da ste celo prvega vaših sodelavcev in načelnika štaba lahko premagali in ga obviadali, kakor ste hoteli.

Ali ste vi izdali povelje, naj ubijejo Jankovića?

Obtožence: Ne, njega in Jeso Simića je ubil Raković. Meni so bratrance ubili četniki v Račanskem okrugu.

Tožilec je pokazal obtožencu Ostojicevo pismo, pisano leta 1942., v katerem je med drugim rečeno tudi naslednje: Kljub temu, da čutim potrebo hitrega postopanja in da me vleče lokalni patriotizem, ne mislim na to, da bi podvezel kar koli brez vašega povelja.

Obtožence izjavlja: Ostojić ni bil popolnoma povezan s skupino, ki je delala popolnoma zase, ampak je pripadal skupini, ki je nasprotovala Simoviću.

Tožilec je pokazal obtožencu pismo, ki je priznal, da je pisano z Ostojičevo originalno pisavo.

Nato je tožilec prečital obtožencovo pismo, ki ga je pisal 9. maja 1943 in ga poslal Baji. V tem pismu izjavlja obtožence med ostalim tudi: »Celotno delo vodim preko Branka. Nič se ni zgodilo brez mojega povelja. Branko mi poroča o vsem, do najmanjše podrobnosti. Vse njegove predloge pregledamo, preštudiramo, odobrimo ali popravimo. Pri tem se držimo sledečega načela: Mi delamo zase in za nikogar drugega. Nas zanimajo samo interesi Srbije in bodoče Jugoslavije. Za serboje naših ciljev izkoriščamo enega sovražnika proti drugemu, kakor tudi naši sovražniki brez razlike delajo.«

Tožilec vpraša: Katere sovražnike ste izkoristili proti katerim?

— Nekajkrat Italijane proti Nemcem, naši sovražniki naj se borijo med seboj, kolikor se hočejo.

Obtožence je ostal pri tem, da so njegovi poveljniki delali to, kar jim je ugajalo.

Tožilec vpraša: Odkod enotnost v sodelovanju z okupatorjem?

Obtožence: To ni moja direktiva. Odkod to, da ste zbrali okoli sebe množico ljudi, ki so sami izdajalci? Obtožence: Ne vem.

Tožilec: Čutite gotovo krivdo? Obtožence: Ni mi bilo mogoče popraviti.

Tožilec: Vaši poveljniki so sodelovali proti vaši volji?

Obtožence: Proti moji volji Tudi položaj, ki sem ga našel v Črni gori, me je presenetil.

Ob koncu zasliševanja je tožilec prešel na gradivo iz točke 224 in pokazal obtožencu podpis nekega dokumenta, za katerega je obtožence potrdil, da je njegov. Tožilec čita: »Dragi Branko! Bojše črte, kakor je Drina v zvezi s Pivo, ne moremo najti za obrambo. Moramo jo braniti z vsemi silami in z visoko moralno. Poleg Momčilovićevih oddelkov...«

— Kdo naj bi koga obšel, vpraša tožilec.

Obtožence: Partizani nas.

Tožilec: V čem so bile nagrade, ki ste jih dajali kmetom za obvestila?

Obtožence: V zlatnikih.

Tožilec: Od koga ste dobivali zlat denar?

Obtožence: Iz Kaira.

»Naj sodišče odloča o tem«

— Pazite na ta stavek, da mi boste povedali, s kakšnim imenom naj bi se to nazvalo, pravi tožilec in čita: Če pridejo na greben, jih napadite z 22 (to je z Italijani), nato svčvrag z dobro pomagalci.

— To je artilerija.

— Kako imenujete to situacijo?

— Intrigo — odgovarja obtožence. (Obtožencev odgovor je izzval smeh v dvorani.)

Tožilec: Priznate, da ste v tem konkretnem primeru sodelovali z Italijani?

Obtožence odgovarja: Ne priznam. Tožilec: Naj sodišče odloča o tem. Nato se je predsednik obrnil na obtožence z vprašanjem:

— Pojasnite, prosim, kaj je to intriga?

Obtožence: Tisto, kar sem rekel, to je, da se eni borijo proti drugim.

— Kakšna intriga je, da ste vi poveljevali italijanskemu oddelku?

Tožilec je opomnil obtožence na neko pismo iz četrte ofenzive, v katerem je nekje rečeno: Storitve vse, da 22 pošlje čimprej na desno obalo reke Dragučevske vsaj eno četo. Ali je to intriga?

Obtožence pritrdi: Da. Odklanja pa, da bi to bilo sodelovanje z okupatorjem, četudi je priznal, da je italijanska artilerija podpirala četnike. Obtožence se drži stališča, da je to trenutna intriga, predsednik pa želi, da bi podrobneje razložil to svojo terminologijo ter vpraša obtožence:

— Mislite morda sodelovanje?

Obtožence: Ne.

Predsednik vpraša: Sodejavnost? Obtožence: Morda bi odgovarjalo.

Nato je tožilec citiral depešo, poslano decembra 1943, v kateri je rečeno: Če taktizirate, taktizirajte, to pa mora ostati tajno. Obtožence se ne spominja, da bi poslal tako depešo. Pravi pa, da obstoji možnost za to.

Dokazilni postopek vsebuje 800 dokumentov

Predsednik se je obrnil na tožilca z besedami: Kaj vam bo ostalo za dokazilni postopek?

Šesti dan razprave

Vsa današnja razprava proti Draži Mihajloviću je potekala v znaku ofenzive obrambe, ki si je prizadevala, da bi omilila in zabilasla porazni vtis, ki ga je napravil Mihajlović s priznanjem o svojem sodelovanju z okupatorjem, o katerem že piše ves svetovni tisk in s čimer je dokončno razgaljena lažna propaganda o »junaki borbi Dražinih četnikov proti fašističnim okupatorjem. Zagovorniki so si na vse mogoče načine prizadevali, da bi pripravil Dražo Mihajlovića do tega, da bi prekladal svoja prejšnja priznanja, postavljajoč mu vrsto vprašanj, s katerimi so mu istočasno skušali sugerirati odgovore. Nakano je prepričal predsednik sodišča, ki je posegel vmes in postavil vsako stvar na pravo mesto. Draža Mihajlović je tudi danes skušal valiti vso krivdo na podrejene poveljnike, toda priznati je moral, da je za vse to v enaki meri odgovoren tudi on kot vrhovni poveljnik, čeprav je zatrjeval, da so ga imeli njegovi poveljniki popolnoma v rokah in so delali celo proti njemu. Svoje lastno sodelovanje z okupatorjem pa spriči neizpodbitnih dokazov seveda nikakor ne more zanikati. Na ponovno vprašanje tožilca pa je moral tudi danes potrditi, da ni nikdar, v vseh štirih letih, izdal niti eni svoji ednici povelja za napad na Nemce ali Italijane, pač pa jih je neprestano navajal k sodelovanju z okupatorjem proti Narodno osvobodilni vojski.

Kar se tiče njegovih zvez z reakcionarnimi krogi v sosednjih državah, je danes skušal zatrjevati, da jih ni vzdrževal za to, da bi koval enotno fronto proti Narodno osvobodilnemu gibanju, marveč zaradi špijonaže, v korist zaveznikov. V dokaz temu se je skliceval na to, da je po svojih zaupnikih v Budimpešti prvi opozoril zaveznike na obstoj nemškega tajnega orožja V. I. Prav tako je poskušal, očitno po navodilih svojih advokatov, omiliti svoje priznanje glede raznih povelj, navodil in pisem, ki ga razgaljajo kot vnetega kolaboracionista, trdeč, da je dajal svojim podrejenim poveljnikom biano podpise, ki so jih nato na tak način zlorabljali. Ko pa mu je tožilec ponovno predočil še druge dokumente, je seveda brez nadaljnjega priznal njihovo pristnost in to tembolj, ker nosijo njegove lastnooročne beležke in opombe.

Glavno opombo pa je v imenu obrambe sprožil na današnji razpravi odvetnik Draže Joksimović, ki je sprožil sodišču, da je dobil iz New Yorka brzojavko podpredsednika komite-

Tožilec izjavlja: Dokazilni postopek ima 800 dokumentov.

Tožilec citira depešo majorju Ostojiću: Ozirajte se na Nemce in Bolgare in izkoristite njihovo akcijo proti rdečim do skrajnosti.

Obtožence se ne spominja te depeše, pravi pa, da mora obstajati. Ne spominja se tudi, da je poročal v inozemstvo, da partizani sodelujejo s sovražniki.

Tožilec: Vi niste človek brez spominja, če je kaj ugodno za vas, tedaj se spominjate vsega, kadar pa ne, pa pozabljate.

Tožilec citira depešo z dne 7. maja 1943: Javite Pavlu Djurišiću ter stari vse potrebno, da se položaj pri Šabovcah obdrži. Zahtevajte od 22, da vam pomaga s svoje strani.

Dokument 115: Izkoristili bomo akcijo Nemcev proti komunistom in bomo istočasno napadli komuniste. Prizadevati se moramo, da jih uničimo. Tedaj moramo opustiti vse drugo ob strani, in točli samo komuniste.

Obtožence vpadne: Nikoli.

Tožilec: Dobro, pogledmo, če kdaj. (Ko so obtožencu pokazali depešo, je priznal, da je podpis njegov.) Tožilec citira še eno depešo: »Naj vdeja preskrbi topove, minomete in dovolj municije« — od koga, vpraša tožilec.

Obtožence: Ne vem.

Tožilec: Sedaj vam bom pa pokazal drugo depešo. Tožilec mu jo pokaže in ga vpraša: Je to vaša depeša?

— Da, prizna obtožence.

Tožilec ga vpraša: Jo hočete glasno prečitati?

Obtožence se brani: Nočem in ne morem.

Tožilec: Tedaj jo bom prečital jaz. Poslušajte: Četniki zavlačujejo z odobenjem. Izgovarjajo se, da se pogajajo z neodvisno državo Hrvaško za prehod inozemskih sil. Kakšne sile so to?

— Italijani.

Tožilec čita dalje: Četniki zavlačujejo pogajanja, pri tem pa že izkazujejo svojo pomoč. Komu jo izkazujejo?

Obtožence: Ne vem.

Tožilec čita dalje: Pavle je danes kupil obleko, izgleda, da bo priliko izkoristil za nakup obutve. Tožilec vpraša: Od koga?

Obtožence: Od Italijanov.

Ob koncu je tožilec zastavil vprašanje, če so četniki sodelovali z Nemci in Italijani pri velikem načrtu italijanskega poveljstva proti partizanom. Obtožencu so pokazali pismo Pavla Djurišića, v katerem izjavlja: Zbralo se je vrhovno italijansko poveljstvo, da bi izdelalo načrt za napad na partizane, ki se ga bodo udeležile nemške, italijanske in hrvaške čete, mi pa bomo sodelovali z Italijani. Obtožence se tudi to pot ne spominja.

Tožilec je ob koncu razprave zastavil vprašanje, čemu se je tako pogosto sestajal s Sterkerjem?

— Koliko ste imeli skupnih sestankov s Sterkerjem?

— Vsega skupaj 4, je odgovoril obtožence.

Tožilec: Če je Sterker na prvem sestanku odklonil vaš predlog, čemu so vam bili potrebni še naslednji sestanki?

Obtožence: Na prvem sestanku je to odklonil. Toda polkovnik Mac Dowd ga je sprejel drugič, ker je bil položaj tak, da bi Nemčija morala kapitulirati.

Šesti dan razprave

Vsa današnja razprava proti Draži Mihajloviću je potekala v znaku ofenzive obrambe, ki si je prizadevala, da bi omilila in zabilasla porazni vtis, ki ga je napravil Mihajlović s priznanjem o svojem sodelovanju z okupatorjem, o katerem že piše ves svetovni tisk in s čimer je dokončno razgaljena lažna propaganda o »junaki borbi Dražinih četnikov proti fašističnim okupatorjem. Zagovorniki so si na vse mogoče načine prizadevali, da bi pripravil Dražo Mihajlovića do tega, da bi prekladal svoja prejšnja priznanja, postavljajoč mu vrsto vprašanj, s katerimi so mu istočasno skušali sugerirati odgovore. Nakano je prepričal predsednik sodišča, ki je posegel vmes in postavil vsako stvar na pravo mesto. Draža Mihajlović je tudi danes skušal valiti vso krivdo na podrejene poveljnike, toda priznati je moral, da je za vse to v enaki meri odgovoren tudi on kot vrhovni poveljnik, čeprav je zatrjeval, da so ga imeli njegovi poveljniki popolnoma v rokah in so delali celo proti njemu. Svoje lastno sodelovanje z okupatorjem pa spriči neizpodbitnih dokazov seveda nikakor ne more zanikati. Na ponov

NAŠE GOSPODARSTVO

Statistični popis kmetijskih površin

Te dni se po vsej državi vrši popis kmetijskih površin, ki ga je odredil Državni statistični urad in ga izvajajo statistični in kmetijski krajevni referenti preko ožjih ali širših komisij, ki jih sestavljajo krajevni ljudski odbori. Do popisa je prišlo iz naslednjih razlogov:

Naša celokupna površina zemlje je razdeljena na katastrske občine, ki so bile po površini točno izmerjene. Izmerjene so bile tudi posamezne kmetijske kulture vsake katastrske občine, in sicer posebej površine njiv, vinogradov, sadovnjakov in travnikov in pašnikov ter gozdov. Zadnja točna meritev teh površin je bila izvedena pred več kot tridesetimi leti. Pozneje so se več vršile tu in tam ponovne meritve, vendar ne povsod in ne sistematično. Zato, zlasti pa še glede na dejstvo, da so se izvršile med okupacijo velike spremembe glede površin posameznih kmetijskih kultur, lastniki zemljiškega katastra ne sprejajo več dejanskemu stanju. Vemo, da je bilo veliko dotičnih sprememb med okupacijo, zlasti n. pr. v izseljenškem pasu, kjer so upustili mnogo vinogradov, pa tudi na Štajerskem, Gorenjskem in drugje.

V enem kraju sicer morda spremembe niso tako velike, da bi se to dalo komu pomembno. Toda nekaj tisoč kvadratnih metrov ali arov na enem kraju, nekaj stotin v sosednem kraju, pa še drugje, vse to seštevamo, da pomembne spremembe pri nekaterih kulturah, s katerimi je treba računati. Vsi vemo, da smo, kar se tiče žita, v veliki večini navezani na uvoz; in nekateri naši okraji so tako rododni, da pridelajo dovolj za svoje potrebe in morda še kaj oddajo. Za nas je nadalje zelo važno, da vemo, koliko vina pridelamo, ker naše vino izvažamo; isto velja za sadje, industrijske rastline (hmelj) itd. Prav tako je treba vedeti, če so kje pod vplivom kmetijske politike okupatorjev uvedene nove kmetijske kulture in v kakšni meri. Tudi v stari Jugoslaviji so delali sistemske popise, in sicer vsako leto. Občinski tajniki so vpisovali površine posameznih kultur v obrazce. Če večni so leto za letom vnašali te podatke, samo da so delo odpravili.

Danes stojimo na eni strani pred dejstvom, da so bile v zadnjih letih velike spremembe in da je naše kmetijstvo med vojno v nekaterih krajih zelo trpelo in je potrebno na področju temeljite obnove. Drugič pa nemogoče poznati resnično stanje, da smo na podlagi resničnih podatkov, ki nam jih imamo, česa nimamo in kaj potrebujemo, zgraditi načrt, gospodarski načrt, na katerem bo temeljila vsa naša kmetijska politika, ki mora stremeti za povzdigo našega kmetijstva.

Najbolje bi bilo seveda, če bi prišli statistični in vsi zemljo izmerili. Toda

to je ogromno delo. Danes nimamo niti dovolj strokovnih moči, niti denarja, ki bi ga zahtevalo tako veliko delo.

Zato se je Državni statistični urad odločil za drugo pot. Za vsako katastrsko občino se sestavi komisija, ki jo sestavlja nekoliko članov. V tej komisiji naj bodo predvsem člani krajevnih kmetijskih odborov, preizkušeni kmetje in drugi ljudje, ki so v kraju domačini ali pa že dolgo prebivajo tam, ki poznajo razmere in spremembe zadnjih 30 let iz lastne izkušnje ali od svojih staršev in ki bodo vedeli povedati, v kakšni meri se je razmerje posameznih zemljiških kultur v dotičnem kraju spremenilo. Vedeli bodo, da je bil marsikateri pašnik morda pretvorjen v travnik, travnik v njivo, njiva v vinograd, pašnik v gozd ali narobe. To bodo ugotovili in bodo po svoji najboljši vednosti preračunali svoje ugotovitve v ustrezajoče številke. Prav tako bodo vedeli, ali se morda goji več pšenice kakor nekod, ali pa se je umaknila krompirju, lanu, sončnicami in podobno.

Tako bo mogoče v grobem za celoto, ne za posameznika, izračunati razmerje posameznih kultur med seboj, preračunati, koliko bo treba za Slovenijo pripraviti žita iz Vojvodine in Banata, koliko bo lahko na drugi strani oddala Slovenija krompirja, morda industrijskih rastlin, koliko bo pridelala sadja za izvoz itd. Vse to je nujno za pravilno in načrtno kmetijsko in trgovinsko politiko.

Ponavljamo, popis se vrši za celotno površino katastrske občine, ne poimenočno po posestnikih. Zato je popolnoma odveč vsak strah, ki bi se morda kje pojavil, da bo temu popisu sledil odvzem česar koli, ker ne bo nikjer naznačeno, koliko je zasadil in koliko ima tega ali onega vsak lastnik posebej.

Ponekod se ljudje sprašujejo, zakaj vendar toliko popisov zdaj po vojni. To je popolnoma razumljivo. Veliko starih arhivov je bilo uničenih, med vojno je bilo ogromno sprememb vseh vrst. Zdaj pa je treba začeti z vsem na novo. Ničesar ne moreš začeti, če ne veš, kaj naj vzameš v roke. In ničesar ne moreš uspešno izvršiti, če ne veš, s čim razpolagaš in kaj hočeš doseči. Potrebe obnove in gospodarskega načrta nam narekujejo, da se nujno dokopljemo do tistih osnovnih podatkov, na katerih bomo gradili naprej.

Zato je važno dvojce: to, s ti podatki, ki jih dobimo, točni, resnični, ker le tako gradimo na trdnem temelju; drugič, da prodre med naše ljudstvo zavest, da danes ne iščemo od njega podatkov sovražniki ljudstva. To je oblast ljudstva samega, ki ga vprašuje za to in ono. Ta oblast pa bo storila vse, da bo delo vsem v korist in v prid.

Preskrbimo si v žetvi dobra semena za prihodnjo setev

Pogled v zgodovino preteklih časov nas uči, da je po vseh dolgoletnih vojnah nastalo pomanjkanje hrane, ki je trajalo po več let. Tudi po predzadnji svetovni vojni je trajalo nekaj časa, preden se je povzpela prehrana na predvojno raven. Stari ljudje so pripovedovali: Zemlja ni dala, hrana ni imela teka in podobno. Pomožne akcije za lajšanje lakote in bede so bile po vsaki vojni potrebne.

Vzrokov, da zemlja ni rodila, je bilo seveda več: Pomanjkanje delovnih sil, vprežne žvime in gnoja so bili med glavnimi vzroki bednega stanja prehrane. V našem času pa lahko iz lastnih izkušenj ugotovimo, da je prav tako tudi pomanjkanje obrabljene semen zaradi nezadostnih pridelkov. Saj smo videli, kolikšne količine za setev namenjenega dobrega semena je skozi leta pobiral ali uničeval okupator! Zato je bilo treba vedeti vse, kar je bilo pri roki. Samo krompirja je prišlo v naše kraje več vrst, ki pridelovalca ne zadovoljujejo.

Da bi odstranila posledice pomanjkanja delovnih moči in vprežne žvime, je ljudska oblast uredila traktorjske in strojne postaje, ki so kljub najrazličnejšim začetnim težavam z velikim uspehom obdelale vsi zemljo, katere niso mogli obdelati lastniki sami. Pomanjkanju gnoja se je od-

pomoglo v zadovoljivi meri z umetnimi gnojili; da se odstrani še nadaljnji vzrok slabih pridelkov, to je pomanjkljiva preskrba z dobrim semenom, je ministrstvo za kmetijstvo storilo vse potrebno, da bomo pridobili dovolj dobrega semena za prihodnje setve. Odredilo je:

1. nabavo dobrega semena s kmetijsko zamenjavo semena. Zamenjavalo se bo seme, katerega kakovost bo potrdila krajevna komisija za priznavanje posevkov;
2. nabavo semena iz drugih krajev, in to takega semena, ki ga je osrednja komisija za priznavanje posevkov po ogledu posevkov priznala za dobro.

Posevke bo po tej odredbi ogledoval in presojal sedem komisij. Komisije bo pregledano žito, ko bo zrnje v mlečnem stanju, fiziološko, krompir in lan pa ko bodo rastline v cvetu, in sicer po njih zunanem izgledu, to je po rasti, razvoju, občutljivosti za rastlinske bolezni. Vsaka teh komisij ima nalogo pregledati določeno ozemlje. Tako komisija bo sestavljena iz treh članov, in sicer iz po enega delegata ministrstva za kmetijstvo, enega člana okrajnega ljudskega odbora, če mogoče kmetijskega referenta in enega člana krajevnega ljudskega odbora. Komisije začno poslovati za žita v ponedeljek

dne 17. t. m., za ostale posevke pa kasneje.

Te komisije bodo predložile svoja opazovanja osrednji komisiji za priznavanje posevkov, ki je sestavljena iz sedmih preje omenjenih delegatov ministrstva za kmetijstvo.

Semenje od posevkov, priznanih po tej komisiji, bo pooblaščen nakupovatelj iz Državna semenarna v Ljubljani, ki bo plačevala zanj desetino več, kakor bo običajna cena dotičnega semena, seme samo pa bo pred razpošiljanjem prečistila in desinficirala, tako da bo prosto plevelnega semena in bolezenskih klic.

Delo osrednje komisije za priznavanje posevkov, ki bo slonelo na delu sedmih terenskih komisij, bodo po izpolnjevanju krajevne komisije za pregled posevkov in za priznavanje čistih posevkov, od katerih je pričakovati dobrega semena.

Tako komisijo naj sestavi v vsakem kraju krajevni ljudski odbor iz članov kmetijskega odbora; komisija naj pregleda in popiše vse primerne posevke, njih seme pa določi in pripravi za zamenjavo proti primerno večji količini slabšega zrnja. Seme, namenjeno za setev v lastnem okolišju, naj krajevni ljudski odbori po svojih, za to določenih organih pred razdelitvijo dajo očistiti plevelnega semena in če mogoče tudi desinficirati.

Lastniki po komisijah pregledanih, vpisanih in priznanih posevkov bodo pa morali pri mlajvi paziti, da se seme priznanih posevkov ne bo pomalo s slabšim, ako si hočejo zagotoviti ugodnejše vnovčevanje svojega pridelka.

Da se bo odpomoglo velikemu pomanjkanju deteljnega semena, je ministrstvo odredilo, naj vsa državna posestva detelje ne kose zelene, ampak šele ko dozori; vsi drugi pridelovalci detelje pa naj pustijo najmanj tri desetine posejane detelje dozoreti; vse pridobljeno seme bo na razpolago tistim, ki ga potrebujejo.

Kdo bo imel tako seme na prodaj ali za zamenjavo, bo razvidno v vsakem kraju iz spiska, izobesnega na oglasni deski krajevnega ljudskega odbora. Seme, priznano od osrednje komisije za priznavanje posevkov, pa bo razdeljevala Državna semenarna v Ljubljani preko ljudskih odborov, ki naj čimprej prične s sestavljanjem spiskov semen potrebnih kmetovalcem.

Delo, ki ga bodo vršile semenske komisije, je eden važnih pogojev blagostanja naših ljudskih množic v bližnji bodočnosti, kajti brez dobrega semena ni dobre žetve in ne kruha. Korist, ki ga bo prineslo to delo ljudstvu, bo neprimerno večja kakor pa bodo stroški za njegovo izvršitev. Zato je treba pritegniti k temu delu vse naše kmetičko ljudstvo.

Žetev se je pričela

Medtem ko so žetvena dela v Makcedoniji v polnem razmahu, se je v zadnjem času pričela žetev tudi v Dalmaciji in Istri. V Vojvodini je dozorel ječmen, ki ga že žanjejo. Tudi v Slavoniji se je pričela žetev ječmena. Čim je prvo žito dozorelo, je okrožna traktorjska postaja v Osijeku priredila za mlade traktoriste poseben tečaj, da se usposobijo pri delu z žetvenimi stroji-samozalkami. Tečaja v Osijeku se udeležuje 71 mladih traktoristov.

Prosta prodaja netipiziranih tkanin za obleke, kuhinjske posode, kmetijskega orodja in drugega blaga

Vzporedno s postopno pocienitvijo blaga, ki zavzema vedno večji obseg, v zadnjem času naglo napreduje tudi normalizacija preskrbe prebivalstva s potrebnim blagom in življenjskimi potrebščinami. V zadnjih mesecih je bilo sproščeno mnogo blaga, ki je bilo prej bodisi racionirano ali kontingentirano. Izročitev blaga v prosto prodajo je omogočila rastoča industrijska proizvodnja. Napovedano pa so bile še nadaljnje sprostitve, ki se že uresničujejo.

Pred dobrim tednom smo poročali, da je zvezni trgovinski minister izdal odredbo, po kateri so bili izročeni v prosto prodajo in obenem izločeni iz načrtnega razdeljevanja številni polnošni predmeti, katerih promet je sedaj docela prost, tako da je odpadlo vpisovanje nakupa v družinske potrebne liste, kakor tudi dodeljevanje blaga trgovcem maloprodajalcem. Po tej odredbi so bili med drugim izročeni v prosto prodajo: tri siri domače proizvodnje, moški klobuki in čepice, puloverji, žemperji, vrvarski izdelki, krojaška vala in valelin, svinjsko usnje, razen galanterijskega, cepilnice (špaht), jantje kože za rokavice, otroški čevlji do št. 25, sandale iz usnja, ki ni pod načrtnim razdeljevanjem, gumijasti podplati, gumijaste pete, podkve in oprimki za podkve, pocinkana kuhinjska posoda, tehnične, uteži, svetilke s steklom, karbidne svetilke in gorilniki, dimniške cevi, milni prašek, mast za obutev, konji za klanje itd. Za navedene predmete so odpadle vse omejitve v prometu. Te predpisi o cenah so ostali nespremenjeni.

Zvezni minister za trgovino in preskrbo pa je pred dnevi izdal še dve novi naredbi o svobodni prodaji vrste potrebnih predmetov, z omejitvijo, da blago ostane pod režimom načrtnega razdeljevanja in potrošnje. S tema dvema naredbama bo, bistveno olajšano oskrbovanje najširših ljudskih slojev z važnimi življenjskimi potrebščinami.

Netipizirane tkanine za obleke

Prva naredba se nanaša na način prodaje netipiziranih tkanin za obleke. Vsak potrošnik si lahko v neomejeni količini nabavi za svoje potrebe brez posebnega dovoljenja (nakaznice), vendar z vpisom v družinski nabavni list: vse vrste netipiziranih tkanin za moške obleke, za ženske obleke in kostume, za zimske

plašče in površnike, kakor tudi enake gotove obleke, izdelane iz netipiziranih tkanin.

Kaj od blaga, ki je že prevzeto od proizvajalnih podjetij, je smatrati za netipizirane tkanine, bodo odredila ministrstva za trgovino in preskrbo ljudskih republik glede na odločbo o tipizaciji proizvodnje v tekstilni industriji z dne 6. februarja t. l. (zvezni Uradni list št. 18).

Proizvajalna podjetja so odslej dolžna pri dobavi blaga ločeno fakturirati netipizirano blago in to posebej označiti tudi na blagu. Enaka dolžnost velja za trgovine na debelo pri dobavi blaga maloprodajalcem.

Ta naredba se ne nanaša na blago Unrinega izvora. Z uveljavljenjem gornje naredbe, ki je objavljena v zveznem Uradnem listu 14. t. m., prenehata veljati naredba o načinu prodaje konfekcionirane obleke in netipiziranih tkanin od 25. marca 1946 (zvezni Uradni list št. 26) in odločbe o izročanju v prosto prodajo zimskega tekstilnega blaga z dne 23. februarja t. l. (zvezni Uradni list št. 18).

Kmetijsko orodje, emailirana posoda, peči, odeje, rute, otroški čevlji in otroške nogavice

Druga naredba o načinu proste prodaje posameznih predmetov, ki ostanejo pod načrtnim razdeljevanjem, pa določa naslednje:

- Vsak potrošnik si lahko za svoje potrebe svobodno nabavi brez posebnega dovoljenja (nakaznice) in tudi brez vpisa v družinski nabavni list naslednje predmete: srpe, kose, kuhinjsko emailirano posodo do vsebine pet osmink litra, jedilni pribor, peči, štedilnike, steklarski kit, gumijaste opanke in odeje domače proizvodnje.

Vsak potrošnik si lahko za svoje potrebe nabavi brez posebne odobritve (nakaznice), vendar z vpisom v družinski nabavni list, naslednje predmete: 1. izdelane rute in šale po 1 komad letno; 2. prešito odeje; 3. otroške nogavice po 3 pare letno; 4. otroške čevlje z usnjenimi ali gumijastim podplatom do št. 35 (vključno) po 1 par letno; 5. emailirano posodo z vsebino preko pet osmink litra, in sicer na leto do skupne vsebine 15 l za vsako gospodinjstvo; 6. krampe, lopate, motike, grablje, vile, sekire, najlne krampe in cepine in sicer po en komad za vsako mestno gospodinj-

Obnova našega pomorstva

Takoj po osvoboditvi je stopilo v ospredje ne samo za Dalmacijo temveč za vso našo državo vprašanje obnove naše trgovinske pomorstve, naših ladjedelnice in pomorskih lisk, da se omogoči pomorski promet ob naši obali in promet s prekomorskimi državami. Vprašanje obnove prekomorske plošbe je tesno povezano z bodočim razvojem naše zunanje trgovine. Seveda pa je bilo zaradi redne oskrbe Dalmacije v prvi dobi najučinkovitejšo vprašanje obnove male in velike obalne plošbe.

Na področju obnove in našega pomorstva smo v kratkem času dosegli velike uspehe. Od plovnega parnika, ki smo ga imeli leta 1939, je ob osvoboditvi ostalo le 38%. Po obnovi manjših plovilnih enot pa se je že do konca lanskega leta povečala tožnja razpoložljivih plovilnih enot na 40% predvojnega tožnje.

Naše pomorske luke in naprave so v vojni utrpeli ogromno škodo. V Šibeniku je bilo uničenih 75% luških naprav v Splitu pa 73%. V Splitu, Dabrovniku in Šibeniku je bilo pred vojno 17 žerjavov, po vojni pa so ostali samo 4. Poleg tega je bilo treba obnoviti pretežni del operativne obale v teh lukah. Vsa ta dela so bila zelo nujna, ne samo zaradi obnove prometa vzdolž obale, temveč še bolj zaradi tega, da se čim prej omogoči prevzemanje Unrinih pošiljk. Z naglo obnovo operativne obale in luških naprav nam je v najkrajšem času uspelo usposobiti naše največje luke za prevzem tega blaga. Tako se je blagovni promet preko naših luk navzlic pomanjkljivosti naprav ob povzročevalnosti luškega delavstva povzpelo znatno preko predvojnega obse-

ga. Medtem ko smo leta 1939, preko Splita uvozili povprečno po 10.550 ton blaga na mesec, je ta uvoz v oktobru lanskega leta dosegel 34.900 ton. Preko Dubrovnika smo leta 1939 uvažali povprečno 8820 ton na mesec, lani v oktobru pa 30.500 ton. Uvoz preko Šibenika pa se je povečal od 2400 ton povprečno v letu 1939, na 24.600 ton. Za razvoj pomorskega prometa je bila važna tudi obnova svetilnikov. Pred vojno smo imeli na našem Jadranu 336 svetilnikov; od teh je okupator uničil 281 ali 86%. Že do konca lanskega leta pa nam je uspelo obnoviti 170 porušenih in poškodovanih svetilnikov.

Kmalu po osvoboditvi se je pričelo tudi delo za dviganje potopljenih ladjedelnice. Splošno smo dvigali predvsem manjše enote. Po ustanovitvi oddelka za rješevanje ladij v okviru uprave pomorstva pa se je pričelo tudi dviganje večjih enot. Poškodovane in dvignjene plovne enote je bilo treba temeljito obnoviti. Naše ladjedelnice so prevzele važno nalogo obnove ladij, seveda pa je bilo treba najprej obnoviti ladjedelnice same. Naša največja ladjedelnica v Splitu je od osvoboditve uposobila za plovbo 95 po večini večjih plovilnih enot. Ladjedelnice severnega Jadrana (Sušak, Kraljevica) so usposobile 190 manjših enot, srednje dalmatinske in južnodalmatinske ladjedelnice pa so obnovile 836 manjših plovilnih enot.

Pri obnovi luških naprav in svetilnikov je s prostovoljnimi delom delovalo ljudstvo Dalmacije v taftem uspehu, da je bila vrednost izvršenega prostovoljnega dela še enkrat tako velika, kakor so znašale potrošene delavske mezde.

Poziv grabenim Poziv grabenim

Grabena sezja je v polnem razmahu. Za obnovo porušenega podeželja, gradnjo velikih cestnih, mostnih in visokih gradenj so nujno potrebni grabenji inženirji, tehničarji, arhitekti, geometri in geodeti. Mnogi izmed navedenih strokovnjakov niso strokovno pravilno zaposleni in vršijo pomožne administrativne posle ali pa stojijo brez pravega posla ob strani. Pozivamo vse te strokovnjake, da se prijavijo takoj pri ministrstvu za gradnje, kjer se jim nudi možnost, da se udeležujejo v svoji stroki in da na ta način doprinesejo največ k obnovi in gospodarski izgraditvi domovine.

(Z kadrovskega oddelka ministrstva za gradnje.)

Gradnja ozkotirne železnice do premogovnika Ladanje Donje pri Varaždinu

Pred tedni so pričeli s prostovoljnimi delom graditi važno industrijsko ozkotirno železnico od premogovnika Ladanje Donje do železniške postaje Cerje Tužno na progi Varaždin-Golubovac. Z gradnjo te 7 in pol kilometrov dolge proge bo bistveno olajšan in pocenjen prevoz premoga iz omenjenega premogovnika. Pri gradnji sodelujejo prostovoljni delavci 9 okrajev in 2 okrajnih mest varaždinskega okrožja. Vsak teden se izmenjujejo delovne skupine po 200 ljudi iz dveh okrajev. Skupine iz posameznih okrajev med seboj tekmujejo, katera bo pri delu dosegla večje uspehe. Delavci v rudniku so prepričani, da se bo z dograditvijo te železnice znatno zboljšalo gospodarsko stanje vsega rudniškega okoliša. Progo bodo dogradili v najkrajšem času, mnogo prej, kakor je bilo predvideno.

Vozne olajšave za domače in tuje turiste

Te dni je prometni minister izdal odločbo, s katero se dajejo vozne olajšave vsem onim, ki potujejo zaradi odmora in zdravljenja v kopališča, na Primorje ali v letoviške in druge kraje. Domači in tuji turisti uživajo na vseh progah državnih železnic in državnih ladjah 50% popust, kadar potujejo zaradi zdravljenja v kopališča ali pa kot turisti.

stvo in po 2 komada za kmečko gospodarstvo.

Promet z navedenim blagom od proizvajalca do potrošnika se bo tudi v bodoče vršil na dosedanji način, to je z dodeljevanjem kontingentov maloprodajalcem.

Potovanje z železnico brez objav

Po odloku ministrskega sveta ZSSR, ki je bil pred dnevi objavljen, so ukončene objave za potovanje z železnico. Potrebujejo jih samo še osebe, ki potujejo v območje kraje. Cena železniških kart je ostala ista. Storili so vse potrebno za izboljšanje železniškega prometa, posebno na progah, ki vodijo k letoviščem na Krčmu in Kavkazu.

Dveletna šola za sovjetske voditelje

S sklepom ministrskega sveta Ruske SFSR se medpokrajnski tečaji za sovjetske voditelje v Gorkem, preimenujejo in reorganizirajo s 1. septembrom t. l. v dvoletno šolo. Ta šola bo usposabljala sovjetske voditelje za ministrski svet, pokrajnske in mestne izvršne komiteje. Število učencev se bo gibalo od 200 do 500. Iz vsake avtonomne republike, pokrajine in oblasti ruske SFSR bodo sprejeli v šolo osebe, ki imajo srednješolsko izobrazbo in delajo že najmanj eno leto pri voditeljskem poslu.

Ugodnost popusta pri vožnji se izkoristi na ta način, da se pri odhodu kupi cela vozovnica, ki velja potem tudi za povratek skupaj s potrdilom krajevne ljudske oblasti, da je koristnik prebil najmanj 10 dni v kraju, ali pa je prebil najmanj 50 dni v več krajih dotičnega okoliša. Pri skupinskih izletih z najmanj 50 osebami ta časovna omejitev glede bivanja ne velja. Za potnike iz inozemstva velja popust od vhodne železniške postaje, kot prvi dan potovanja pa se računa dan prehoda državne meje. Gornje vozne ugodnosti veljajo od dne 10. t. m.

Turisti, ki potujejo v Istro ali v Slovensko Primorje (v cono B) zaradi odmora ali zdravljenja, uživajo vrhu tega ugodnost denarnih nakazil brez omejitve zneska. Pjelačila v dinarjih za ta nakazila sprejema Narodna banka in Poštna hranilnica, ustrežajoč zneski v lirah pa se izplačajo v coni B.

Bombačna preja za potrebe domače obrti

Zvezno ministrstvo za trgovino in preskrbo nas je obvestilo, da je rezervirano določena količina bombažne preje za potrebe domače obrti za drugo polletje 1946. Okrajni ljudski odbori naj dostavijo ministrstvu za trgovino in preskrbo v 5 dneh (t. j. do vključno 27. t. m.) pregled potrebe bombažne preje na lastnem področju in sicer z označbo potreb v kilogramih za prejo št. 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22 in 24, ter ločeno za količino mehko predene, trdo predene in beljene preje.

za trgovino in preskrbo LRS. Iz pisarne ministrstva

Službene radijske oddaje za okrožja in okraje

Glede na spremembo radijskega programa sporočamo, da bodo radijske oddaje za okrožja in okraje ob istem času kakor doslej, če bo to le mogoče. Zaradi tega je potrebno, da se služba pri poslušanju odslej vrši še nadalje vsak torek in petek za primer, če bo oddaja možna. V tej zvezi naročamo vsem okrajnim in okrajem, da na kratko ponovno sporoče, kako slišijo oddaje.

Iz pisarne ministrstva za trgovino in preskrbo LRS

Ponovna pocienitev masij, slanine in svinjskega mesa v Beogradu.

Urad za cene ljudske republike Srbije je odredil znižanje prodajne cene za mast, slanino in svinjsko meso za področje Beograda. V prodaji na drobno je za svinjsko mast določena cena 51 din za kilogram, svinjsko stegno 33.50 din, sveža slanina 42 din, svinjsko meso pa 43 din. Te nove cene so stopile v veljavo 3. junija t. l.

Življenje in dela v Sovjetski zvezi

Nova vrsta sladkorne pese

Biološke posebnosti sladkorne pese delajo selekcionarjem in kmetovalcem veliko preglavice. Preiskave so pokazale, da je seme, ki se nahaja v enem plodu in ki raste pod enakimi pogoji, po svoji zmožljivosti zelo različno, to se pravi, da daje plodove različne velikosti. Razlika v teži ploda znaša ponekod od 100 do 700 gramov. Poleti je zelo težko razlikovati, katera rastlina bo dala velik in katera manjši plod. Zaradi tega je često nemogoče, da bi odstranili rastline, ki obetajo slab plod.

Znanstveniki v številnih državah si že nad 20 let prizadevajo, da bi odgovorili rastlino z enakomernim plodom. Pred kratkim se je pa sovjetskimi selekcionarjem posrečilo izvesti to delo.

V laboratorijih in na poskusnih postajah vsezveznega znanstvenega inštituta za sladkorno peso in v belocerkvanski poskusni postaji so us-

pešno končali poskusi gojenja enakomenske sladkorne pese.

Ta problem selekcije, ki je eden najtežjih, sta rešila Bordanos in Kolmijec. Ko se sladkorna pesa razvije in da seme, ima prav takšne posebnosti, kakor tista, iz katere se je razvilo. Sedaj že sejejo to vrsto sladkorne pese. Letošnjo pomlad so posejali prvih 20 ha. Poskusi za gojenje take sladkorne pese se nadaljujejo. Selekcionarji so objavili, da bodo do konca petletke vzgojili industrijsko vrsto enakomenske sladkorne pese, ki bo istočasno vsebovala tudi maksimalno množino sladkorja.

Dragocen herbarij

Znanstveni sodelavec ministrstva za poljedelstvo Ščerbinovski je živel 3 leta v puščavah Južnega Irana, Arabije in Beludžistana. Za časa svojih potovanj je napravil herbarij, vsebujoč več kot 1500 primerkov redkih rastlin, ki rastejo v teh težko pri-

stopnih krajih. Svoj dragoceni herbarij je Ščerbinovski poklonil botaničnemu inštitutu v Leningradu.

Industrija je prekoračila načrt proizvodnje

Važne industrijske panoge SZ so dosegle v maju zelo pomembne uspehe.

Podjetja ministrstva za črno metalurgijo so izvršila načrt za proizvodnjo surovega železa s 106,6%, jekla 108, valjanega železa 104,9, železnih cev 101,9, koksa 101,7 in železne rude 101,4 odstotka.

V obnovljenih metalurških tovarnah na jugu se stalno večja proizvodnja. V primeri z mesecem majem lanskega leta, so v maju tega leta podjetja črne metalurgije v južnih oblasteh povečala proizvodnjo surovega železa za 41%, jekla za 81, koksa za 80, valjanega železa za 58 in železne rude za 43%.

Podjetja ministrstva razbarvarne metalurgije so v maju znatno povečala proizvodnjo kovin. Majski načrt so prekoračili pri izkopu bakrene rude, boksita, nikla, jekla, cinka itd.

Petrolejska industrija v južnih in zapadnih oblasteh ZSSR je izvršila majski načrt s 103,3%, pri čemer je bila povprečna dnevna proizvodnja tekočega goriva v primeri z mesecem aprilom povečana za 2,7%. V pogledu vrtnanja novih izvirov je bil načrt prekoračen za 104,9%. Petrolejska industrija v vzhodnih oblasteh je izvršila majski načrt proizvodnje petroleja s 102,6%. V primeri z mesecem aprilom se je proizvodnja petroleja zvišala za 5,9, z majem lanskega leta pa za 23,3%.

Predstave za rdečearmejske izven meja ZSSR

Komitej za umetnost pri ministrskem svetu ZSSR

PO DOMOVINI

Elektrifikacija na Murskem polju

ELEKTRIFIKACIJA HRASTJE—MOTA IN OKOLISKIH NASELJ

Prvo večje delo, ki ga je uvrstil v svoj načrt dela KLO Hrastje—Mota, je bila elektrifikacija kraja in okoliskih vasi Turjanci, Turjanski in Rački ter Hrašenski vrh. Pripravljalni odbor je že oktobra 1945. začel z zbiranjem materiala za zidanje transformatorske postaje. Takoj je bil izdelan začasni proračun. Na en delež so bile določene 4 luči. Ljudstvo se je oprljalo dela z velikim veseljem, saj je vedelo, da bo ta pridobitev samo njemu v korist. Z lastnimi močmi, s samimi domačimi delavci so takoj pričeli graditi transformatorsko postajo. Delali so tudi pozimi, tako da je bil transformator že v začetku januarja zgrajen. Stroški za samo zgradbo so znašali 41.420 din. Delavci so s prostovoljnimi delom prispevali 2400 ur nadrednega težaškega dela, vozniki z dvema konjema 282 ur ter zidarji 1138 ur zidarskega dela. Dalje so 4630 ur kopali jame, postavljali drogeve ter napeljavali žice za krajevno omrežje.

Luči so na posamezne vasi razdeljene sledeče: Turjanci, Turjanski in Rački vrh ima 344, Hrašenski vrh 120 in Hrastje—Mota 502 luči. Prvotni proračun je znašal 500.000 dinarjev, a se je pozneje povečal na okroglo 788.000 din, od katerega je prispevala DES 50%, s ostalimi 50% pa so bili po številu luči obremenjeni posamezni kraji, kakor Hrastje—Mota s 206.000 din, Tur-

janci, Turjanski in Rački vrh s 124.000 din in Hrašenski vrh s 64.000 din, tako da pride luč na povprečno 408 din. Transformatorsko postajo v znesku 70.000 din so plačali zainteresirani sami, prav tako niso vračunana v celotni znesek monter-ska dela, ki so jih plačale stranke same.

Celotno krajevno omrežje znaša 12 km (8 km je pri tem vračunana industrijskega toka). Kapaciteta transformatorja znaša 3 km v prameru in je s tem dana možnost, da so omrežje raztegne še na del Murskega.

Ogromno administrativno in drugo delo je vodil predsednik elektrifikacijskega odbora ter predsednik KLO Hrastje—Mota tov. Andrej Sterniša, vaščani so mu pri tem 100% pomagali. Da je bilo delo tehnično brezhibno izvršeno ter da se je ne prekinjeno nadaljevalo, da je bil ves material vselej pravčasno pri rokah, je zasluha inženirjev DES-a Frasa in Korošca ter tehnikov fičarja in Suntajsa. Montažo je izvršila DES-a, obrat Gornja Radgona, deloma pa tudi podjetje Vrhnjak.

V splošno radost je elektrificirana luč v teh krajih Murskega polja prvič zagorela 10. maja. Slovna blagoslovitev in otvoritev transformatorske postaje pa bo v začetku avgusta obnem s proslavo 60 letnice obstoja gasilske čete Hrastje—Mota. —

Požgane in porušene vasi v Bosni in Hercegovini obnavljajo

Od 417.517 stanovanjskih hiš, kolikor jih je bilo na ozemlju Bosne in Hercegovine pred vojno, jih je sovražnik med okupacijo porušil ali požgal 125.574. Iznem 632.957 pomožnih gospodarskih poslopj je bilo za časa vojne uničenih 215.800. Po zaslugi ustvarjalne volje, ki jo je narodno osvobodilno gibanje zbrgilo in razgibalo v najsiših slojih ljudstva, je bilo v teku 1. 1945. pod vodstvom ljudske oblasti izgrajeno in usposobljeno nekaj desetisoč stanovanjskih hiš. 46.000 pomožnih gospodarskih poslopj in 1500 javnih zgradb.

Sedaj pričenjajo z načrtno izgradnjo. Postavljajo so temelji za obnovu in ljudstvo je vpreglo vse svoje sile za nadaljnje delo. Pristopili so k dokončni obnovi in izgradnji naselij, ki bodo odgovarjala potrebam naše nove življenjske stvarnosti ter perspektiva mnašega gospodarskega in družbenega življenja. Vlada LR Bosne in Hercegovine smatra obnovu naseljenih krajev za svojo prvo nalogo in za to nalogo mobilizira vse ljudske sile.

Obnovo vasi izvršuje ljudstvo samo ter mu država nudi samo pomoč. Da bi se cela razvijala brez zastoja in da bi lahko široki ljudski sloji pravilno in racionalno izkoristili pomoč, ki jo nudi država, je ministvo za gradnje Bosne in Hercegovine ustanovilo ustanovo, ki bo ra-

cionalno vodila in podpirala ljudsko iniciativo s strokovnimi nasveti ter organizacijo tehničnih del na eni strani, kakor tudi z dobavljanjem gradbenega materiala na drugi strani. Ta ustanova je uprava tehničnih baz s sedežem v Sarajevu. Uprava vodi organizacijsko tehnični aparat, ki skrbi za izgradnjo porušeni naselij. Uprava tehničnih baz bo preko referentov za tehnične baze pri okrožnih ljudskih odborih v zvezi z bezami, ki se nahajajo v prizadetih krajih.

Vlada LR Bosne in Hercegovine je odredila iz kredita za obnovo dežele 140 milijonov din za izgradnjo naselij, za postavitev stanovanjskih hiš in pomožnih gospodarskih poslopj, tako da bi se zagotovila streha družinam, ki so se vrnile iz izgnanstva kakor tudi vsem onim, ki so jim bile hiše za časa okupacije porušene ali požgane.

Tehnične baze bodo nudile brezplačno orodje in gradbeni material vsem onim, ki niso v stanju, da bi to nabavili iz svojih sredstev, so pa pripravljene, da postavijo svoje hiše z lastno delovno močjo. Ostalim, ki razpolagajo s sredstvi, bodo tehnične baze podprle s strokovnimi nasveti. Svoje delovanje bodo tehnične baze izvajale v najtesnejšem sodelovanju z organi ljudske fronte, APZ in ljudske mladine. Do sedaj je bilo ustanovljeno 21 takih baz, v kratkem jih bo po čsnovano še 6.

Kmalu bo Nova Štifta lepša kot je bila pred vojno

Naša majhna, lepa vasica je med zgodovinski planinami. Iz doline se dviguje vijugasta cesta na Črničev, ki je videl med vojno mnogo težkih in zmagovitih bojev med partizani in okupatorjem in njegovimi pomagači. Vselemu borcu Tomšičeve in XIII. brigade bo ostal ta gorski prelaz v spominu.

Naši steleni gozdovi in lepi pašniki so bili — že odkar ljudje prnijo — last ljubljanskega škofa. Lesni delavci in kmetje so bili v revščini in pomanjšanju prepriščeni sami sebi. Pašnikov si niso smeli očistiti in razširjevati. Delavci so morali porziti, ko so spravljali les, že ob štirih zjutraj z doma in gaziti sneg do kolena tri ure v planino. Delali so ves

dan do mraka in so za to prejemale samotnih 18 do 25 dinarjev. Če so imeli veliko družino, so morali delavci gledati s težkim srcem svoje otroke, ki so prosili kruha, pa jim ga niso mogli dati pri tem zaščitku. In največkrat še dela ni bilo za vse. Ljudje pa, ki so prekupečevali z lesom in z delovno silo, so svobodno kopljili denar, se vozili v avtomobilih, se veselili in pili.

Med okupacijo je naša vas utrpela veliko škodo. 120 hiš in gospodarskih poslopj so nam požgali ali uničili okupator in njegovi pomagači. Ljudem so vse oropali, živino, obleko, obutev in živež. Le nekaj krav so spregledali ali so jim pa ušle nazaj. Ubijali so kar povprek. Nacetov

oče, 74 let star, se ni mogel ganiti z bolniške postelje, ko so prišli, Zagral, so hišo z njim vred. Nato so zmetali še tri ženske v ogenj. V Vrtačah so ubili mater sedmerih otrok. Pa ni ostalo samo pr. tem. Vse-povsod ob cestah, na travnikih, v gozdovih, po njivah so grobovi. Vrbo-čko posestvo je eno samo grobišče. Blizu Gornjega grada je ob cesti gozdič, pokopališče 60 talcev. Sikromoi so ti osamljeni grobovi, toda niso pozabljeni.

Lanskega septembra smo urejali in popravljali grobove. Imeli smo s seboj štiri švabske ujetnike. Eden je povprašal, če je bila tukaj fronta. Prijel sem ga za rokv in mu pokazal parobek, kjer so padali mrtvi in ranjeni. Toda padali niso borci, temveč prignani, zvezani talci. — Povešil je pogled in molčal.

Ko so bili švabi lači, pregnani, smo se s šerbjo spraševali, kdaj bo popravljena tolikšna škoda. Takoj smo začeli z delom. Vsak teden je zrasla nova hiša ali gospodarsko poslopje. Ljudje so pomagali drug drugemu. Oblast je dala kredit. Tisti pa, ki jim domovi niso bili požgani, so darovali les in pomagali delati ali vozili z vprego. Obnovitvena zadruga je za-

Konferenca krajevne metsrokovnega sveta v Rušah

Dne 8. junija se je že četrte se stal plenum krajevne metsrokovnega sveta v Rušah. Iz poročil, ki so bila podana na sestanku, je razvidno, da je v KMS vključenih 12 podružnic, ki imajo 988 članov, to je 92% vsega delavstva v kraju. Za politično izgradnjo članstva je KMS organiziral redna predavanja po vseh sindikatih po načrtu, ki ga je napravil za tri mesece. Ustanovljen je tudi študijski krožek, v katerem se vzgajajo odborniki sindikatov. Tričlanski odbori pri podružnicah skrbijo za prosvetni dvig članstva. Vsi prosvetni odseki podružnic pa vzdržujejo skupno svojo godbo.

V tovarni za dušik, ki je dobila pohvalo od Glavnega odbora ESZDN, se proizvajajo še nadalje zboljšuje, prav tako tudi v železarni Pogačnik. V vseh podružnicah opravljajo de-

Za spomenik žrtvam fašizma v Lütji

Naši partizani so sprožili misel, naj bi Lütja z okolico postavila žrtvam fašizma dostojen spomenik. Zaslavlje je dalo svoj delež k osvoboditvi že takoj prve dneve po okupaciji. Nemški okupator je vidneje predstavnike interniral v Begunjah že prve dneve maja 1941. leta. Prve družine iz Lütje pa je izselil v začetku julija 1941 v Srbijo. Nemški okupator je nadaljeval z internacijo in preseljevanjem naših ljudi v Nemčijo. V jeseni leta 1941. so se začele pri nas prve partizanske akcije, ki so jih začeli organizirati domačini. Med prvimi, ki so stopili v zvezo s terencem Hochkrautom, je bil sedanj polkovnik Kranjc. Vrglajen Franc in z njimi vred še ostali Zaslavci. O zgodovini narodno osvobodilnih bojev zbira Ljudska univerza vse potrebne podatke ki jih bo objavila.

Iz našega okoliša je stopilo v partizanske vrste okrog 300 partizanov in partizank. Najdražje, svoja življenja je dal okrog 80 naših fantov in deklet, žena in mož. Večina trupel smo že prepeljali na naše pokopališče.

Po osvoboditvi je izšla iz vrst naših partizanov pobuda, da dvignemo v počastitev naših žrtv za svobodo spomenik. Osnoval se je odbor za postavitev spomenika, ki mu načeluje v vseh partizanskih vrstah znani major »Slovan« — tov. Jože Logar, sedaj delegat v litjski predilnici.

Prostor za spomenik je že določen. Spomenik bo stal na Zgornji Fritci poleg pokopališča in bo viden daleč po dolini. Zgrajen bo iz pohorskega granita. Odbor je zapro-

čela izdelovati trpežne cementne strešnike. Vsak dan izdelata pet delavcev okoli 1000 kosov. Do zime je bilo pod streho polovico poslopj. Na pomlad smo še bolj prišli z obnavljanjem. Do prihodnje zime bodo vsa poslopja pod streho in izdelana toliko, da se bodo lahko ljudje preselili vanje. Ze zdaj je lepo pogledati s Slugovega kresišča proti Črniču, ko se izmed zelenega drevja svetlikajo bele strehe obnovljenih domov. Na obširnih pašnikih se Pase živina pašniških zadrugarjev. V kratkem bo Nova Štifta še lepše izgledala, kakor je bila pred vojno.

Novi čas prihaja tudi v naše kraje s svojim duhom skopnosti. V tednu cest so navozili zavedni vozniki mnogo kamenja in gramoza. Mladina hodj brezplačno delat k pogorelcem, okopavat, plel in dešlela so pri tem posebno pridna. Titova štafeta je tekla tudi skozi našo vas. Mnogo ljudi jo je pričakovalo in pozdravljalo ob okrašenih cestih. Naši tekači so imeli naporno pot, ker se cesta več čas dviga, postavili so se pa prav dobro, ko so že čez 25 minut predali štafeto na vrhu Črničva kamniškim tekačem.

Tako živimo pri nas. Ni še vse, kakor bi moralo biti. Vendar v dmo vsak dan bolj, da je sedaj odvisen napredek naših krajev le od volje in dela nas samih. — I. Tratnik.

Štajerska junakinja Alenka Mrzelova

Bilo je 1. maja 1944. Na predvečer so goreli po vsej Štajerski kresovi; naše hlabre edince so proslavile ta praznik z napadi na okupatorjeve postojanke. Vdrle so v Šostanj in Velenje, kjer je XIII. SNOB zaplenila prvi top na Štajerskem. Vse glavne ceste in stranske poti so bile posute z našimi prvomajskimi letaki in lističi. V samem Smartnem pri Slovencu je bilo po hišah nabiti letaki, celo na zidovih nemškega orožništva so povedali resnico sovražniku v brk. In vse to kljub poračani čuječnosti sovražnikov in njihovih prisiljenecv. Na cerkvi sv. Tomaža je ponosno vihrala slovenska zastava s peterokrako zvezdo.

Pri vsem tem delu je bila Lenčka med prvimi, zvesta med zvestimi. Ves dan je bila na nogah, saj tudi drugače ni nikoli mirovala od prvega dne, ko so pritepenci oskrnili našo zemljo. »Potemno jim bomo zagodili«, je dejala, naj vedo, da niso na svodjem, naj vedo, da bodo vse krivice nekoč maščevane! Drugi dan je dobila nalogo, da ponese važno pismo naši edinici.

»To pismo je važno, Lenčka, za nobeno ceno ne sme priti Nemcem v roke«, so ji dejali, in že je napravilo dekle v svoji mladi glavi načrt, kako bo to naredilo izpeljalo. Brez besed se je Lenčka odpravila na pot proti Smartnem. Pri sebi je tiščala pismo, ki ga mora oddati v varne roke. V Smartnem jo je ustavila policija, med katero se je bil pomešal tudi gestapovski hlapec, verman Pepi iz Maribora. »Trdo je stopil k Lenčki in jo preiskal. Našel je pismo... Alenka je obšla, kakor strašna, nepisna bolečina: »Ne sme priti sovražniku v roke...« ji je udarjalo v srcu. Na nič drugega ni mislila tisti trenutek. Poizkusila bo. V hipu je strgala pismo iz Judeževih rok in se preden je prišel izdajalec do sapa, je papir raztrgala na droben kosčke. Izdajalec jo je hotel zgrabit, toda Alenka ga je podrla na tla in odrinila druga, ki je priskočil na pomoč. Še trije policisti so prišli, preden se jim je

posrečilo Alenko zvezati. Zvezano so odpeljali. Ko so prišli do bližnje hiše, je hotel policisti natančneje izvedeti o Alenki. Stopil je v hišo, Alenka je ostala zunaj z vermanom.

»Če si Slovenec, me izpusti!« je dejala in že se je zvezana pognala v beg proti Mislinji. Skočila je v reko in dosegla nasprotni breg. Ko je verman uvidel, da je ne bo mogel ujeti, je začel streljati, čeprav je slišal za svojim hrbotom klice policistov: »Nicht schiessen!«

Tako je padla Alenka Mrzelova. Niso več spregovorila njena usta, ne bodo več gledale globoke oči zelenege Pohorja, cvetih livad in travnikov Mislinjske doline. Za svobodo so ugasnile za zmeraj.

Ko so drugi dan pokopavali mlado junakinja in so začele padati prve grude na njeno krsto, so se čisto blizu pokopališča, sredi sovražnikove postojanke, oglašile tri častne salve — zadnji pozdrav zvestih tovarišev zvesti tovarišici.

Mislinjska dolina se s ponosom spominja svoje junakinje Alenke Mrzelove. Po vsej dolini so višele naše zastave, celo na cerkvi na Homcu je plapolala in se smejala Svabom v obraz: »Ali je to mogoče, kdo je to napravil? Alenka Mrzelova. Takrat je bila Alenka gori na njivi introsila gnoj. Ozirala se je v dolino, srce ji je prešerno igralo ob pogledu v dolino in na cerkev sv. Tomaža, vesela je bila njena misel ob novicah, ki jih je prejela zjutraj. Saj je tudi sama zmeraj trdno verovala, da bodo zmagali naši, ampak dobro novico človek zmeraj rad sliši. Gleda Svabe, ki zavijajo proti Golavabuki in se jim smeje v pest, saj jim je danes naredila toliko preglavice s to zastavo. Ze hiti doli k Mislinji in tišči k sebi pismo, ki ne sme priti Nemcem v roke...

Umrla je Alenka 1. maja štiriindesetega leta, ampak Mislinjci pravijo, da ni umrla, med njimi bo zmeraj živela — ponosna štajerska junakinja.

Jože Borštnar

Prisrčna manifestacija bratstva v Ozeljanu

Že delj časa so se pripravljali člani sindikalne podružnice ministrstva za kmetištvo in gozdarstvo za obisk našega Primorja. Za binkošti se jim je la želja uresničila. Za cilj pa si niso zbrali znanih letovišč, temveč malo, prijazno vasico Ozeljan, z željo, da se spoznajo s primorskim ljudstvom. V ta namen so priredili skupno z domačini miting, ki je izredno dobro uspel. Po prisrčnih pozdravnih govorih so nastopili pionirji in mladince iz Ozeljana, mešanjski pevski zbor iz Vitolja in Oseka. »Famlje na varje iz Ljubljane in namoščenci ministrstva, ki so v pestrih narodnih nošah izvajali razne

recitacije in ples. Navdušenje je bilo tako ogromno, da so morali skoraj vse točke ponavljati. Po mitingu se je razvila prisrčna zabava. Mlado in staro je prekupevalo od navdušenja in se razgovarjalo o tem, kako lepo bo takrat, ko bomo v svobodi združeni vsi Slovenci. Za goste iz Ljubljane je bil to nepozaben godokel. Spoznali so, kako srčno dobro, pošteno in narodno zavedno je naše primorsko ljudstvo, ki kljub dolgoletnemu preganjanju stoji trdno kol granitni steber, z neuklonljivo vero v srcu, da ni več daleč dan, ko bodo tudi oni svobodni in srečni, združeni z vsemi Slovenci v Titovi Jugoslaviji.

Obnovili smo ljudsko knjižnico na Kogu

Po štiriletnem kulturnem molku je pričela letos v aprilu zopet poslovati ljudska knjižnica na Kogu. Urejena je po novem, kartotecnem sistemu. Razpolaga z 220 knjigami, ki so bile last bivše knjižnice »Lipe« in raznih društev na Kogu. »Lipo« in vse ostale knjižnice je okupator zaplenil in uničil, nekaj knjig so raznesli ljudje. Delno so jih sedaj vrnili, večina odnesenih knjig pa je bila v času vojnih operacij v lanski pomladi uničena.

Začeli smo popolnoma znova. V nabiralni akciji nam je uspelo zbrati čez 6400 din za knjige. Pri prosvetnem odseku OF smo ustanovili knjižnični svet ter naredili načrt za nadalje. Tri člane knjižničnega sveta smo poslali na knjižničarski tečaj v Ljutomer.

Med zbranimi knjigami smo izbrali 120 uporabljivi, ki smo jih zvezali in popravili brez vsakih

večjih stroškov. 5. aprila smo začeli s poslovanjem. Knjižnica ima 45 članov. Ko dobimo obljubljene nam nove knjige, se bo število članov gotovo znatno dvignilo. Ker imamo razen nekaj novih (koleadar OF, Bele tulpice itd.) knjige, ki so jih ljudje že brali in si jih spsovali iz bivših knjižnic, z zanimanjem za knjižnico še nismo zadovoljni. Največ se je poslužuje mladina, ki je tudi v največji meri včlanjena.

Maks Plohl

DOLENJSKE ZENE SKKBIO ZA POTREBNE

Zavedne žene v Mokronogu so zbrale 1000 din gotovine. Od tega so 500 din poslale mladini, ki gradi progo Breko—Banovič, 500 din pa svoemu okrajnemu odboru APZ v Trebnju. V Mirni pa so zbrale 2250 din za sirote v svojem kraju.

TRAKTORISTI PRED ŽETVIJO...

Petnajstega junija morajo biti vsi stroji, državni in zasebni, na območju strojne postaje v Indiji, pripravljani in usposobljeni za žetev in mlacv. To nalogo so prevzeli delavci in namoščenci strojne postaje v Indiji na svojem prvomajskem posvetu. O pripravah za skorajšnje žetev in mlacv poroča R. Vujović v »Seljaški borbi«.

»Da po pravici povem: mnogo zaupanjam inam v naše delavce in strokovnjake, toda dvornil sem, da bo vse to gotovo do 15. junija.« pravi poslovodja Andrija Ugrinovič. »To je ogromno delo. Potrebna je skrajna poztvornost slehernega delavca. A glej, mi bomo gotovi že pred 15. junijem. Danes podpisujem delovna povelja za popravilo poslednjih mlatic.«

Na dvorišču strojne postaje sloje po vrsti popravljani stroji za kosnjo žita in trave. Blizu njih so popravljani traktorski plugi. Po šupah in poleg njih so traktorji, vsi so pregledani, popravljani in popolnoma sposobni za delo. Zdjaj so mlaticnice na vrsti. Strojna postaja mora pripraviti okrog sto mlaticnic. Med njimi so tudi stare, ki so stale že nekaj let

na snegu in dežju in se je rja globoko zajedla v dele motorjev in koles.

Popravljanje strojev je praktična šola za traktoriste

V delavnici in na prostem dvorišču teče delo od zore do mraka. Štiri delovne skupine popravljajo mlaticnice. Pod vodstvom mehanikov delajo mladi traktoristi kot pomožni delavci in v isti mah spoznavajo mlaticilnice, na katerih bodo letos prvič delali.

»V dušo morate poznati svoj stroj!« jim pojasnjuje mehanik, vodja delovne skupine Djordje Džanič. »Stroj ti je kakor živ človek — motor je srce, ta kolesa in ti pasovi pa so mu roke, s katerimi dela!«

Šest traktoristov ga pozornost poslušajo in pod njegovim nadzorstvom sami popravljajo stroj. Med njimi je kolonist Stevan Zugič, ki pravi:

»Učim se, ker se naša zadruga za obdelavo zemlje nadaja, da bo nabavila lastno mlaticnico s traktorjem, zato so me kolonisti opostili drugega dela, samo da bi se naučil navoati s traktorjem in mlaticnico.«

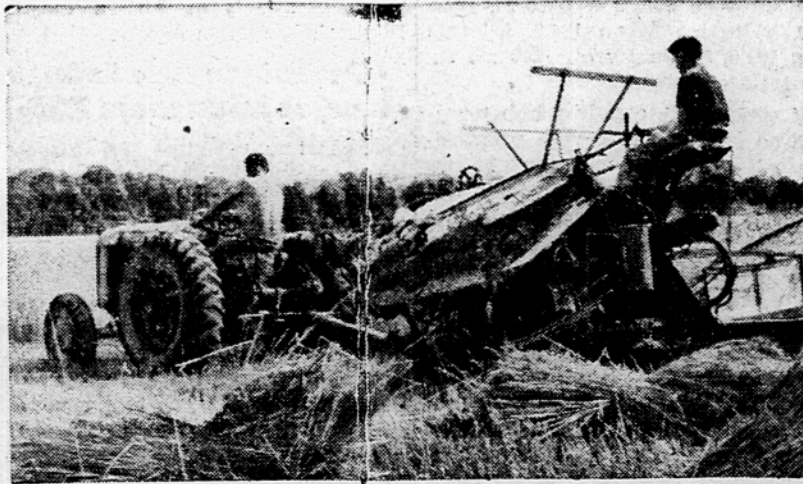
Onkraj prostranega dvorišča se ob lahнем vetru v nedogled gblje kla-

je kakor razburkano morje. Oznoje-na in ožgana lica mehanikov in traktoristov kdaj pa kdaj obledijo sence nizkih oblakov, ki napovedujejo dež. Dragutin Sapač, vodja neke delovne skupine, sporoča, da je njegova skupina popravila četrto mlaticnico. Milan Bubulj in Franc Petrovič s svojima skupinama dokončujeta popravilo na prvi mlaticnici. Takoj za njima pridejo mladinci, zagoreli od sonca in dela, in vprašajo mojstra Andreja, ali smejo na Titovo štafeto.

»Kar, kar!« jim kratko odgovorjmojster. In že odhiti mladinj proti osrčju Indije, kjer so slavoloki okraseni z zelenjem in cvetjem. Za njimi je čez dvorišče med hrupom strojev in udarju klavir odjeknila krejčka mladinska pesem: »Druže Tito, mi ti se kunemo!...«

Pri parnih strojih

»Žal mi je, da ne morem videti naše mladine, kako nese Titu pozdrav,« pravi mehanik Julij Spaček in za trenutek preneja s čiščenjem in popravljanjem svojega parnega stroja.

»Star sem, toda se ne dam. Ne dopustim kostem, da bi se usločile. Kadar me zaboli hrbet, se zvečer ravno vlečem in jih do jutra popravim. Hitel je treba. Letje, žito ra-te kakor iz vode!« — in pokaže z roko na pšenično klasje.

Mehanik Julij Spaček je doma iz Bosne. Se mlad je zapustil domači kraj in sel služiti po svetu. Zdjaj pravi: »Čujem, da v moji Bosni orjejo traktorji. To, to mi daje moč. Komaj čakam, da se spet vrnem v domači kraj.«

»Trastejo novi udarniki«

Na drugem parnem stroju dela mehanik Aleksander Lovša.

»Mi stalno tekmujemo. Vsaka delovna skupina dob svoj nalogo — in zdaj, kdo bo prvi in boljši! Odkar je bila naša Ruža Božičeva razglajena za najboljšega traktorista v Vojvodini, se naši mladinci vneto pripravljajo na tekmovanje. Mi smo prepričani, da se bodo na naši postaji razvili novi udarniki!«

Pod napušem, poleg razpostavljenih traktorjev in starega generatorja avtogeno varjenje, ustvarja Vukoca Jelič s pomočnikom Vladom svoj am — novi generator za avtogeno arjenje.

»Čez kak dan bo gotov,« reče Vukojica. »To bo mnogo pripomoglo na čisu in materijalu. Stari generator je požiral premnogo karbida in se je pogostokrat dušil. Kar redno se je dogajalo, da je obnemogel sredj oranja pa so traktorji ostali na njivi. Moj novi generator pa ploh ne bo mogel opešati in se zadušiti, ker ima odvodne kanale, karbida pa bo požiral 30 odstotkov manj. Do 1. septembra bom, kakor sem se obvezal svojim tovarišem, naučil tovariša Vladka, da bo znal avtogeno variti. Tako bomo imeli nov generator in novo strokovno moč.«

V mehanični, kovaški in mizarski delavnici ustvarjajo nove dele za motorje in leseno gradivo. V glavnem vse iz starega. Saj so tudi vsi stroji bili pobrani iz sežganih tovarn in delavnic, popravljani in na novo usposobljeni.

Velja Ljubič je mizar, toda kadar kol ostane kak traktor brez traktorista, zasučje Velja Ljubič rokave in sede za volan. Letos je oral vse pomlad.

»Jaz sem delavec, tovariš!« pravi Velja. »To je moja država! V-e, kar vidiš: stroji, polje, žito — vse to je moje — tako čutim jaz! Zato sem mizar in traktorist, kar kol, treba!«

Našim ženam

Golovo bodo naše žene z veseljem pozdravile vest, da začnemo z današnjim dnevom z žensko prilogo v Slovenskem poročevalcu, ki bo izhajala v začetku vsakih 14 dni, po vsej pa vsako nedeljo.

Namen te priloge je da se bomo na tem mestu pomenile o vseh neštetih vprašanjih, ki nas zanimajo in ki so važna za nas v času, ko nismo samo matere in gospodinjice, temveč tudi enakopravne državljanke z dolžnostmi do naše mlade države. »Naša žena«, glasilo slovenskih profitašistik, ki izhaja mesečno, ne more objavljati vsega, kar nam naše naravnice pišejo in kar bi bilo potrebno; zato odpiramo žensko prilogo v Slovenskem poročevalcu in z njo bomo skušale vrzel v naši ženi izpolniti.

V tej prilogi se bomo seznanjale z delom in življenjem naših žena doma in po svetu, v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji. Seznanjale pa se bomo tudi z delom antifasističnih ženskih množic, z delom znamenitih žena v drugih državah, zlasti v Sovjetski zvezi. V prilogi bomo objavljale članke političnega, gospodarskega, kulturnega in vzgojnega značaja, objavljale pa bomo tudi stvari, ki zanimajo naše žene kot gospodinjice, pomagale bomo z različnimi praktičnimi nasveti o zdravju, o vzgoji otrok, o ženskih poklicih itd. Prinašale pa bomo tudi leposlovne sestavke, o katerih naše naravnice tako zelo povprašujejo.

Če hočemo, da bomo izpolnile ta naš namen, je potrebno, da nam pomagata. Kakor ste doslej dopisovale v »Našo ženo«, tako dopisujte še vnaprej, samo s to razliko, da dopisujete še več, še bolj pogosto, še bolj zanimivo. Politične delavke, zlasti aktivistke AFŽ, naj nam pišejo o svo-

jem delu, o sodelovanju žena v političnem delu njihovega kraja, o sodelovanju žena v ljudski oblasti in v raznih drugih odborih. Učiteljice in matere naj nam pišejo o vzgoji, poročajo naj nam svoja opažanja o duševni rasti otrok, pišejo naj nam o svojih izkušnjah, ki so si jih nabrale tekom let. Delavke tovarnih naj nam pišejo o delu in življenju v tovarni in izven nje, pišejo naj nam o udarnicah, o tem, kako zvišujejo norme, kako tekmujejo. Pišite nam o življenjskih težavah, o težavah, ki jih doživljate v vsakdanjem življenju vsega kolektiva v tovarni. Kmečke žene naj nam pišejo o gospodarstvu, zlasti tiste, ki delajo v zadrugah. Pišite naj nam o tem kako obdelujete zemljo, ki so jo po agrarni reformi prejele v svojo last. Gospodinjice nam bodo ustregle s praktičnimi članki iz gospodinjstva ter z recepti. Žene obrtnice naj nam pišejo o delu iz svojega področja. Žene iz mest in vasi ter iz industrijskih centrov naj nam pišejo tudi o kulturnem delu v njihovem kraju, o uspešnih prireditvah in koncertih, o knjižnicah, o študijskih krožkih, o bralnih večerih.

Z veseljem bomo sprejemale tudi literarne sestavke, pesmi, črtice, povesti, opise raznih zanimivih dogodkov ali lastnih doživetij. Pišite tako, kakor znate, preprosto, stvarno, po domače. Nič hudega ne bo, če bo v sestavku kaj praprovnih napak — njih bomo že popravili.

Žensko stran v Slovenskem poročevalcu urejajo uredništvo »Naše žene«, zato pošiljajte vse sestavke na Uredništvo »Naše žene«, Ljubljana, Komenskega 7.

In zdaj na delo! Čim več nas bo, tem bolj peštra, zanimiva, privlačna in stvarna bo naša ženska priloga.

vražnikl. Toda sin svoje matere ni osramotil svojega ljudstva. Niti besedice jim ni izdal in umrl je mučeniške smrti. Ande je padel med nekimi jurisem. Kole, srednji sin, je pa deloval dalje časa v mestu ter podpiral borbo. L. 1944. je siedil bratoma in kakor so povedali tovariši, se je odlikoval v borbah. Padel je nekaj dni pred osvoboditvijo Makedonije kot kurir, ko je zašel v neko nemško zasedo.

Zdaj je mati Vasa član Glavnega odbora AFŽ Makedonije. Dela neutrudno ponosi in podnevi ter si pri-

zadeva, da ne bi padla semca na svetli spomin njenih sinov. Ne zamudi nobene prilike, da bi ne spregovorila pred ženami v svoji ulici ter jih izpodbujala k borbi in delu, ki je še pred nami. Zlasti matere, ki so v borbi izgubile sinove, gledajo v njej zgled in njene besede jih tolažijo. Razen tega sodeluje pri vseh akcijah in čeprav je stara, prekaša s svojo delavnostjo mlajše tovariše in tovarišice.

Zato je bilo njeno delo nagrajeno z redom »Zasluge za narod«.

Boris Andov, »Makedonka«.

Albanka Tutulani

Ze v svojih otroških letih se je Margarita Tutulani odlikovala med svojimi vrstniki. Njen blestec razum, svobodoljubna vzgoja, ki jo je bila deležna v družini, sta pomagala k hitri kristalizaciji njene osebnosti, ki se je kazala v veliki dobron in odločnosti. Zaradi njene miline in zadržanosti je marsikdo pomislil, da sanja o nekem srečnejšem življenju, o sreči, ki ne bi bila samo njena, ampak last vseh, zlasti last njenih siromašnih tovarišev in vsega trepečega in tlačnega ljudstva.

Svoja čustva je izražala v majhnih člankih, ki jih je pošiljala časopisu »Vatra e Rinisee« in v šolskih nalogah, ko je imela še komaj 11 let.

Srednjo šolo je posecala v Dekliškem Institutu v Tirani, kjer so jo njeni profesorji kmalu začeli smatrati za nevarno revolucionarko. Bila je članica tajnih krožkov v Institutu, kjer so brali tujo revolucionarno literaturo, katero so prevajali in raznovali na šolskem ciklostifu. Rahločevalno Margarito je žejalo po tej revolucionarni književnosti. Zato se je naučila francoščine. Ko so se zbirali ilegalci, je čutila in sebi globoko zadovoljstvo in vsak dan znova veličino svojih idealov: dati srečo tlačnemu ljudstvu; vsak dan znova je znala bolj ljubiti svobodo in demokracijo.

Lahko je razumeti, kakšna žalost je bila zanjo, ko so vrdli 7. aprila 1939 fašisti v njeno domovino. Nič ni bila več mlada, sanjala deklica, dobra dijakinja. Zdaj je sabotirna delo italijanskih profesorjev, postavljala se je proti njim. Včeraj še zaprta vase in zadržana, je postala tudi v šoli najbolj strastna sovražnica fašistov, najmanj redoljubna študentka.

Val upora, ki se je rodil v Tirani, se je začel vsak dan tudi v šolah. Na predvečer mature zapusti Margarita šolo in se vrne v svojo rodno mesto Berat, da bi tam organizirala upor med mladino in med ženami. Posledice njene prisotnosti in delavnosti so se takoj opazile. Organizirala je konference in demonstracije, kjer so sodelovali mladinci in žene. Organizirala je propagando med množicami in tiskala z drugimi tovariši, ki so delali kot ona, v ilegali, obvestila. Ona sama se je poznani-

mala za tajne zveze, sama je zbirala obleke in vse potrebno za partizane. Tisto malo časa, ki ga ji je ostajalo, je porabila za pletenje rokavic in jop za borce. 28. XI. je Margarita vodila mladino in žene iz Berata pri večičastnih ljudskih demonstracijah. Kljub intervencijam karabinerjev, ki so hoteli množico razgnati, je Margarita govorila pred spomenikom padlih meščanov. Vzgala je množico, ki je potem še z večjo silo in prepričanostjo demonstrirala.

Margaritin dom je bil ognjišče vztrajnosti, vsak član njene družine je bil prepričan borec, od matere do desetletnega brata. Margarita je zvesto delala s svojim bratom Kristikom, s katerim sta se posvetovala v vseh stvareh, ki sta jih morala narediti. Oba so pri vsakem koraku zasledovali fašistični agenti. Nista smela več stanovati doma. Ljudstvo jima je dajalo zaklonišča. To ni niti malo oviralo obeh borec za svobodo; za svojo dolžnostjo sta šla, naj stane kar hoče. Toda sovražnik ni stal križem rok in 1. julija 1943 so ju fašisti zaprli; zamaš sta hotela večkrat pobegniti iz ječe.

Mučili so jo in Margarita je ponosno odgovarjala svojim krvnikom: »Ničesar še ne bojim. Niti smrt, niti vi ma ne morete ustraševati, zame je to samo nova preizkušnja.«

Val ogorčenja in protesti organiziranih množic zaradi Margaritine aretacije so postavili sovražnika v kočljiv položaj. Margarita je prestajala mučenja, ne da bi pokazala senco bojazni. Osvoboditi jo? To ne bi bil le dokaz slabosti, ampak še večja nevarnost. Fašisti se niso znašli. Končno so se je odločili, da mora Margarita izginiti. Družini in vsem, ki so se zanimali za njeno usodo, pa so rekli, da so jo internirali v Italijo.

Po dolgem času so poljski delavci odkrili njuni trupli v jarku ob cesti Lušnja—Kavaja, daleč od rodnega mesta. Trupli sta bili preretani od brzostrelk. Margaritino truplo je pokrivalo truplo njenega brata, kot bi mu hotela še v zadnjem hipu s svojim telesom preprečiti smrt; njene roke so ga objemale, kot bi hotela zadnjikrat stisniti k sebi krvnega brata, brata v borbi. Za tragično smrt Margarite Tutulani je izvedela vsa Albanija. Bila je plamen, ki ni vžgal le partizanov k novim napadom, temveč tudi delavce v zaledju.

Sponin na Margarito, bistro učenko, energično agitatorico, spomin na govornico pri demonstracijah, na borbo za svobodo, ki je znala prenašati z največjim junastvom najhujša mučenja, ta spomin je živ v srcih našega ljudstva.

Njeno ime pozna naša domovina, blesti se med mladimi junaki Balkana.

Margarito Tutulani je po smrti odlikovala Antifasistična skupščina s Spominsko medaljo zaradi njene borbe od vsega početka in z Redom Zastave, ker je bila odlična organizatorica mladine in žena.

Društvo za kulturno sodelovanje Slovenije z ZSSR priredi sodelovanjem Društva slovenskih književnikov, Narodnega gledališča in Radia Ljubljana

PROSLAVO MAKSIMA GORKEGA

v torek 18. t. m. ob 8. zvečer v Dramskem gledališču. — Slavnostni govor bo imel tov. Josip Vidmar, predsednik SNOS-a, na spondu so prizori iz Gorkega drame »Vražnikl« v izvedbi Narodnega gledališča, recitacije Gorkega del in hačaturjanov koncert za violino in orkester, izvajata radijski orkester in violinstov. Ali Dermalj pod vodstvom U. Prevorska.

VSTOPNICE PO CENAH DO 10 DIN

so na razpolago pri gledališki blagajni v opernem postopju.

Pred dvema kongresoma

Koncem tega meseca, 30. junija, se bosta vršila dva pomembna kongresa: I. kongres antifasistk Makedonije in II. kongres antifasistk sosednje bratske republike Albanije.

Pomembna sta ta dva kongresa zato, ker bodo o svojih uspehih in svojem delu v bodočnosti zborovale žene dveh sosednjih narodov, ki sta si po svoji usodi tako sorodna, ki sta bila v preteklosti izmed najbolj zatiranih in zapostavljenih narodov, ki sta se za svojo nacionalno svobodo krvavo in težko borila, narod, ki danes v popolni svobodi v mogočnem delovnem poletu razvi-

jata vse svoje mlade moči v delu za srečo svojega ljudstva.

Žene obeh narodov — Makedonke v okviru federativne republike Jugoslavije, Albanke v svoji lastni demokratični republiki — stoje danes s svojim ljudstvom v prvih vrstah pri delu za svobodo, kakor so se borile v času osvobodilnega boja v prvih vrstah s puško v rokah. Prelivale so svojo kri hkrati s svojimi sinovi, brati in možmi in žive danes polnopravno življenje državljana svobodne republike.

O obeh kongresih bomo še poročali.

Sodelovanje žena pri obnovi podeželja

Iz bežnega pregleda prvomajskega tekmovalca je razvidna ogromna udeležba žena na kulturno-pedagoškem, socialnem in gospodarskem področju pri obnovi podeželja.

Žene kulskega okraja so odprle internat, v katerem biva 100 otrok-golonistov. Prevzele so tudi oskrbo internata in skrbe za njegovo čistočo. Zavejale so 8 oralov zemlje, da bi bila prehrana otrok lažja.

Po vsem arljskem okraju so članice AFŽ priredile teden čistoče. Pobelile so 3.042 hiš, očistile 221 vodnjakov in zgradili 535 stranišč.

Žene vasi Pečela so sodelovale pri odčitku krompirja in pridale 377 kg pšenice, 1074 kg žitarc in 4.478 kg fižola.

Dana Cvečkova iz Veleja je povečala proizvodnjo tobaka za 25%. Vasa Mitrović pa za 20%. Pri nakladanju opde so se v delu izkazale Mira Muhiševa, Nada Causeva in Rodnarna ter so opede, ki bi jo sicer nakladali tri dni, natovarile v enem dnevu.

V okraju Oločac je bilo 668 nepismenih žena v starosti do 50 let, od teh se jih je naučilo pisati 498.

Žene v vasi Josevu v valjevškem okraju so popravile šolo. K temu delu jih je vzbujala 65-letna Milojka Matković, ki je dejala:

»Moremo popraviti šolo! Sama bom prva nosila kamenje, in videla, če me bo katera prekosila. Naši otroci ne smejo biti nezobrazeni!«

V vseh okrajih celjskega okraja so vzele žene od krajevnih odborov zemljišča, ki jih bodo obdelale za dečje domove.

Jera Ercegović iz Sapina je žrtvovala 45 dnevnic pri izgradnji ceste za družine padlih borec.

Žene okraja Peč so skupno z ljudskimi odbori organizirale analabel-

ske tečaje, na katerih se je naučilo pisati 525 žena. Žene Peči so delale 10.104 ur. Pri teh delih je sodelovalo 1100 žena, od katerih je bilo 438 Skiptarce.

Žene Ivanjskega okraja so delale na cestnih delih 628 dni.

V osraju Drus se žene uspešno prizadevajo za izboljšanje zdravstvenih piličk, pobelile in očistile so mnogo hiš.

Žene notranjskega okraja so delale 9.507 ur pri čiščenju ruševin, sešanju Peška, popravljanju cest itd.

Rajar Marija, ki goji štajerske korošci je darovala 600 jajc za valjev piščancev.

Okrajni odbor AFŽ v Valjevu je imel petdnevni tečaj za gospodarsko in politično izobrazbo žena. Tečaja se je udeležilo 29 tvarišic iz 23 vasi. Vsa dan so bili dopoldne referati, popoldne pa so bile razprave o teh referatih. Razprav so se udeležile tudi žene stare nad 50 let. Po končanem tečaju so žene prejele predavanja po vaseh. Največ uspeha so imela predavanja o zdravstvu in zadržanosti.

V okraju Gornja Radgona je bil velik odziv žena pri odkupu presežkov. Prednjačili sta Ščavnica pri Radgoni in apaska dolina.

Žene Sremske Mitrovice so otvorile 2 dečja domova, 5 zavetišč in 4 porodnišnice, ki jih same vzdržujejo.

70 letna starika Mirka Klobočar iz Dolnega selišta se je izredno odlikovala pri popravljanju cest.

Žene okraja Jaša Tomić so organizirale 4 gospodinske tečaje in 4 tečaje za šivanje s 143 udeleženkami.

Žene Indrije so odprle posvetovalnico in porodnišnico. Žene Sevojnice so začele nekaj črnooborjencev na trgu in ulicah in jih izročile ljudskimi odbori organizirale analabel-

Šola za dobre gospodinjice

V težnji, da se naše žene in dekleta vsestransko izobrazijo in izpopolnijo tudi v strokovnem znanju, je naša država ustanovila razne strokovne šole, med drugimi tudi gospodinske šole. Tako je bila ustanovljena Državna enoletna gospodinska šola v Kamniku, Kranju in na Jesenicah, v raznih drugih krajih pa so večmesečni gospodinski tečaji.

Te šole so predvsem namenjene preprostim podeželskim, delavskim pa tudi meščanskim dekletom, ki nimajo prilike, da bi se doma naučile gospodinjstva. Poleg splošnega gospodinskega znanja, to je kuhe in šivanja, ki je poglaviti predmet, so gojenke v šoli deležne tudi druge splošne izobrazbe; seznanjajo se s pravopisom, knjigovodstvom, z zemljepisjem in z zgodovino naše države, z vzgojeslovjem in higijeno, to je s predmeti, ki so nujno potrebni vsaki dobri gospodinjici in materi.

V gospodinski šoli v Kamniku učence z velikim zanimanjem slede predavanjem. Nekaterim sicer ta ali oni predmet v začetku dela težave, kar je razumljivo, ker mnoge med okupacijo niso imele priložnosti, da bi se šolale. Toda s pridnim in vztrajnim delom in učenjem bodo v kratkem času to nadomestile. Čeprav traja pouk v kamniški gospodinski šoli komaj šest mesecev, so doseženi že zelo lepi učni uspehi. Poleg tega se dekleta v kamniški gospodinski šoli tudi politično vzgajajo in udeležujejo. Ustanovile in izkivile so si svoj ZMS odbor, ki skrbi za politično vzgojo mladink in za disciplino pri delu. Prav tako

z velikim razumevanjem sodelujejo pri udarniškem delu. Iz materiala, ki ga je zbrala kamniška AFŽ, je razvidno, da so spekle 9 velikih košar peciva za invalide, za obnovu porušene vasi v Zlatem polju so v dveh tednih opravile 288 ur dela ter spekle za proslavo na Zlatem polju za 10.450 din peciva, katerega dobiček je bil porabljen za obnovo porušene vasi. Poleg tega gojenke gospodinske šole stalno pomagajo pri pospravljanju šole ter kuhajo za dijake gimnazijskega internata.

K ustanovitvi te prepotrebne strokovne šole v Kamniku sta mnogo pripomogli kamniška AFŽ in ZMS s protovoljnimi denarnimi prispevki, ki sta jih zbrali v ta namen. — S. G.

Zaščita jugoslovanske imovine

Bograd, 14. junija (Tass). Za zakonom z dne 4. februarja 1946 (Služ. 1946) je bil ustanovljen pri ministrstvu list št. 22 z dne 8. februarja stvu za finance urad za zaščito jugoslovanske imovine v inozemstvu. Urad je že pričel z delom. Pisarne urad so v palači Zadrugne in Kmetijske banke, Dečanska ulica št. 35, III. nadst. telefon št. 26.221. Vsi zainteresirani se opozarjajo, da se obrnejo neposredno nanj v vseh vprašanjih, ki se tičejo zakona o zaščiti jugoslovanske imovine ter imovinskih interesov in pravic v inozemstvu ne glede na to, kje so in komu so predložili prijave o svoji imovini ali imovinskih pravicah v inozemstvu.

Nadežda Krupskaja

Spominjam se svojih prvih srečanj z Nadeždo Konstantinovno Krupsko leta 1903. in 1904. v Zenevi. Mene kakor tudi ostale je Nadežda takoj očarala in pridobila s svojo prepričanostjo, prisrčnostjo in dobrotjo. V Leninovi družini smo se marsičesa naučili, predvsem pa to, da moramo imeti interese ljudstva matrali za svoje lastne interese. Nikoli prej nisem videla družine, v kateri bi vladalo takšno soglasje, takšno medsebojno razumevanje, tolikšna medsebojna skrb in ljubezen, kakor je vladala med Vladimirjem Iljičem in Nadeždo Konstantinovno.

Težko je biti žena velikega moža, da se ne izgubi v tej veličini. Nadežda Konstantinovna je znala ohraniti svojo osebnost, ostala je Krupskaja, vkljub temu, da je bila ob Leninu. Pred njo je bilo obirno polje dela. Bavila se je z vprašanji ljudske izobrazbe in ženskega pokreta in Vladimir Iljič je zelo soglasel z njenim mnenjem o teh vprašanjih, ki so jo živo zanimala že v izgnanstvu in v emigraciji.

Z ljubeznijo spominjala svojega očeta, naprednjaka svoje dobe, ki je v njej že zgodaj zbudil ljubezen do ljudstva in željo po borbi za njegovo osvoboditev. Od svoje matere se Nadežda Konstantinovna vse življenje ni ločila. Vezala ju je velika ljubezen in medsebojno razumevanje in Nadežda Konstantinovna se je vedno z veliko nežnostjo spominjala svoje matere, ki je prinašala toliko topline, prijetnosti in skrbnosti v tido stvarnost življenja Leninove družine v izgnanstvu in v emigraciji.

Nadežda Konstantinovna je zgodaj stopila na revolucionarno pot. Leta 1890. je sodelovala v marksističnih krožkih in preučevala dela Marxa in Engelke. Leta 1891. je postala učiteljica v prvi nedeljski delavski šoli na Siselburškem traktu, kjer je delovala do svoje aretacije leta 1896. Zveze Nadežde Konstantinovne z delavci so pomagale Leninu pri organizaciji »Zveze borbe za osvoboditev delavskega razreda«. Mnogi izmed učencev Nadežde Konstantinovne so vstopili v marksistične krožke, ki jih je vodil Lenin. Nadežda Konstantinovna je vstopila v »Zvezo borbe« in postala dober pomočnik Leninu. Imela

je izredne organizacijske sposobnosti v odkrivanju in utrjevanju zvez, razširjanju literature in pozneje, ko je bil Lenin zaprt, je izihotajljala pisma, ki jih je tam pisal in mu dostavljala potrebne knjige.

Leta 1896. se Nadeždo Konstantinovno zaprli in jo po 7 mesecih obdržali na triletni izgon v Ufmsko gubernijo. Na njeno zahtevo pa so jo izgnali v Sibirijo, kjer je bil Lenin. Tam sta se poročila.

Po pregnanstvu marca 1901 se je Nadežda Konstantinovna odpravila v München k Leninu, ki je tam ureval list »Iskro«. Postala je tajnik v uredništvu »Iskre«, pozneje lista »Napreje« ter gončeno lista »Proletarec«. Prevzela je vse ogromno delo organizacije zvez z Rusijo in s pripravo za II. (l. 1903.) in III. (leta 1. 5.) kongres Partije.

Oktober 1905 sta se Vladimir Iljič in Nadežda K. Krupskaja vrnila z emigracije v Petrograd. V tem času je Nadežda Konstantinovna delala kot sekretar CK in je sodelovala na tamerforški konferenci decembra 1905, kjer se je seznanila s Stalinom. L. 1907. sta odšla Lenin in Krupskaja v inozemstvo, da bi imela možnost za nadaljevanje revolucionarnega dela, ker je v Rusiji začela besnela močna reakcija.

Po praški konferenci (l. 1912.) sta se Lenin in Krupskaja naselila v Kra-

kovu, da bi bila bliže Rusiji. Revolucionarno delo je oživelo, vzpostavile so se močne zveze z Rusijo, omogočil prihod delavcev, vzpostavila tesna zveza s »Pravdo« in frakcijo v Dumi, ki jo je vodil Stalin. In spet je veliko organizacijsko delo padlo na pleča Nadežde Konstantinovne. V letih prve svetovne vojne, v letih Leninovega upornega dela in borbe proti sovražniku in imperializmu, je Nadežda Konstantinovna kot zvesti Leninov sodelavec pridno pomagala možu Pri njegovem delu, obenem pa je p.sala knjigo »Ljudska izobrazba in demokracija«.

Z letom 1917. so mislila leta izgnanstva. Lenin se je vrnil v Petrograd. V prvih mesecih revolucije je Nadežda Konstantinovna vodila agitacijo, nastopala na mitingih in konferencah, kjer je tolačila načela Partije, njene cilje in neloje. Od prvih dni, ko je bil organiziran komunistični ljudski proleto (Narkompro), je Nadežda Konstantinovna poslala član kolektiva Narkomproja in je od-lej reševala vprašanja ljudske izobrazbe vse do zadnjih dni svojega življenja. Vsa predana delu je delala z velikim navdušenjem in ljubeznijo, ne da bi štedila s časom niti s svojimi močmi.

L. 1924. je umrl Lenin. V teh dneh velike bridkosti je Nadežda Konstantinovna pokazala, da je vredna dru-

žica velikega vodje naroda. Njen nastop na II. kongresu sovjeta je bil preljudski. Po radri je govorila ljudstvom z isto ljubeznijo, kakor je govoril Lenin, in končala s pozivom »Dvignite zastavo še više, tovariši komunisti!« Vsa dvorana je zadrla od občudovanja velike duše te prave hčere ljudstva, ki se je v svoji največji ur znal premagati svojo bolečino in svoja občutja podrediti interesom ljudstva. Mogla je najti besede ohrabrenja, s katerimi jih je pozvala, da nadaljujejo z borbo in delom.

Nadežda Konstantinovna je vseh 15 let življenja po Leninovi smrti delala z istim zanosom in z isto energijo, navdušenjem in ljubeznijo, kakor takrat, ko je Lenin še živel.

Njen delokrog je bil zelo obsežen. Ukvarjala se je z vprašanji ljudske izobrazbe, s knjižničarskim delom vse Sovjetske zveze, z odpravljanjem nepismenosti, vaškimi čitalnicami, domovi kulture in z muzeji. Mnogo je pisala in predavala o komunistični vzgoji otrok, ženski enakopravnosti, ljudski izobrazbi, samozobrazbi ter napisala nešteto člankov, o propagandi leninizma ter o spopovljanju Leninovih idej v široke ljudske množice.

Krog njenih dopisovalcev je bil zelo obsežen. Pisali so ji kolhozničarji in kolhoznice, komsomolci, pionirji, de-

lavci in učitelji, učiteljice, a največ otroci. Ona je vsem znala prav odgovoriti, kakor prava mati, ki razume vse.

Njeno najlepše delo so »Spomini na Lenina«, ki je prevedeno v vse svetovne jezike.

Nadežda Konstantinovna je bila ognjevita rodoljubka, ki je vroče ljubila svojo domovino, svoje ljudstvo in se brežnežno veselila vsake uspešno rešene naloge, vsakega uspeha sovjetske oblasti.

Nadežda Konstantinovna je govorila z velikim navdušenjem o Stalinovem modrem vodstvu države, o njegovi nezklonljivi energiji in o tem, da je on pravi nosilec Leninovega dela.

Petdeset let je Nadežda Konstantinovna posvečala vse svoje sile delu za izgradnjo socializma. Preživela je prekrasno življenje, vse izpolnjeno z borbo in delom za osvoboditev delavskega ljudstva.

Nadežda Konstantinovna je umrla 27. februarja 1939, prav v času XVII. kongresa, ko je Partija pošlaga obratun o svojih uspehih in zmagah.

Nikoli ne bo sovjetsko ljudstvo pozabilo Nadežde Krupke, tega sijajnega borca, tovarišice in sodelavke velikega Lenina.

Marija Esen (iz »Nove žene«, glasila AFŽ Bosne in Hercegovine)

DNEVNE VESTI

Koledar

Nedelja, 16. junija: Sv. Trojica, Jošt, Benon, Gvidon Kort, Franč. Regis.
 Ponedeljek, 17. junija: Adolf, Nikander, Teofil.
 Torek, 18. junija: Marina, Bogdan, Efremljanski.

Spominski dnevi

16. junija 1944. Podpisani sporazum Tito—Subašić.
 17. junija 1942. Napad na Sv. Goru na Štajerskem.

Dežurne lekarne

Danes: Lekarna Leustek, Resljeva cesta 1; lekarna Komotar, Vč, Trzaska cesta.
 Jutri: II. državna lekarna, Dunajska cesta 6; lekarna Hočevar, Celovška cesta 62.
 Nedeljsko dežurno zdravniško službo v Ljubljani vrši od sobote popoldne do ponedeljka do 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Vinko Igljičar, Trzaska cesta 14, tel. št. 22-89.
 Nedeljsko dežurno zdravniško službo v Celju vrši od sobote popoldne do ponedeljka do 8. zjutraj dr. Josip Cerin, Cankarjeva ulica 9.
 Nedeljsko dežurno zdravniško službo v Mariboru vrši od ponedeljka do 8. zjutraj dr. France Cundrič, Korčeva ulica 26.
 Dežurno zdravniško službo na Jesenicah za zavarovanje in njihove družinske člane vrši od 15. do 22. junija dr. Milan Čeb.
 Nedeljsko dežurno veterinarsko službo vrši tov. Medic Dušan, veterinar v Ljubljani, Domobrnska 13, v centralni veterinarski bolnici, Cesta na Loko št. 47 (bivše zavetišče sv. Jožefa). Prizadati naj se v bodoče za veterinarsko pomoč ob nedeljah in praznikih prvenstveno obračajo na zgoraj omenjeni zavod, tel. št. 31-37.

KINEMATOGRAFI

Ljubljana, Kodeljevo: Ameriški film »Beli šejk«, tednik. Ob 16.30, 18.30 in 20.30. Matica: Ameriški film »Pygmalion«, tednik. Ob 17, 19, in 21. uri. Slog: Francoski film »Vitez Lagardere«, tednik. Ob 17, 19, in 21. uri. Union: Ameriški film »Amanda«, tednik. Ob 17, 19, in 21. uri. Letni kino Tivoli: Sovjetska kulturna filma »Deklica in slon« in »V pesku Srednje Azije«, tednik. Ob 20.30 in 22. uri.
 Celje, Dom: Ameriški film »La Conga«, tednik. Metropol: Ameriški film »Citadelac«, tednik.
 Maribor, Esplanade: Ameriški film »Dajte nam živeti«, tednik. Grajski: Sovjetski film »Cirkus«, tednik.
 Kranj: Češki dokumentarni film »Resnica zmaguje«, tednik.
 Ptuj: Sovjetski film »Napaka ing. Kočnara«, tednik.

NARODNO GLEDALIŠČE

Drama
 Nedelja, 16. junija, ob 20.: Goldoni. Rujpel: Primorske zdrahe. Izven. Znižane cene.
 Ponedeljek, 17. junija, ob 20.: Torkar: Velika preizkušnja. Zaključna predstava za Štab IV. Armije.
 Torek, 18. junija, ob 20.: Proslava Maksima Gorkega.
 Sreda, 19. junija, ob 20.: Gorbatorov: Mladost očeta, Red A.
 Četrtek, 20. junija, ob 20.: Torkar: Velika preizkušnja. Red C.
 Petek, 21. junija, ob 20.: Simonov: In tako tudi bo. Sind. abonma, red SD.
 Sobota, 22. junija, ob 20.: Torkar: Velika preizkušnja. Sind. gled. sobota, red SA.

Opera

Nedelja, 16. junija, ob 20.: Rossini: Seviljski brivec. Izven. Gostovanje Stanoje Jankoviča in Julija Betetta.
 Torek, 18. junija, ob 20.: Rossini: Seviljski brivec. Red D. Gostovanje J. Betetta.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Mestni dom
 Nedelja, 16. junija, ob 20.15: »Tugomerc. Gostovanje v Škofji Loki v Kulturnem domu.
 Torek, 18. junija, ob 20.15: Proslava 10. obletnice smrti Maksima Gorkega.
 Sentjacobsko gledališče iz Ljubljane gostuje v nedeljo 16. junija ob 20.15 v Kulturnem domu v Škofji Loki za Jurčič-Lestvickovo petdesetletno tragedijo »Tugomerc«. Na gostovanje opozarjamo občinstvo iz škofje in Loke v torek 18. junija ob 20.15 bo v Sentjacobskem gledališču proslava 10. obletnice smrti velikega ruskega pisatelja Maksima Gorkega. Na sponduje predavanje o življenju in delu velikega pisatelja, prizor iz drame »Na dnus«, prizor iz dramatičnega romana »Matic« in recitacije iz Gorkijevih del.

LJUDSKA PROSVETA — DVO-RANA DOMA SINDIKATOV

Torek, 18. junija, ob 20.: M. Gorki: »Na dnus«, na dan 10-letnice pisateljeve smrti. 1273-n

LJUDSKO GLEDALIŠČE NA JESENICAH

Nedelja, 16. junija, ob pol 17.: P. Godinj: »Princesca in pastirčeka«, zadnjikrat.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Ponedeljek, 17. jun.: zaprt. (Gostovanje v Celju).
 Torek, 18. junija ob 20. uri: Verdi: »Traviata«. Predstava za sindikate.
 Sreda, 19. junija: zaprt. (Gostovanje v Celju).
 Četrtek, 20. junija ob 20. uri: Proslava ob 10-letnici smrti Maksima Gorkega. Vstopnina od 15 din navzdol.
 Petek, 21. junija ob 20. uri: Molijere: »Tartuffe«. Red C.
 Sobota, 22. junija ob 20. uri: »Traviata«. Izven.

OKROŽNO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Nedelja, 16. junija: Gostovanje v Storah. Ob pol 20. zvečer v tovarniških dvoranah: Fran Roš: Mirodolci, komedija v treh dejanjih. — Režija: Jože Tomazič. Enotna cena: sedeži po 12 din, stojišča po 6 din.
 Četrtek, 20. junija: gostovanje v Zrečah. Ob 16.: Rošova komedija: Mirodolci. Cene od 15 din navzdol.

Proslava Maksima Gorkega privedita Resljev in Kolodvorski teren s sodelovanjem Zenskega pevskega zbora LMS drž. učiteljska (60 članov), Okteta LMS drž. učiteljska in Pevskega zbora montanistov (20 članov) v sredo 19. t. m. ob 20. uri v dvorani sindikatov (bivše Delavske zbornice). Natančen spored prejme članstvo pravočasno. Vstop je prost. K številni udeležbi, zlasti svojega članstva, vabita oba terenska odbora.

Na dan 10-letnice smrti Maksima Gorkega uprizaro Ljudska prosveta pri GO ESZDNS v torek 18. junija 1946 ob 20. v dvorani Doma sindikatov njegovo dramo »Na dnus, 1977-n. **Kazalstva Kōndorjevih karikatür** je odprta od 9. t. m. dalje v Jakopičevem paviljonu in je ves dan dober obiskana. Odprta bo do 23. t. m. Kdor doslej ni utegnil, naj se te dni razvedri z obiskom.

Izšel je »Obzorik« št. 3—4. Po. verjeniki sindikalnih podružnic naj ga dvignejo v upravi, Franciskanska ul. 6-I. 1282-n

Centr. Center poziva, da lastniki zemljišč, stanujoči v četrti Center, ponovno prijavijo svoja zemljišča na četrti Center v dnevi 17., 18., 19. in 21. t. m. vsakokrat ob 9. do 14. ure popoldne. Ponoven popis je potreben zaradi pomanjkljivosti pri prvem popisu. Vsak posestnik naj prinese s seboj točne podatke o zemljišču in posesti in o event. najemnikih. 1279-n

Poročila sta se včeraj tov. Marine Marjan, kapetan JA v Beogradu, in tov. Einspieler Nevečka iz Privozca. Iskreno čestitamo!

Na tehniški fakulteti univerze v Ljubljani je bil diplomiran 13. junija za »elektroinženirja tov. Klemenc Branko. Čestitamo! 1274-n

Slušatelji gospodarske fakultete v torek, 18. t. m. ob 19.30 se bo vršil v Trgovškem domu važen množični sestanek zaradi izdajanja skript.

Sindikalna podružnica nameštencev zobozdravnstvenih ustanov uraduje vsak ponedeljek od 18. do 19. ure v Vegovi ulici št. 8. 1284-n

Pozivamo vse zobozdravnstvene delavce na množični sestanek dne 21. junija ob 20. v dvorani Pokojniškega zavoda, Gajeva 5. Poleg strokovnega predavanja bo tudi izredni občni zbor strokovne sekcije zobozdravnstvenih delavcev. 1285-n

Odvetnik dr. Dušan Smodej naznanja, da sem pričel z dnem 15. junija zopet redno poslovati v svoji pisarni, Ljubljana, Prazakova ulica št. 15-I. 1280-n

Ob prvi obletnici smrti naše zlate sestre Marije Anzič se bo darovala dne 18. junija ob 7. uri zjutraj sveta maša z aduženica v cerkvi Marijinega Oznanjenja pri glavnem oltarju.

LSM in SK kemikov in farmacev. tov. priredita v ponedeljek 17. junija ob 20. na realki predavanje prof. dr. Mrica: »Novi minerali v luči rentgenoskopskih preiskav. Vabljeni predčim tov. montanisti, metalurški, gradbeniki in arhitekti, komercialci poleg vseh ostalih. 1275-n

Ustanovni občni zbor društva upokojencev Federalnega zavoda za socialno zavarovanje bo v dvorani bivše Delavske zbornice v torek 18. junija točno ob 14. uri. Dolžnost vseh rentnikov tega zavoda je, da prishejo na ta občni zbor.

Fosiojni odbor »Napreza« za poslovalnico v Cerkljani ulici 21 sklicuje za torek 18. junija t. l. ob 20. zvečer množični sestanek, ki bo v bivšem Prosvetnem domu v Trnovem, Karunova ul. 14. Ker se bodo na tem sestanku obravnavala važna vprašanja, ticoča se združništva, vabimo vse združne člane in tudi ostalo občinstvo, da se tega množičnega sestanka v čim večjem številu udeležijo. 1283-n

Občni zbor Podpornega društva žel. delavcev in uslužbencev v Mariboru bo 23. junija ob 8. uri popoldne v dvorani Zadrūznega doma, Aleksandrova. cesta 6, s sledečim dnevnim redom: 1. otvoritev in poročila upravnega odbora; 2. poročilo nadzornega odbora; 3. predlogi: a) sanacija društva, b) fuzija Podpornih društev; 4. sprememba pravil; 5. volitve novega upravnega odbora; 6. slučajnosti. Vabimo članstvo, da se občnega zbora v čim večjem številu udeležijo. Upravni odbor. 1284-n

Najnovejši s Sentjacobskega trga.

Na današnjem Sentjacobškem sermaju bo trg klub najkrajnjemu sočnemu vrenemu popoldne v senci. Srečolov, lektarji, srčki, šaljiva pošta bodo pozivali zabavo. Svitek pri srečolov stane 5 din, na vsakih sto svitkov bo 70 številčnih dobikov, ki so vredni več kakor je kupna cena. Ogledajte se dobite na stojnici. Zegoza pripravila presenečenje. Kdor bo kupil kuhano jajce po običajni ceni in bo zadel številko 18, prečne potrdilo, s katerim bo lahko naslednji dan v Zegozi dvignil piščančka. So tehtni razlozi, da se piščanček ne izrodijo takoj. Na sejmju bodo zvočniki oddajali najnovejša poročila ter zasledovali izgubljenice. Cene vsej potrošnji bodo po nominalnih cenah, ki bodo javno nabite. Ples, razstava malih zivali, literatura in še marsikaj bo pozivalo sejem. Prav tako reflektorji, dekoracije itd. Sejmiski proročor bo ograjen od 15. do 24. ure. Privedite danes popoldne na promenačni koncert, popoldne pa na večere urice pri Sentjakobu.

Sestanek pleškarjev, sobo. in črkoškarjev bo v sredo 19. t. m. ob pol 19. v gostilni Tanko pod Peglezno. Obvezno! 1271-n

Za gluhoneme so darovali: Leo Souvan mlajši, trgovec v Ljubljani, 300 din v spomin pok. Jožeta Ravnikarja, žrtve fašistov, in 300 din na mesto cvetja na grob pok. Alojzija Brezigrarjeva, vdove nadučitelja, ki so jih poklonile nekdanje šentjacobke tovarišice njene hčerke učiteljice Jožice Srčna hvala! 1272-n

Uprava dnevnega zavetišča Bežigrad se iskreno zahvaljuje sindikalni podružnici Kuvertca za podarjenih 1515 din iz zasluska prostovoljnih opravljenega nadurnega dela. Obenem najlepša zahvala tov. Ivanu Pleterskemu za prekrasno lutkovno gledališče ter tvrdki »Produktac« za 15 l kisa.

VSEM MNOŽIČNIM ORGANIZACIJAM LJUBLJANE

Danes, v nedeljo 16. t. m. ob 16.23 prispeje v Ljubljani pevski zbori Srečka Kosovela, Lole Kibarja, Beograjski balet in Grupa Makedoncev Lazaropoljev, ki so v Franciji s svojimi nastopi zeli veličastno priznanje vsega demokratičnega ljudstva in so s tem veliko doprinesli k še večjemu dvigu ugleda Titove Jugoslavije.

Pozivamo vse odbore naših masovnih organizacij, da organizirajo množičen sprejem na kolodvoru. Pokazimo našim kulturnim borcem za pravice nove Jugoslavije po dolgotrajni naporni vožnji vso toplino naših čustev. Mestni odbor OF.

OMEJITEV POSLOVANJA POŠTE LJUBLJANA I.

Zaradi prezidave pritičnih prostorov ljubljanske glavne pošte se omeji poslovanje s strankami s 17. junijem t. l. sledeče: Ukinje se sprejemanje pisemskih pošilk in paketov, ki naj jih oddajajo stranke pri ostalih ljubljanskih poštah, pakete kolikor mogoče pri pošti Ljubljana 2 na glavnem kolodvoru. Imetnikom predalov se bodo izdajale pošilke do konca junija t. l., naka se jim bodo pošilke do izvršitve prezidave dostavljale na dom. Dohod k posameznim oddelkom pošte Ljubljana 1 bo za časa prezidave samo v Prešernove ulice 11 preko dvorišča.

V tem času bodo vršile pošte Ljubljana 2 (na glavnem kolodvoru), Ljubljana 4 (na Poljanski cesti 15) in Ljubljana 6 (na Cesti 29. oktobra 31) celodnevno pisarnsko, brzojavno in telefonsko službo in sicer ob delavniških od 8. do 21. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 8. do 12. in od 15. do 18. ure. Ker bodo prostori za sprejem brzojav in telefonske govornice na glavni pošti omejeni, se priporoča strankam, da se poslužujejo

RAZPIS ZA PRICETEK KMETIŠKO-GOSPODINJSKE SOLE V ZGORNJEM LOGATCU IN V VINOMERU PRI METLIKI

Ministrstvo za kmetijstvo razpisuje sprejem v desetmesечно kmetiško-gospodinjko šolo za Zg. Logatec in Vinomer. Vabimo kmetičke dekleta, ki imajo zanimanje za vse kmetijske in gospodinjke predmete ter želijo izpopolniti svoje znanje, naj vpošljejo lastnorčno napisano prošnjo (kolokvano z 10 din kolokom) na ministrstvo za kmetijstvo, Ljubljana, Knafeva ulica 9/II.

Sprejemni pogoji so: starost od 16. leta naprej, popolno zdravje, dobra ocena KLO, zadnje šolsko izpidevalo in potrdilo staršev, da bodo plačevali mesečno oskrbovalnino.

Vse te priloge je dostaviti s prošnjo vred najkasneje do 31. junija t. l. Gojenke bodo plačevale 400 din mesečne oskrbovalnine, oz. onim, katerih družine so bile v vojni zelo prizadete in se ugotovi, da starši ne morejo prispevati v tej višini, se bo znižalo mesečno plačevanje.

Prijavljene tovarišice bodo dobile natančna pojačila na tjkajšnjem ministrstvu — odek za šolstvo.

Pouk bo začel 15. avgusta, kar bo pravočasno se objavljeno.

Tovarišice, ki imajo prošnjo že na ministrstvu in niso bile sprejete lansko leto zaradi prenapoljenosti šol, imajo sedaj prednost pri sprejetju, javiti pa morajo tukl ministrstvu, da so še pripravljene obiskovati te šole. 1286-n

RADIO LJUBLJANA

SPORED ZA NEDELJO
 8 Godalni orkestri na piščah. 8.30 Napoved casa, vesti, objave in pregled sporeda. 8.45 Slovenske narodne pesmi poje Komorni zbor RL pod vodstvom Cirila Cvetka. 9. Oddaja ESZDNIJ: Maksim Gorki o udnarhkih in najboljših delavci — Iz delavskega sveta — objave. 9.30 Male skladbe slovenskih kompozitov (plošče) 10 Partizanska ura. France Kosmač: Kurika Fant. Vreča soli (dve črti iz partizanske borbe). 10.30 Pesmi in pesli raznih narodov na piščah. 11.30 Laska orkestralna glasba na piščah. 12.30 Napoved casa, vesti, objave in pregled sporeda. 12.45 Ura pevcev Komornega zbora RL. Sodelujejo: Nuša Kristanova, Branka Stergarjeva, Sta-

zika Kavčičeva, Tone Kozlevar in Tone Petrovič, pri klavirju Ciril Cvetko. 13.45 Arje in fantazija iz raznih oper na piščah. 14.30 Napoved casa in poročila. 14.45 Partizanske in narodne igra na harmoniko Hazin Hanušič, 15. Poizvedbe. 15. Vedro in veselo — pester spored na piščah. 16. Oddaja za naše področje: Ing. Ivan Kranjc: Pospešujo življenje koristni bakteriji v tleh. Vlad. Koprivnikar: Borba proti suvi in sadovnjakih. Dr. Pavlič Marjan: Prva pomoč pri porodnih domačih zivilih. Ing. Sada: Poglejmo kaj dela pesnica. O živilnem dnevu. 16. Melodije iz znanih operet na piščah. 18.30 Kulturna mladinska oddaja: Iz zadnje dvojne številke »Mladinske revije«. 19. Zenska ura: Angela Bratko: Stopnjavo muzično nastupizložbe. 19.15 Veseli instrumentalni soli na piščah. 19.30 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ (IV. lekcija) 19.45 Ruski zbori in soli na piščah. 20. Prenos iz ljubljanske opere — Rossini: Seviljski brivec. 22. Napoved casa, vesti, objave in pregled sporeda. 22.15 23. Veder spored za konec tedna (plošče).

SPORED ZA PONEDELJEK

6 Budnice. 6.15 Napoved casa, vesti in pregled sporeda. 6.30 Z zabavnih glasba na piščah. 6.45 ob 7.15 napoved casa, vesti, objave in pregled sporeda. 12.30 Berlioz: Minski karneval — plošče. 12.40 Napoved casa, vesti, objave in pregled sporeda. 12.55 Na hartalnik: Igra Lokovec Viljem, vms poje Lojze Gabrijan slovenske pesmi, spremlja Marjan Štibernc. 13.30 Reportaza iz fizkulture. 13.45 Lahko glasbo izvaja Petrovičev kvintet. 14.30 Napoved casa in poročila. 14.45 Soproznatka Martinka Rauberjeva poje ruske in slovenske narodne pesmi, pri klavirju Šteška Kruljeva. 15. Poizvedbe. 18. Koncert Radniškega orkestra pod vodstvom Uroša Prevoršaka. Jeski: V mesečnih tednih — valček. Sedelci: Sprotni: na ploščah. 20. Pester glasbeni spored na piščah. 20.30. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

PRESKRBA

DELITEV SVEŽEGA SVINJSKEGA MESA

Potrošniki okrožnega mesta Ljubljane prejmejo v nedeljo 16. t. m. od 6. do 10. ure pri svojih stalnih mesarjih na odrezek »I.16. junij« ali »III-36 junije« po 15 dkg svežega svinjskega mesa na osebo kot izredni obrok.

Prodajna cena svežemu svinjskemu mesu je 52 din za 1 kg. Potrošniki, ki čtajo to obvestilo, naj o delitvi obveste ostale.

Obračunavanje odrezkov bo v ponedeljek 17. t. m. ob 8. do 12. ure na Navodni, Novi trg 4-II, soba 11.

POTRDILA IN NOVI POSTOPEK ZA PREJEM DODATNIH ŽIVILSKIH NAKAZNIC ZA TEŽKE DELAVCE

Ker si nekatera podjetja niso še na jasnem glede novega postopka razdeljevanja potrdil za dodatne nakaznice za težke delavce TD, sporočamo z ozirom na dastavljeno okrožnico V. št. 1340 z dne 24. maja sledeče:

Novi postopek je uvedlo ministrvo za trgovino in preskrbo LRS sporazumno s glavnim odborom ESZDNIJ. Odslej je razdeljevanje vseh vrst nakaznic in rokov krajevni oziroma ulični ljudskih odborov, s čimer je onemogočena vsaka zloraba dvojnega prejemanja živilskih nakaznic te ali one vrste.

Predstavniki podjetja, ki je dolžan skrbeti za pravočasno vročitev zahtevanih potrdil o zaposlenju upravičenca do težke dodatne nakaznice, sta na razpolago dve možnosti pri izdajanju potrdil: izdaja potrdila posameznemu, pri težkem delu zaposlenemu delavcu, ali pa skupen seznam takih delavcev. Prvega primera se bo poslužil takrat, kadar je en sam upravičenec do TD (dodatne živilske nakaznice za težkega delavca) pri podjetju iz nekega posameznega krajevneja oziroma uličnega področja. Če so pri podjetju dva, trije, štiri itd. upravičenci iz dveh, treh, štirih itd. različnih krajevnih oziroma uličnih področij, bo tem izstavljeni dve, tri, štiri itd. posamezna potrdila in jih vsakemu posameznemu upravičencu izročijo v roke, da jih sami oddajo poverjeniku pri pristojnem ljudskem odboru.

Druga primer se bo poslužil, če so skupine po dva, tri, štiri in več upravičencev pristojne v območje enega in istega krajevneja oziroma uličnega odbora. Na prosto mu je dano, da tudi v tem primeru postopa po prvem načinu in izstavi posameznikom potrdila, da jih sami oddajo. Toda čim več je upravičencev iz enega in istega administrativnega področja ljudskih odborov, tem več potrdil bi moral izdati, s čimer pa bi n. pr. že pri 5 ali več upravičencih iz istega področja ljudski odbor po nepotrebnem obremenjeval upravni aparat svojega podjetja, prav tako pa tudi dotičnega ljudskega odbora. Zato bo rajši za večje skupine, katerih bivališča se nahajajo na istem administrativnem področju ljudskega odbora, izstavil za vsako zase skupen seznam s potrebnimi podatki in tega kot predstavnik podjetja, pravilno opremljenega s podpisil in žigi podjetja in pristojne sindikalne organizacije po pošti ali drugače dostavil za razne skupine upravičencev raznim krajevnim oziroma uličnim ljudskim odborom. V tem primeru je torej odgovoren predstavnik za dostavo pristojnim ljudskim odborom (do najkasneje 20. v mesecu). Upravičenci bodo nato prejeli tudi dodatno nakaznico za TD obnem z ostalimi, njim pripadajočimi nakaznicami pri svojem uličnem poverjeniku.

Iz pisarne ministrstva za trgovino in preskrbo LRS.

Fizkulturni dan — manifestacija moči in ustvarjalnosti ljudskih množic v fizikulturi

Po množičnem sodelovanju srednješolske mladine na vseh prireditvah, ki so bile med letom v raznih krajih Slovenije in smučanju, crossu, 27. aprila, Titovi smetini, mladimskemu tednu in raznih akademijah, bo mladina ob zaključku šolskega leta v dnevi od 15. do 23. junija prikazala svoje načrtno delo na mnogih prireditvah, ki se bodo vršile v teh dneh pod naslovom »naši uspehi v fizikulturi«.

Program prireditve ljubljanskih srednjih šol vsebuje:

1. Pionirski peterboj (dijaki in dijakinje do 14 let), pri katerem bodo tekmovali posamezniki in vrste v obvezni protij vaji, preskoču preko kobe ali v vaji na gredu, skoku v višino, metu krogle in teku. Gimnazijci bodo tekmovali med seboj ne samo v uspeh, ampak tudi v udeležbi in discipliniranosti nastopajočih. Prireditve bo danes ob 8. zjutraj na igrišču »Svobode« na Tyrševi c. in igrišču »Zeleznica« v Šiški. — Mladinski peterboj (nad 14 let) je že bil 8. in 9. junija v okviru mladinskega tedna.

FIZIKULTURA

„Naši uspehi v fizikulturi“

Zavodov v odbojki in košarki, nižješolski (ke) pa v igri »med dvema ognjenca«. Ker bo to prvi nastop srednješolcev v igrah, ki so si pridobile tudi simpatije med gledalci, bo zanimivo ugotoviti, koliko so posamezniki skupine napredovale med letom.

3. V soboto 22. t. m. ob 20. uri bo na Taboru srednješolska fizikultura akademija z zanimivim in pestrim sporedom, kjer bodo nastopali srednješolci z živirnimi sestavami svojih fizikulturnih učiteljev.

4. Pri fizikulturi paradi in popoldanskem javnem nastupu na Stadionu v nedeljo 23. t. m. ko bodo po vsej državi praznovali fizikulturi dan, bodo sodelovale vse gimnazije. Pri množičnih prostih vajah in igrah ter v posebnih točkah pionirske stafete in simbolično točko »Nova Jugoslavija«.

S temi prireditvami bo zaključeno letošnje šolsko leto, naka bo šla mladina v delovne brigade na gradnja proge Belca—Banovci in druga obnovenjena dela ter v praksi dožejala zmogljivost in disciplino pravega fizikulturnika.

Vabimo vse prijatelje mladine, stare in vzgojitelje, da se prireditve udeležijo in s tem izkazuje naši mladini svoje priznanje in zanimanje za njen napredek.

Priprave za fizikulturni dan

Ze drugič po osvoboditvi se bližadano, ko bodo fizikultura društva in aktivni po vsej Jugoslaviji polagali račun svojega dela na fizikulturnem polju. Se prav posebno živahno pa je po ljubljanskih društvih, ki bodo 23. junij, dan fizikulture, skupno proslavila popoldne z veliko parado po ljubljanskih ulicah in popoldne z nastopom na Stadionu.

Po dosedanjih prijavah soede, bo to ena največjih in največjaščajših fizikulturnih manifestacij v Ljubljani. Kljub temu, da bodo ta dan po vseh večjih krajih fizikulture parade in nastopi, so prijave zunanjih udeležencev izredno velike. Prireditveni odbor ima polne roke dela. Stanovanjski odesk ima velike skrbi, kam spraviti vse te množice, ki bodo nastanjene deloma po šolah in zasebnih stanovanjih. Odesk za prehrano je ukrenil vse potrebno, da bo tudi s te strani vse v najlepšem redu. Strokovni komisiji FIZ in FOL sta že izdelali točen vrstni red velike parade, ki se bovila v dopoldanskih urah po ljubljanskih ulicah, kakor tudi spored za popoldanski nastop.

V paradi bo nazorno prikazano delo današnje fizikulture. Poleg fizikulturnikov, ki goje splošno vadbo, bodo korakali nogometaši z žogami, lahoatletiki, ki bodo med pohodom izvajali razne vaje z lahoatletiskim orodjem, smučarji, odbojkarji in košarkarji, strelci, sabljači, jadralci z modeli, veslači bodo prispeji s svojimi člani sodelovali bodo tudi košesarji, motociklisti in konjenici, vsaka skupina v svojih pestrih oblekah z zastavami in gesli, kar bo pestrost še poživilo in dvignilo. Sodelovala bo tudi naša hrabra vojska.

Namen sestanka je poživitev te vrste sporta, konstituiranje odbora ter program bela v bodočnosti. — Pripravljalni odbor sekcije fahačev in vozačev pri FD »Zeleznica«.

DROBNE ZANIMIVOST

Prva fotoamaterska razstava v Hrastniku

Težko se izvija naša fotoamaterska medvojnemu mrtvilo. Ni pa samo pomanjkanje fotografskega materiala in niso samo vsakovrstne, danes gotovo že nepotrebne zapreke pri fotografiranju vzrok, da ne pride nikamor naprej. Največ krivde bo v tem, da se starejši rod naših fotoamaterjev ne zna zadostno dobro voljo vključiti tudi s svojim področjem v delo za normalizacijo našega življenja, mladi kader pa ni za to delo niti organizacijsko niti tehnično še vzgojen. Da pri tem ne bo ostalo, je gotovo. Fotografija je kot izraz množičnega umetnostnega daru vse prelepa, v premnogih ozirih pa tudi nepotrebna stvar, da bi moglo tako ostati. Znamenja, da pridemo v doglednem času do intenzivnejšega dela, so že tu.

Kakor že prej z nekaterimi svojimi nastopi je spet hrastniški fotoklub tisti, ki daje tukaj iniciativo. Po dveh prejšnjih razstavah, ki so bile bolj spominskega značaja, je pred binokostnimi prazniki otvoril prvo povojno, čisto fotoamatersko razstavo na slovenskih tleh. V Puharjevem domu, ki si ga klub nanovo ureja, je razstavilo 28 članov in članic 87 slik. To so za začetek kar lepe številke, zlasti če upoštevamo, da gre večinoma za začetnike, ki se v skrivnosti lepe fotografije še uvajajo in da je med temi novimi močmi tudi znatno število ženskih imen. Pred vojno smo imeli pri nas sicer nekoliko prav odličnih fotoamaterk, toda šele v novi državi, kjer se ženska zaveda svojih pravic in zmožnosti, je videti, da ne bo ostalo smo pri nekaterih posameznih.

Kar se tiče kvalitete, pa moramo seveda prav tako upoštevati, da je bila hrastniška razstava prva te vrste v svobodni Sloveniji in da so sodelovali na njej pretežno začetniki, ki jim v nekoliko mesecih ni mogoče dati niti vse potrebne tehnične podlage in kaj šele veliko važnejšo kompozicijsko-vsebinsko. Če je kje v našem umetniški stroki poleg samega sebi umevnega naravnega daru potreben vztrajen študij formalno-tehničnih elementov, potem je to prav gotovo v umetniški fotografiji. Tudi tukaj ne padajo mojstri z neba in s tega stališča je treba presojati vrednost hrastniške razstave. Pokazala je, da je tam kader mladih sil, ki ima najboljšo voljo, da bi nadaljeval sijajno predvojno tradicijo slovenske fotografije. In takšni kaderji so nam za sedaj najvažnejši. Treba jih bo ustvariti tudi po drugih naših krajih, vse drugo pride polagoma samo od sebe. V Hrastniku je ostalo nekoliko že v predvojnem času znanih amaterjev (Brečko, Gressak, Malovrh, Perkova, Rome, Škovec in drugi), ki je njih delo tehnično in vsebinsko toliko dobro, da bodo imeli v njem mlade moči zadostno zgled za višjo kvaliteto. To je prvo. Drugo pa je pobuda iz skupnih ter individualnih razstav zunanjih slovenskih amaterjev, kakršne so v načrtu hrastniškega kluba za bližnji čas. Če še dodamo potrebno prevzgojitev mladega kadra v novo gledanje, v gojitev sodobnega, delovnega, živnega motiva namesto že precej oguljene motivike samih portretov, tihožitij indiferentnih pokrajinj in podobnega, tedaj je pričakovati, da postane hrastniška fotoamaterska družina poleg svoje podjetnosti tudi po vsebini in obliki svojega dela zgled ostalemu slovenskemu fotoamaterstvu. — K. K.

LJUDSKA PROSVETA V VOJNIKU

je priredila v počastitev Titovega rojstnega dne koncert partizanskih pesmi in celoten izkupiček darovala A. F. Z. v prid krajevni revžev. Koncert s svojimi pesmimi in prvovrstno izvedbo bo vsem navzočim ostal v neizbrisnem spominu. Odšli smo s koncerta z občutkom hvaležnosti, ponočim in trdnjo voljo, pomagati vse zapreke in težkoče ter uresničiti vse, za kar so naši padli borci dali svojo kri.

Današnja pot po svetu

3. Malmö—Kopenhagen
Izbrali smo priliko in si ogledali mesto dežele, preko katere ni šla vojna vihra. Promet je velik. Vse teče liho in mirno, drugače kot v Ljubljani, brez ropota in nezno-nih avtomobilskih signalov, ker so disciplinirani obojni, pešci in sofarji. Trgovine so preobložene z vsem mogočim, od dragocnih tekstilij, usnja, železnih in jeklenih izdelkov do čudovitega sadja, grozdja, jabolk in brusnic. Mislili smo kupovati, toda stop! — karte. Vse je namreč na karte, in ko so nam na letališču pregledali poine karte, so nas vprašali, koliko časa mislino ostati v deželi. In dalj so nam jedline karte za en dan. Predvsem so v tej zemlji kot tudi na Danskem na karte mlečni izdelki, trdi sloyiti smörbröde in gotove vrste mesa. Skralčka sviri, ki jih ima dežela največ in jih zalo izraža. Jasno, da je na karte tudi mlo, usnje in podobno.

Malmö je lepo in snažno mesto, dosti veliko, z lepim gledališčem, mogočim pristaniščem, šolami in bogatimi trgovinami. Naravnost luksuzni so hoteli, s srebrnimi pribori, palmami in južnim cvetjem. In cene? Dolar je okrog 4 švedske krome, krona torej po našem okrog 12 dinarjev. Obed s pritlikljam okrog 100 dinarjev. Upam si trditi, da je vsakdanje življenje pri nas cenejše in prostejše. In to že sedaj, ko je minilo komaj leto dni od strašnih in težkih časov.

V četrty ure smo se z avijonci prepeljali preko morja v Kopenhagen. Danska je otok in njeno glavno mesto kot Benetke polno kanalov, po katerih morejo voziti največje ladje prav v središnje mesto. Visoko nad mestom se dvigajo mogočni zvoniki cerkva, magistrata, parlamenta in drugih javnih elavb, starih in mogočnih, ki dajejo mestu starinski, mimi in spokojni značaj. Prav nič bi se ne čudil, če bi kje okrog parlamenta srečal Hamleta, danskega kraljeviča. Blagostanje je manjše kot v Švedski. Tudi tu so karte in vsa Danska, je

PROŠNJE — VLOGE

informacije, intervencije, kalkulacije, poenoteno računovodstvo, agrarna reforma, ter vsa trgovsko-obrtna posredovanja ZAJC, LOJZE, komerc. pisarna, Gledališka ul. 7, tel. 46-14.

V. d. šefa oddelka za kožne in spolne bolezni splošne bolnišnice v Mariboru
MED. UNIV.
dr. PERTL EMAN
Specialist za kožne in spolne bolezni, sprejema ob delavnikih od pol 13. do 16. ure v svojem stanovanju, Maribor, Strossmayerjeva ulica 28-II (in ne 78, kakor je bilo pomotoma javljeno v telefonskem imeniku). Telefon 24-05.

Mestno javno kopališče v RADOVLJICI

je odprto.
Vsi ljubitelji kopanja vjudno vabljeni.

POSTREŽBA: pecivo in brezalkoholne pijače. Mestnj LO Radovljica

Trboveljska premogokopna družba
Centrala Ljubljana
Gledališka ulica 14—16

Nov. telefonske številke

Hišna podcentrala
(kličie lahko vsakega namerščenca centrale)
št. 42-66
" 22-08
" 41-03
" 42-50
" 42-62

Dežurna služba od 14. dalje št. 41-03

Direktne telefonske linije
delegat 42-64
glavni tehnični ravnatelj . . . 49-70
šef komercialnega oddelka . . 42-63
rudarsko teh. odsek 48-46
elektro teh. odsek 49-60
personalni odsek 49-10
pravni oddelek 49-20
oddelek za cement in apno . . 48-96
materialni oddelek 43-00

ROGAŠKA SLATINA

mednarodno sloveče zdravilišče Jugoslavije. — Otvoritev letne sezone 1. maja 1946.
Indikacije: Bolezni želodca, čreves, jeter, žolča, ledvic, sladkorna bolezen 1. dr.
Zdravilni vreli: TEMPEL, STYRIA, DONAT.

SLATINA RADENCI

zdravilišče za bolezni srca, ledvic, žilcev, želodca, krvi, notranjih zlez. — Sezona od 1. maja dalje.
Znameniti vreli: Zdravilni, Kraljev, Gizela z rdečimi srci na etiketi.

PETANJSKA SLATINA

prirodna mineralna voda — bogata na prirodni ogljikovi kislini, zdravstveno deluje na prebavo, in je izvrsten dodatek vinu in sadnim sokom.

DOBRNA PRI CELJU

termalno zdravilišče za ženske bolezni, bolezni mehurja, ledvic, krvotoka, žilcev, protin in revmatizem.
Oglasni oddelek »Slovenskega poročevalca«

FILMSKO PODJETJE FLRJ — DIREKCIJA ZA SLOVENIJO

SPOROČA, DA PREDVAJA
OB OBLETNICI SMRTI MAKSIMA GORKEGA
18. JUNIJA V KINU UNION SOVJETSKI FILM
Mladost Maksima Gorkega
VSTOPNINA ENOTNA 7 DIN

Dva nova zvezka „Ruskih beril“

Pravkar sta izšla 5. in 6. zvezek mesečnika
RUSKA BERILA —
ТЕКСТЫ ДЛЯ ЧТЕНИЯ
ki ga izdajamo v redakciji Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s Sovjetsko Zvezo.
Zvezka prinašata poleg pesmi Puškina, Lermontova, Tjutčeva i. dr. zanimive primere sodobne časnikarske in literarne rusice, članke sovjetskih generalov, pripovedno prozo M. Gorkega, L. N. Tolstaja, D. Hamina-Sibirjaka, N. Tihonova i. dr. Vmes so tudi kratki sestavki za začetnike. Zvezek po 12 din.

SLOVENSKI KNJIZNI ZAVOD V LJUBLJANI

Pred škofijo 5
in vse njegove podružnice.

TRGOVINA Z VINOM IN ZGANJEM NA DEBELO PROIZVODNJA KONJAKA, RUMA IN LIKERJEV

»ZLATAN BREG«
BRACE M. STOJANOVIČA

BEOGRAD, Mihaila Bogičevićeva ulica broj 1 — telefon 28.800

ima na skladišču odlična vina in zganja, konjak, rum in likerje po sledečih cenah:
RUM, jakost 40 % 75.40 din
KONJAK, jakost 40 % 127.08 din
LIKERJI, jakost 30 % 148.59 din
LIKERJI, jakost 40 % 189.02 din
Dalmatinska travarica, jakost 40 % 89.21 din
Zgornje cene se razumejo rinfuza brez skupnega in luksuznega davka. — Blago pošiljamo po povzetju na predhodni predujem 20 % od skupnega zneska.
Za vagonске količine vina in zganja pošiljamo posebne ponudbe.

PRIPRAVLJALNI ODBOR RIBARSKA ZADRUGE ZA OKRAJ KRŠKO

javlja vsem tovarišem ribičem, da se vrši
OBČNI ZBOR ZADRUGE

v nedeljo 16. t. m. ob 7. uri zjutraj v gostilni JERMAN V KRŠKEM

DOBRO ZA JESTI IN PITI

dobiš vsak čas v gostilni
MARICA BRAČIČ PTUJ

RAZMNOŽEVANJA, PREPISE, PREVODE, PROŠNJE, POSREDOVANJA
izvršuje najhitreje in najsolidneje
SERVIS BIRO
Franciška ulica 3 — Telef. 21-09

HALOŠKA VINA!

Za bodoči pridelek se priporoča SE, PREVODE, PROŠNJE, **VINARSKA ZADRUGA**
Z. O. J. V P T U J U

„BETOCEL“

PLOŠČE (ZIDAKI)
iz lahkega mnogostaničastega betona dimenzij 50x25x6 cm, gostote 900 kg/m³
so odlični gradbeni material za notranje in zunanje stene z visoko toplotno izolacijo.
Še stare zaloge na razpolago. Prodaja je prosta.
Informacije:
CELOVSKA CESTA 42, dvorišče TELEFON 27-67.

Opozorilo!
Vse inserente vjudno prosimo, da pri oddaji oglasa napišejo razločno svoj naslov in kraj. Vsled nerazločno napisanega naslova nastanejo nepravilne za oglaševalca, ker ni v oglasu njegovega točnega naslova.
Oglasni oddelek »Slovenskega poročevalca«

RADIOAPARATE

vseh vrst po maksimalnih cenah prodaja **Radiocentrala A. Tassoti** — Zagreb, tel. 41-26, Ilica 146, lokal.

„NAŠE ŽENE“

preselila iz Komenskega ul. št. 7 na Miklošičevo c. 16-I. Stranke se sprejemajo od 8. do 13. ure.
Uredništvo »Naše žene« in Glavni odbor AFZ Slovenije ostane na se nadalje v Komenskega ul. št. 7

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM

Po odločbi ministrstva za trgovino in preskrbo VIII., št. 44/45 z dne 20. IV. 1946, je tvrdka F. Kollmann, velezaloga porcelana, steklenine in keramike, Ljubljana, Mestni trg 16, prešla v LIKVIDACIJO.

Pozivajo se vsi upniki in dolžniki tvrdke, da v roku enega meseca prijavijo svoje morebitne terjatve oziroma svoj dolg na naslov tvrdke v likvidaciji, Mestni trg 7-II. Neprijavljene pravice se bodo po preteku zgoraj navedenega roka šteje za ugasle.
Ljubljana 15. junija 1946.
LIKVIDATORJA

ZAHVALA

Vsem prijateljem in znancom, rudarski godbi, pevcem »Zarje«, fizikulturnikom, sindikatu, ednici KP v Trbovljah, ki so spremlili našega Stanka na zadnji njegovi poti, se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalnost in ljubeznivost rodbine.

PERCA, VIDIC, RUGELJ

Trbovlje, Zagorje, Krško, Mirna 13. junija 1946.

TILČKA

K počitku na rajhenburškem pokopališču jo bomo spremlili v nedeljo 16. t. m. ob treh popoldne z Dolskega pri Senovem. Ohranili jo bomo v lepem in hvaležnem spominu.

Zalujoče družine:
RAVLJENOVA, SKOBERNETOVA, SOLINOVA AVSENAKOVA, ZENERJEVA, LIKARJEVA in ostali sorodniki

ZAHVALA

Najprisrčneje se zahvaljujemo vsem, ki ste pomagali, da smo prekopali in prepeljali na domače pokopališče zemeljske ostanke naših nepozabnih svojcev. Ti so:

Drnovšek Bogo Nagode Ivan
Grom Lado Vilar Drago
Korenč Ivan Vidmar Edo
Lenarčič Edvin Vidmar Joža

Talci-mučeniki, postreljeni v Horjulu
Posebna zahvala č. g. župniku in KLO in mladini v Horjulu, Logaškemu pevskemu in godbenemu društvu za ganljive žalostinke, gasilskim četam, vojski za častno stražo in spremstvo, organizacijam in posameznikom za podarjeno cvetje in vence in vsem, ki ste okrasili dvorano. Posebno so nas ganile poslovljene besede tov. govornikov. Zahvaljujemo se č. duhovščini za spremstvo in vsem, ki ste počastili njih spomin in spremlili mučenike na zadnji poti
Dol. in Gor. Logatec, 15. junija 1946.
Zalujoči svoji:
DRNOVŠKOVI, GROM-PLEČNIKOV, KORENČEVI, LENARČIČ-PETROVIČEVI, NAGODETOVI, VILARJEVI IN VIDMARJEVI

je več pododborov, ki naj delajo in na povabilo egipčanske delegacije bo prihodnje zasedanje v Egiptu.
Veliko zanimivejši kot uradni del so bili razni sprejemni in banketi, kjer je prišel človek v stik z najrazličnejšimi ljudmi, njihovimi nazori in miselnostjo. Jugoslovanci, ki nas je bilo troje, predsednik Zveznega parlamenta Vlada Simić, hrvaški poslanec dr. Gregorić in jaz, smo bili povsod sprejeti z odlično pozornostjo, ki pa je bila zelo različna. Naleteli smo n. pr. na nemogoča vprašanja, kako je z zdravjem »njihove ekselence« ministrskega predsednika Stojadinovića, zakaj je zaprt Mihajlović, kakšen je Tito itd. Bila pa so stavljena tudi resnejša vprašanja: kakšna je naša ustava, kako se vrše volitve. Za ta vprašanja so se najbolj zanimali Finci, Svicarji, Norvežani, pa tudi Švedci. Dalje: kaj je prava demokracija, kako smo šli na ustavotvorne volitve, kako smo glasovali za republiko, koliko je dejanska ustvarjena enotnost in bratstvo, kako je s prehrano, kako je ločena cerkev od države. Na vse to smo odgovarjali in priznali moram, da je bila večerja ali karkoli prej v kraju, Predno bi mogli končati, in spoznali smo, da je marsikdo o Jugoslaviji še danes tudi nehoti popolnoma nepoučen.
Omenil bi tudi Frederiksburg, ki leži v notranjosti dežele in je neke vrste dansko narodno svetišče. Je to velik grad, ki je pred leti delno pogorel in je sedaj obnovljen z vso natančnostjo, tako na zunan kot na znotraj. Tu more človek spoznati vso dansko zgodovino, vso njeno nekdanjo slavo in moč, pa tudi sedanost, ki se z vso šlo odlega svojih davnih časov. Prav ganljivo je gledati množico Dancev, ki pobožno stoje pred portreti kraljev in vojskovodij in kako s spoštovanjem ogledujejo modele raznih galej in jadrnic, ki so nosile njihovo zastavo k moči in slavi. Prav tako je svetišče Kronborg, kjer je po pravilici bil napisan Hamlet. Čudovit je od tu pogled na bližnje Švedsko in slavni morskí ožini Štagerak in Kategat, po katerih so plavale velike ladje. Na utrdbah stoje starinski topovi, ki so obrnjeni nekam proti morju in spominjajo na čase, ki so Prav gotovo ne morejo več vrniti.

Uradna lista izžrebanih dobitkov

za I. razred 3. kola

Zrebanje je bilo 12. junija 1946 v navzočnosti komisije in po določbi čl. 8.

splošnih pravil

Zrebanje je bilo 12. junija 1946 v navzočnosti komisije in po določbi čl. 8.

Table with 2 columns: Dobitki od 1000 do 200.000 din so izžrebani na sledeče številke. Lists various numbers and their corresponding prize amounts.

Dobitki po 400 din so izžrebani na sledeče številke:

Table listing numbers for 400 din prizes, including 063, 082, 100, 102, 119, 124, 206, etc.

Dobitki po 100 din so izžrebani na sledeče številke:

Table listing numbers for 100 din prizes, including 063, 082, 100, 102, 119, 124, 206, etc.

Dobitki po 50 din so izžrebani na sledeče številke:

Table listing numbers for 50 din prizes, including 063, 082, 100, 102, 119, 124, 206, etc.

Dobitki po 20 din so izžrebani na sledeče številke:

Table listing numbers for 20 din prizes, including 063, 082, 100, 102, 119, 124, 206, etc.

Dobitki po 10 din so izžrebani na sledeče številke:

Table listing numbers for 10 din prizes, including 063, 082, 100, 102, 119, 124, 206, etc.

Dobitki po 5 din so izžrebani na sledeče številke:

Table listing numbers for 5 din prizes, including 063, 082, 100, 102, 119, 124, 206, etc.

Dobitki po 2 din so izžrebani na sledeče številke:

Table listing numbers for 2 din prizes, including 063, 082, 100, 102, 119, 124, 206, etc.

Dobitki po 1 din so izžrebani na sledeče številke:

Table listing numbers for 1 din prizes, including 063, 082, 100, 102, 119, 124, 206, etc.

SINDIKALNA PODRUŽNICA PRI PODJETJU

VABI VSE ODJEMALCE IN KONZUMENTE NA

vinsko pokušnjo in ljudsko zabavo

v nedeljo 16. t. m. na dvorišču centrale, Tržna ulica št 6, šiška.

VINSKA POKUŠNJA OD 9. DO 16. URE

ZABAVA OD 16. URE DALJE

Table listing names and numbers for the wine tasting event, including 69.021, 101, 104, 121, 127, 199, 215, etc.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA, KOLEKTURA ZA SLOVENIJO LJUBLJANA, TAVČARJEVA ULICA 5 — CEKOVNI RACUN 12.660

POSTNI PREDAL ST. 101 — TELEFON 47-74

Mali oglasi

JAVNA BORZA DELA LJUBLJANA

Ima na razpolago sledeča prosta mesta: Pri obnovi naše živinoreje so nam po treh 3 hišici, ki imajo vsejelo do kmeč. kega dela in živali.

SLUŽBO ISEJO

DIPLOMIRAN KAMARER, ki dolgoletno prakso v gospodarskih podjetjih in na vodilnih položajih, več organizator in računovodski revizor, želi primerne zaposlitve kot komercialni ali administrativni vodja, šef knjigovodstva, nakupnega in prodajnega oddelka. Ponudbe na ozi. odd. »Slov. poročevalca« pod »Komercialna lista« 12.39-1.

SLUŽBO DOBE

SPREJMEMO TAKOJ MOJSTRA ZA VOLNARSKO STATIVO. Ponudbe na Vunateks, Majšperk. 13.207-2. IŠČEM O KNJIGOVODJO-BILANCISTA, uveljavljena v poenoteno knjigovodstvo. Pridruženje na Vunateks, Majšperk. 13.208-2. TRGOVSKI POMOČNIK, demobiliziran, z znanjem administracije, išče primerne zaposlitve v podjetju ali tovarni. Naslov v Javni borzi dela. 13.395-2.

VAJENCI

SPREJMEM UČENKO ZA trgovino v Tržici. Uč. nudim vsa oskrbo. Naslov v Javni borzi dela. 13.648-3.

ZASLUŽEK

POUČUJEM ANGLEŠCINO. Ponudbe na ozi. odd. »Slovenskega poročevalca« pod »Pouk« 13.674-4.

PRODAM

RADIOAPARATE najboljših svetovnih tovar. »Blaupunkt« »Telefunken« »M. I. n. v.« »Gretz« itd. prodaja »Slovenskega poročevalca«. Zagreb. Zvonimirova ulica št. 11A. 12.199-5.

PLINSKI GENERATOR za avto prodam. Resljeva cesta 161. I. desno. 13.287-5. KLAVIR, kratak »Stingel« prodam. Resljeva cesta 161. I. desno. 13.292-5. JEDILNICO, skrinjo, prodam. Resljeva cesta 161. I. desno. 13.293-5.

OGLEJNE prodam. Resljeva cesta št. 161. I. desno. 13.294-5. RAZPRODAJA UNRRANE EMBALAZE. »Koteks«. Direkcija Ljubljana bo izvršila v Ljubljani Metelkova ulica 15. razprodajo znatne količine zabojev, vrec, jute in kartonov ter odpadkov od te embalaže po določenih cenah. Razprodaja bo v dnevh 17. in 19. junija 1946 od 9-12 ur. Uprava. 13.408-5.

PRODAM ALI ZAMENJAM motorno kolo Standard 350 sport, skoraj novo, voženo 4500 km, za elektromotor 12-15 km. 380/220. obratov 950-1400. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.432-3. ZENSKO KOLO, prvotnostno, ugodno prodam. Naslov v ozi. oddelku »Slov. poročevalca«. 13.462-3. SIVALNI STROJ »Singer«, skoraj nov, prodam. Perušova 21. podstrežje. 13.494-5. SPALNICE IN KUHINJE ugodno prodam. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.506-5. MOSKO KOLO »Special Steyr«, skoraj novo napredaj. Reber 111. 13.533-5. AVTOGUMO 16-45 z zračnico prodam. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.538-5. PUH PERJE prodajamo. Trzinova »Juhlije«. Franciškanska ulica št. 3. hotel »Sion«. S. P. 15-5. OTROŠKI VOZIČEK, globok, moderen, prodam (ali zamenjam za športni). Bivši hotel Mikš, soka 421 IV. 13.596-5. PISALNI STROJ s kovačemo, skoraj nov, napredaj. Naslov v ozi. oddelku »Slov. poročevalca«. 13.597-5.

KOVČER, velik z oddelkom za visoke obleke in predali za perilo ugodno napredaj. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.398-5. MOTORNO KOLO znamke MOTO GUZZI 500 ccm, skoraj novo, ugodno prodam. Naslov: Jeršin, Logatec 46. 13.383-5.

SPALNICO, dobro ohranjeno in radio »Telefunken« prodam. Novi trg 13.584-5. ELEKTRONKE E2 II, E2 II in EDD II prodam. Podmliščakova 14. pritličje, Sarbot. 13.585-5. RADIOAPARAT »Blaupunkt«, prodam ali zamenjam za moški šivalni stroj. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. v Celju. 13.389-5.

BELO TRODELNO KUHINJSKO KREDELNICO, pivmivalno mizo in gumijasti postav za škropljenje prodam. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.391-5. KRAVO s teletom in žrebico staro 3 leta prodam. Martinko, Vnanje grice št. 15. 13.392-5. NOVO MOSKO KOLO napredaj. Poizvedbe v gostilni Zibert, Trata 9. 13.393-5. OTOMANO, novo, prodam. Perušova ulica 25. II. 13.594-5.

POVRŠNIK RANGLER, nov, za močno postav napredaj. Gosposvetska c. 8. II. kraj. 13.595-5. SPORTNI VOZIČEK, nov, avtomobilski, pecliran, ugodno prodam. Juvan, Smarčinska cesta 50. 13.374-5. SPALNICO, vezano, novo, orehova imitacija prodam. Jože Zidar, Pleteršnikova ulica 27. 13.378-5.

KRASNO SAMSKO SOBO, 8 kom. in okroglo raztežno mizo, 6 stolov, knjižnico, umazano, prodam. Erjavca, Alojz, Počkaj, Farmova ulica 38. 13.498-5. SIVALNI STROJ z dolgim ohišnikom poceni prodam. Dolenska 191. 13.493-5. SAMSKO SOBO, kuhinjo, otroško kopalno kad, otomano in trodelno omaro prodam. Rimska 2/II, vrata 17. 13.475-5.

PULT s predali, velika stelaža, kitarska skoraj nova in 1 par dobro ohranjenih miških visokih čevljev napredaj. Poizvedbe v gostilni Vrtačnik, Tržaška cesta št. 19. 13.474-5. JAGNE prodam. Lipovšek, Zg. Šiška. Pod hribom 22. 13.469-5. BRIVSKA STOLA z naslanjajem prodam ali zamenjam za radio. Naslov v ozi. oddelku »Slov. poročevalca«. 13.468-5. MODERNO SPALNICO, češnjevo, ugodno prodam. Pohišto Gluhak, Brezovica, kod Jodvor. Vzemem v račun boljše kolo. 13.461-5.

NEMSKI KDL PTIČAR z rodovnikom, rjavopodst z rjavo glavo, poleden julija 1945, popolnoma surov in nepokvarjen, z odličnim nosom prodam. Lj. na 2000 din. Confidenti Fric, Celje. Lic. 13.452-5. KRAVO TIČNO HARMONIKO, trivrstno, 80 basov prodam za 7000 din in 6evni radio prodam. Opekarska 41. pritličje, desno. 13.426-5. STROJEVO TRAVO za govedo 9000 m² prodam. Voznikova ulica 25. 13.241-5. KLAVIRSKO HARMONIKO znamke »Gretz« prodam z 80 basov prodam za 8000 din. Gabriel Pogacar, Trjavska gora, 13.338-5. DINAMO 220 voltov, 2.3 amp. 1500 obratov in dinam 110 voltov, 37 amp. 1100 obratov prodam. Naslov v ozi. oddelku »Slov. poročevalca«. 13.283-5. GENERATOR 380/220 voltov, 1000 obratov, 9-kv prodam. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.284-5.

TEŽKI VOZ, v dobrem stanju za 6000 din prodam. Kolesar prodam. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.230-5. SOBNI VESLAŠKI APARAT patent na olini pritisk s premicnim sedežem in regulirno ur ter observacijo Solux lamp. Konvertibilni in s stolom ugodno prodam. Vprašati med 15. in 18. uro. Palača Bata, 5. nadstropje. Ambrožič. 13.599-5. MIZNI ŠTEDILNIK, velik, v najboljšem stanju in plitvini stroj št. 8 prodam. Tržaška cesta št. 25. 13.641-5. DIATONICNO HARMONIKO ugodno prodam. Štrkelj, Emonska cesta 2. dvorišče. 13.460-5. SIVO MOSKO OBLEKO, predvojno blago prodam. Oglej do 3. ure popoldne. Cigaletova 41. I. I. 13.639-5. SPORTNI COLN in brizgalno črpalko prodam. Tržaška 27. II. 13.581-5. PRODAM DVA KOTLA. Prvi kotel doline 220 voltov, 2.3 amp. 1500 obratov. Drugi kotel doline 110 voltov, 37 amp. 1100 obratov. Vzemem v račun boljše kolo. 13.461-5. SALONARJE, temnomoderne usnjene, in bele platinne skoraj nove št. 36 na prodaj. Puharjeva 144I. 13.691-5. PISALNI STROJ: I pisarniški s 35 cm dolgim valetkom, 2. zračnik, v takoj uporabljivi in dobrih znakih, ugodno na prodaj. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka 12. 13.683-5. WERTHEIM, dobro ohranjeno železno dvo-krilno blagajno prodam. Zore, Marija. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.636-5. PUH IN RAZNOVRSTNO PERJE prodam R. Sever, Marjini trg 2. SP 50-5.

KUPIM ELEKTROMOTOR 220/380, 5-6 ks, in vodno črpalko za studenec kupim. Cajnko, Slovenskega poročevalca, 13.684-6. DVE ZADNI OSI (torzijska peresa) za avtomobil OSD (torzijska peresa) kupim. Ponudbe pošlji na podr. »Slov. poročevalca«. v Kranju pod »Osi«. 13.515-6.

OTROŠKI SPORTNI VOZIČEK, nov, vsakotapeiran, krem barve prodam. Štrkelj, Emonska cesta št. 2. 13.533-5. KUGLO, samske pasme, stara 8 tednov, prodam. Poizve se: Ljubljana, Aieševceva ulica 61. 13.622-3. »POLN BELBENJAK z 8 pomilni 82 palni prodam. Tam je napredaj tudi kolo, bro ohranjena dvogredna koga. Naslov v ozi. oddelku »Slov. poročevalca«. 13.621-3. RADIO »Geosco« ugodno prodam. Tržaška 75. 13.618-5. MOUSIČKI IN KROJAČI prodam oglej do 2.50. Ogljed od 8-12. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.617-5. OTROŠKI VOZIČEK, globok, avtomobilski, predvojni, napredaj. R. zna dolina, Celje. V. 13.617-5. POZOR! PNEPROGA, POZOR! Sarajevska preproga, največja v svobodni prodaji, vsen velikosti in vzorcev! Pristne perzijske v komisiji prodaji. Od najopojne znake do srednje kakovosti prodajamo in nabavljamo po zelo in okusno najnižjih cenah. Dajemo tudi vse informacije za preproge. Prodajamo neposredno v naši prodajalni: Dalmatinova ulica 13, poleg hotela Strukenj, Ljubljana. 13.617-5. SPALNICO, vezano, novo, poceni prodam. Ogljed: pleskar, Karlovska 11. 13.669-5. DVE KUHINJI IN SPALNICO prodam. Dobra izdelava. Ogljed tudi v nedeljo. Sever, Tržaška ulica 75. 13.682-5. PISALNI STROJ Olympia z dolgim 47 cm valjem in nov šivalni stroj Pfaff prodam. Salendrova 41. 13.667-3. MOSKO KOLO »Puch«, predvojno, ohranjeno prodam. Ogljed: Gorec, Gosposvetska c. 8. II. 13.641-5. RABLJENO MOSKO KOLO prodam. Stralnar, Majšperkova 7. 13.663-5. ELEKTRICNI MLIN ZA KAVO napredaj. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.621-5. NOVO OTROŠKO VOZIČEK, avtomobilski, prodaj. Naslov: Jernejeva ulica št. 1. Štrkelj. 13.659-5. MOSKO KOLO, kakor novo, poceni prodam. Mehanična delavnica Dev. Marija. Polj 29. 13.637-5. SIVALNI STROJ poplona novo, 13.637-5. Suhih smrekovih desk, 1 m² suhih oreh-ovih plošč prodam. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.656-5. LESNO ZLOZLIIVO POSTELOJE s peresni- dam in tri plamenski plini na razpolo- dam. Naslov v ozi. odd. »Slovenkega poročevalca«. 13.682-5. RADIO 4+1 baterijski popoln, skoraj nov »Radiosco« prodaj za ugodno ceno dentist Stane Medvedev, Dr. Marja v Polju. Telefon št. 27.118. 13.673-5. PRAŠICE 8 tednov stare prodam. Podpeč 28. Presejre. 13.655-3. VINSKO ČRPALKO z 20 m gumijastih cevi premer 2,5 cm ugodno prodam. Svetini. Smarčinska ulica 30. 13.654-5. MODERNO SAMSKO SOBO iz mehkega lesa prodam. Vprašati drogerija »Danci«. Tyrševa cesta št. 18. 13.653-5. KAVC je napredaj. Naslov v ozi. oddelku »Slov. poročevalca«. 13.654-5. PIROTSKI CILIN, dobro ohranjen prodam. Ogljed med 12 in 16. uro Koceno- va 3. 13.651-5. DVA PRAŠICA ZA REJO, 3 mesece stara prodam. Poizve se: Rozman, Sv. Petra. 13.649-5. PRODAM POHISHTO, slike, kad, čevlje št. 38, organi obloeko, klavirsko har- moniko, Jarec, Tržaška 17. 13.679-5. KLAVIR PRODAM. Naslov v ozi. oddelku »Slov. poročevalca«. 13.679-5. SPORTNI VOZIČEK dobro ohranjen prodam. Levstikova št. 21/II, nadstropje, desno. 13.677-5. PRODAM KLAVIR odličnega glasu z zamkovo rjavo, klavir, blazne, brizga, prte in vrtnice, linolej in tekece, pred- posteljnice, posteljnina pregrinjala, in za- veze, obleke in plašče, otroško žensko in moško perilo, jedine, kavne čajne ser- vice, keramični pribor, fotoparale, umi- valne garniture, elektrone hišalnike in kuhalnike, otroške tricke in drugo. 13.685-6. POUČUJEM ANGLEŠKO, za male pločevinaste predmete, kupim. Ponudbe v ozi. odd. »Slovenkega poročevalca«. pod »Voziček«. 13.608-6. MOTORNO KOLO od 100-150 ccm, dobro ohranjeno, kupim Ogorelec Mirko, Dal- matinova 15, Ljubljana. 13.602-6. PET VARNOSTNI TRANSSPORTNI SODOVI po 1000 uro, kupim takoj. Naslov pu- stite v ozi. odd. »Slov. poročevalca« pod »S-ot«. 13.655-6. AVTOGUME, 5 komadov 500-16, kupim. Ponudbe na ozi. odd. »Slov. poročevalca«. pod »Avto«. 13.654-6. KOMISIJSKA TRGOVINA HINKO Privesek, Sv. Petra nasip 29, pri Zmaješkem mo- stu tel. št. 44-3, kupi in prevzame v komisiji prodajo: Preprošljive pišane stroje, rjavo, kremo, blazne, brizga, prte in vrtnice, linolej in tekece, pred- posteljnice, posteljnina pregrinjala, in za- veze, obleke in plašče, otroško žensko in moško perilo, jedine, kavne čajne ser- vice, keramični pribor, fotoparale, umi- valne garniture, elektrone hišalnike in kuhalnike, otroške tricke in drugo. 13.685-6. STISKALNICE na nožni poton, za male pločevinaste predmete, kupim. Ponudbe v ozi. odd. »Slovenkega poročevalca«. pod »Voziček«. 13.608-6.

KUPUJEM IN NAJVIŠJE PLACAM: vsako- vrstne pisane, avtomobilne, letilne in druge stroje, Diesel, Sauggas, benedicne in elektromotorje, skobelnike, ameri- canke, orodje, blaznjane, MUSEIN IN DRUGE TEHNIČNE ter vse boljše stav- jarstvo. Ponudbe s ceno na: »SLOVENSKI POROČEVALEC«, Zagreb, Vinska 101. Telefon št. 24-589. MAKSIM GORKI: »MATTI« (original) v rušini kupim ali pa prodam za kratek čas na p-sodo proti odskodnin. Levstikova ulica 13, Ljubljana. 13.625-6. KLAVIR: B. kupim. Ponudbe na ozi. odd. »Slov. poročevalca« pod »Klavi- r«. 13.640-6. AVTO, osebn, 4 sedežni, malo vožen, z 4000 km, prodam. Ulica. 13.572-6. ANTIKARIAT in knjigarna Cankarjeve zaloge kupuje in prodaja knjige v vseh jezikih. S. P. 14-6. V KOMISIJSKO PRODAJO SPREJEMAMO vsakotapeirane samo do 80% ohranjena oblačila. Josp Rojina, Ljubljana, Aie- škandrova št. 3. S. P. 90-6. POCENOC PRSTANE 2 k-mada ali zlato za izdelavo prstanov kupim. Ponudbe na ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.587-6. HLADILNIK (frigidator) kupim. Ponudbe: Franc Vrnik, Gosposvetska 16. 13.577-6. OSEBNI AVTO DKW ali kaj podobnega, samo v prvotnem stanju, takoj, kupim. Ponudbe na ozi. odd. »Slov. poročevalca«. pod »DKW«. 13.530-6. MOTOR BMV ali ENS od 250 ccm naprej, v dobrem stanju, kupim. Lahko brez plašev. Dam tudi v zameno 200 km. BMV, Ponudbe s ceno: Perne, Janjeva ulica 14, Ljubljana. 13.533-6. 2 PLASCA, 2 ZRACNICI 28x2, z robom, za trikolno kupim takoj. Franc Kuznetš, Bled 192. 13.465-6. URO STROJ: ARICO kupim. Ponudbe na ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.634-6. KUPIM STROJE ZA IZDELAVO ZABOJEV in sicer: krožno žago (cirkularno), ni- halno žago, trčno žago (Trenbaunder), stroj za oblanje z vzdelanim motorjem, stroj za rezanje električnih vrtilnic, 380/220 voltov, 50 amperov. Ponudbe na: J. Zidarič, Zagreb, Gregorjančeva ulica št. 5. 13.391-4. PSA CUVAJA šče večje industrijsko pod- strojje. Maribor. Ponudbe po ozi. odd. št. 271. 13.336-5. KUPIM TRGOVINO z mešanim blagom, ali buffet in Maribor, po možnosti v središču. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. pod »Trgovina«. 13.636-6. PISALNE STROJE, samo dobre znamke, vzamemo v komisijo prodajo ali ku- pimo. Rudolf Zore, Ljubljana, Gleda- liška ulica 12. 13.666-6. ELEKTROMOTORJE in druge elektrone stroje vzamemo v komisijo prodajo ali kupimo. Rudolf Zore, Ljubljana, Gleda- liška ulica 12. 13.666-6. GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK, dobro ohranjen temnomoder, kupim. Ponudbe na ozi. odd. »Slovenkega poročevalca«. pod »Voziček«. 13.608-6. MOTORNO KOLO od 100-150 ccm, dobro ohranjeno, kupim Ogorelec Mirko, Dal- matinova 15, Ljubljana. 13.602-6. PET VARNOSTNI TRANSSPORTNI SODOVI po 1000 uro, kupim takoj. Naslov pu- stite v ozi. odd. »Slov. poročevalca« pod »S-ot«. 13.655-6. AVTOGUME, 5 komadov 500-16, kupim. Ponudbe na ozi. odd. »Slov. poročevalca«. pod »Avto«. 13.654-6. KOMISIJSKA TRGOVINA HINKO Privesek, Sv. Petra nasip 29, pri Zmaješkem mo- stu tel. št. 44-3, kupi in prevzame v komisiji prodajo: Preprošljive pišane stroje, rjavo, kremo, blazne, brizga, prte in vrtnice, linolej in tekece, pred- posteljnice, posteljnina pregrinjala, in za- veze, obleke in plašče, otroško žensko in moško perilo, jedine, kavne čajne ser- vice, keramični pribor, fotoparale, umi- valne garniture, elektrone hišalnike in kuhalnike, otroške tricke in drugo. 13.685-6. STISKALNICE na nožni poton, za male pločevinaste predmete, kupim. Ponudbe v ozi. odd. »Slovenkega poročevalca«. pod »Voziček«. 13.608-6.

ZAMENJAM

PRAVO PREDVOJNO ANGLESKO BLAGO zamenjam za mosko obleko, za blago slabše vrednosti, kupim. Ponudbe na ozi. oddelku »Slov. poročevalca« pod »Rabim denar«. 13.481-7. PRAKTIČNO KUHINJSKO KREDELNO zamenjam za mosko kolo ali pr. dam. Poizve se v Prijateljevi ulici 18. 13.610-7.

POSEST

HISE IN VILE v Ljubljani, Kranju, Bledu, Mariboru, Rakeku, Šmarju, posestvo pri Rimskih toplicah in na Dolenskem pro- dam. Realiteta pisarna Zajec Andrej, Ljubljana, Tavcarjeva 10. 13.633-6. PARCELE na Mirju, v Šiški, za Bežar- dom, v M-stav in travnik prodam. Zajec Andrej, Tavcarjeva 10. 13.360-5. MANJŠO HIŠO S PARCELO v Šiški, spo- sobno za malo obrt, p-d zelo ugodnimi pogoji poceni prodam. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.445-8. HIŠO NA PROMETNI TOČKI, dvostano, vsakotapeirano, stanovanjska, 130 kv, mro, velika klet, (prvi hišnik), pre- dam. Ponudbe na ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.642-8. KUPIM MANJŠO PARCELO v Mariboru ali neposredni bližini, po možnosti s sa- dovjakom in lepim razgledom. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.629-3. PRODAM HIŠO 10 minut od postaje škof- ljice. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.604-6.

V NAJEM

KOMBORNO VILO V CELJU dve in pol sobno, z vrtem in pritlikalnim zame- njam za manjše stanovanje v Celju. Na- slov v podr. »S. P. poročevalca«. Celje. 13.590-9.

RAZNO

KATERA POSESTNICA ali podjetnica potrebuje kompanjona s 300.000 din ka- pitala, inteligentna, štrideset let z bogato izkušnjo, praktična, ki ga na vsaki kmetski toči. Lastnoročno pisane ponu- be prosim na ozi. odd. »Slov. poročevalca« pod šifro »Dva dobra znajca«. 13.414-1. UGLAŠEVALEC glasovirjev, Jurašek, Zrinjskega 7/II, telefon 39-23. S. P. 2-14. OČALA, rjavo obrobljena sem izgubila v Titovlju. Oddati: Soteksa 8. 13.536-14. TIVOLINEGA, ki je našel koleno od mo- ternega izpuha v Janjski ulici, prosim, Konvertibilni in s stolom ugodno prodam. Vprašati med 15. in 18. uro. Palača Bata, 5. nadstropje. Ambrožič. 13.599-5. MIZNI ŠTEDILNIK, velik, v najboljšem stanju in plitvini stroj št. 8 prodam. Tržaška cesta št. 25. 13.641-5. DIATONICNO HARMONIKO ugodno prodam. Štrkelj, Emonska cesta 2. dvorišče. 13.460-5. SIVO MOSKO OBLEKO, predvojno blago prodam. Oglej do 3. ure popoldne. Cigaletova 41. I. I. 13.639-5. SPORTNI COLN in brizgalno črpalko prodam. Tržaška 27. II. 13.581-5. PRODAM DVA KOTLA. Prvi kotel doline 220 voltov, 2.3 amp. 1500 obratov. Drugi kotel doline 110 voltov, 37 amp. 1100 obratov. Vzemem v račun boljše kolo. 13.461-5. SALONARJE, temnomoderne usnjene, in bele platinne skoraj nove št. 36 na prodaj. Puharjeva 144I. 13.691-5. PISALNI STROJ: I pisarniški s 35 cm dolgim valetkom, 2. zračnik, v takoj uporabljivi in dobrih znakih, ugodno na prodaj. Rudolf Zore, Ljubljana, Gleda- liška 12. 13.683-5. WERTHEIM, dobro ohranjeno železno dvo-krilno blagajno prodam. Zore, Marija. Naslov v ozi. odd. »Slov. poročevalca«. 13.636-5. PUH IN RAZNOVRSTNO PERJE prodam R. Sever, Marjini trg 2. SP 50-5.

KUPIM

ELEKTROMOTOR 220/380, 5-6 ks, in vodno črpalko za studenec kupim. Cajnko, Slovenskega poročevalca, 13.684-6. DVE ZADNI OSI (torzijska peresa) za avtomobil OSD (torzijska peresa) kupim. Ponudbe pošlji na podr. »Slov. poročevalca«. v Kranju pod »Osi«. 13.515-6.